INGE

Conan Doyle

O crimă ciudată

Traducere de Daniela Caraman-Fotea

Editura „Vremea“

Coperta: SILVIA ŞI MIRCEA MUNTENESCU

Redactată după amintirile personale ale lui John Watson, fost medic în armata engleză

PARTEA ÎNTÎI

CAPITOLUL I

SHERLOCK HOLMES

În anul 1878 am susţinut la Universitatea din Londra teza de doctor în medicinä. Dupä ce mi-am completat studiile la Netley — ca sä mä conformez prescripţiilor impuse medicilor care vor sä facä o carierä în armatä — am fost definitiv numit pe lîngä regimentul 5 de puşcaşi din Northumberland. Acesta era pe atunci în India şi, înainte sä pot sä mä prezint, cea de a doua campanie contra Afganistanului începuse.

Debarcînd la Bombay am aflat cä regimentul meu traversase deja defileurile frontierei şi se gäsea în însäşi inima ţärii inamice.

M-am aläturat cîtorva ofiţeri a cäror situaţie era similarä cu a mea şi am reuşit astfel sä atingem färä piedici oraşul Candahar; îmi regäsii regimentul şi în aceeaşi zi noile mele funcţii.

Distincţii şi grade, acesta a fost pentru mulţi bilanţul campaniei care începea atunci; cît despre mine, nu m-am ales decît cu necazuri şi nenorociri.

O mutare din oficiu determinînd trecerea mea în regimentul Berskshires, luai parte cu acest corp al armatei la bätälia fatalä de la Maiwand; acolo am fost ränit la umär de una din micile ghiulele care se aruncä prin tunurile Jezail. Osul claviculei îmi era rupt, artera vecinä mototolitä şi tocmai era sä cad în mîinile ferocilor luptätori Ghazi, cînd devotamentul şi curajul ordonanţei mele Murray îmi salvarä viaţa; el reuşi sä mä arunce în spinarea unui cal de tracţiune şi sä mä ducä astfel cu bine în liniile engleze.

Zdrobit de suferinţe, slăbit de oboseli şi privaţiuni de tot felul, am făcut parte dintr-un lung convoi de răniţi şi am fost dirijat către spitalul central din Peshawur. Acolo, forţele mele începură curînd să renască şi deja mă simţeam destul de întărit ca să mă plimb prin săli şi chiar să mă întind la soare pe verandă, cînd fui doborît de febra tifoidă, acest teribil flagel al coloniilor noastre indiene. După ce mi-am petrecut cîteva luni între viaţă şi moarte, am intrat în sfîrşit în convalescenţă; dar eram atît de slăbit încît, în urma unui consult, medicii deciseră să mă trimită imediat în Anglia; în consecinţă, mă îmbarcai la bordul vasului de transport Orontes şi, o lună mai tîrziu, debarcam la Portsmouth, avînd, e adevărat, sănătatea ruinată pe veci, dar fiind înzestrat, în schimb, cu un concediu dăruit de bunul şi părintescul nostru guvern, ca să-mi permită să muncesc nouă luni consecutive la recuperarea forţelor mele pierdute.

Singur pe lume, liber ca păsările cerului sau mai curînd atît de liber cît poţi fi atunci cînd posezi o „avere" de cîteva lire pe zi, natural că n-am avut decît o idee, aceea de a merge la Londra, acest imens cazan către care se îndreaptă, irezistibil tîrîtă prin toate căile Imperiului Britanic, mulţimea celor care nu au în viaţă nici o slujbă fixă, nici un ţel determinat.

Mi-am stabilit întîi locuinţa într-un mic hotel din Strand şi am dus acolo, cîtva timp, o viaţă fără căpătîi şi monotonă, ştirbindu-mi grozav bietele mele economii. Curînd, starea finanţelor mele deveni atît de neliniştitoare încît mi se păru obligatoriu să aleg între cele două soluţii următoare: ori să părăsesc capitala şi să caut vreun coltişor la ţară unde să vegetez cu tristeţe, ori să-mi schimb cu totul modul de existenţă. La această din urmă alternativă m-am oprit; pentru început, am hotărît să părăsesc hotelul şi să mă stabilesc într-un domiciliu mai puţin arătos, dar mai economic. Chiar în ziua în care am luat această hotărîre, mă aflam la bar la Criterion; am simţit o uşoară atingere pe umăr şi, întorcîndu-mă, l-am recunoscut pe tînărul Stamford, pe care-l

avusesem asistent la spitalul de la Barts. Pentru oricine care se simte izolat în mijlocul vălmăşagului infernal al Londrei, vederea unei figuri cunoscute este cu adevărat cel mai reconfortant lucru din lume. Stamford nu-mi fusese niciodată ceea ce se cheamă un prieten, dar în momentul acela am fraternizat cu el în modul cel mai entuziast şi, în ceea ce îl priveşte, el păru la rîndul lui încîntat de întîlnire; de bucurie l-am invitat să ia dejunul la Holborn şi imediat ne-am urcat într-o trăsură pentru a ajunge acolo.

În timp ce trăsura mergea pe străzile agitate ale Londrei, tovarăşul meu mă întrebă cu o uimire vizibilă: „Ce soi de viaţă ai putut să duci, Watson? Eşti slab ca o scîndură şi negru ca un ceaun."

L-am pus la curent cu aventurile mele, în cîteva cuvinte; de-abia îmi terminasem povestirea cînd am ajuns la uşa restaurantului.

„Bietul de tine, mi-a zis Stamford pe un ton compătimitor şi acum ce faci?"

— Pentru moment sînt în căutarea unei locuinţe şi asta-mi pune o problemă, problema constînd în găsirea unui apartament destul de confortabil la un preţ rezonabil.

— Ciudat, murmură el, eşti a doua persoană care-mi spune astăzi acelaşi lucru.

— Şi cine era prima?

— Un tip care vine la spital să lucreze în laboratorul de chimie. De dimineaţă mi se plîngea că nu poate găsi un prieten cu care să împartă un apartament minunat pe care-l vizitase, dar a cărui chirie îi depăşea mijloacele.

— Pentru Dumnezeu, exclamai, dacă doreşte cu adevărat să găsească pe cineva care să împartă cu el apartamentul şi chiria, şi-a găsit omul. Prefer să locuiesc cu un tovarăş decît să trăiesc singur. Tînărul Stamford mă privi ciudat pe deasupra paharului: „Încă nu-l cunoşti pe Sherlock Holmes, îmi zise; s-ar putea să nu-ţi placă tot timpul compania lui."

— De ce? I se poate reproşa ceva?

— Oh! nu asta am vrut să spun. Numai că e cam original, un adevărat fanatic al anumitor ştiinţe; totuşi, din cîte ştiu, pare să fie un tip cumsecade.

— Un student la medicină, probabil?

— Nu, şi chiar nici n-am idee de ce vrea să facă. Se spune că e tare la anatomie şi foarte priceput la chimie; dar, după cîte ştiu, n-a urmat niciodată regulat cursurile de medicină — studiază într-un mod foarte dezordonat, chiar excentric şi, fără să se străduie spre cunoştinţele pe care toţi încearcă să le capete, a adunat o mulţime de altele, cu care-şi uimeşte profesorii.

— Nu l-ai întrebat niciodată cărei cariere vrea să i se dedice?

— Sigur că nu, pentru că e un om pe care nu poţi să-l faci uşor să vorbească, deşi cîteodată, cînd are chef, ştie să fie destul de comunicativ.

— Mi-ar plăcea să-l cunosc, zisei eu. Dacă tot trebuie să locuiesc împreună cu cineva, prefer să fie un om studios şi cu obiceiuri liniştite. Încă nu sînt prea sănătos, înţelegi, ca să pot suporta mult zgomot sau agitaţie şi dealtfel, am avut parte destul de asta în Afganistan, cît să-mi ajungă pe tot restul zilelor. Cum să fac să-l întîlnesc pe prietenul tău?

— Probabil că-i la laborator, replică Stamford; sau nu dă pe acolo săptămîni întregi, sau lucrează de dimineaţa pînă seara. Dacă vrei, luăm o trăsură după ce mîncăm şi mergem pînă acolo.

— Perfect, răspunsei şi apoi începurăm să vorbim de altele.

În timp ce mergeam spre spital, Stamford îmi mai dădu cîteva amănunte despre viitorul meu tovarăş: „Dacă nu te-nţelegi cu el începu el, să nu te superi pe mine; nu-l cunosc decît de la laborator. Tu ai avut ideea aranjamentului ăsta, aşa că să nu mă faci pe mine răspunzător."

— Dacă nu ne înţelegem o să fie uşor să ne despărţim. Totuşi, Stamford, am adăugat, privindu-l fix, mi se pare că ai nişte motive speciale să te speli pe mîini de

ce s-ar putea întîmpla. E ceva de temut în privinţa caracterului omului ăsta? Hai, vorbeşte deschis, nu te mai ascunde.

Stamford începu să rîdă: „Nu e uşor să exprimi inexprimabilul, zise el. Holmes ăsta, după gustul meu, s-a identificat cam mult cu ştiinţa însăşi şi cred că asta duce, fatalmente, la cea mai completă insensibilitate; cred că ar fi perfect capabil să-i administreze unui prieten un pic dintr-o substanţă toxică descoperită recent, nu din răutate, să ne înţelegem, ci pur şi simplu, dat fiind spiritul lui cercetător, ca să-şi dea exact seama de felul în care acţionează otrava.

Totuşi, ca să fiu drept, trebuie să spun cu toată convingerea, că ar încerca tot aşa de bine să facă experienţe pe el însuşi. Parcă ar avea o furie care-l împinge să aprofundeze tot ce studiază în aşa fel încît să rezume totul în formule de o exactitate matematică."

— Găsesc că are dreptate.

— De acord, dar se poate împinge calitatea asta pînă la exagerare; de pildă, cînd ajungi să iei un baston şi să baţi cu el piesele anatomice de pe masa de disecţie, pare cel puţin ciudat.

— Ce tot spui?

— Curatul adevăr; asta a făcut într-o zi; se pare că voia să-şi dea seama de efectele produse în felul acesta asupra cadavrelor; am văzut asta cu ochii mei.

— Totuşi, zici că nu-i student la medicină?

— Nu, numai Dumnezeu ştie care-i scopul studiilor lui. Dar uite că am ajuns şi o să-ţi poţi face singur o opinie asupra lui.

Tot vorbind, am cotit pe o străduţă şi am ajuns la poarta uneia dintre aripile marelui spital.

Locul era pentru mine familiar şi n-am avut nevoie de ghid pentru a parcurge vasta scară de piatră cu aspect atît de glacial şi apoi lungile coridoare cu pereţi albi pe care se desenau din loc în loc uşile vopsite în culori închise.

Către extremitatea clădirii am ajuns la un pasaj în-

gust care duce la laboratorul de chimie, o încăpere enormă, foarte înaltă, plina ochi de sus şi pînă jos cu tot felul de recipiente. Peste tot, mese mari, joase, plasate la voia întîmplării, iar pe ele, în mijlocul eprubetelor şi al flacoanelor de tot felul, lămpi Bunsen cu flăcări albastre aruncînd luciri tremurătoare.

În aceeaşi sala, chiar în fundul ei, zării un singur om aplecat asupra unei mese, complet absorbit de lucrul său.

La zgomotul paşilor noştri, el îşi ridică brusc privirea, apoi se repezi către noi, cu o exclamaţie triumfătoare, agitînd sub nasul tovarăşului meu eprubeta pe care o ţinea în mînă. „Iata-l, iată-l, striga el, am gasit reactivul care poate precipita hemoglobina; singurul, unicul!"

Chiar dacă ar fi descoperit o mina de aur bucuria lui nu ar fi fost mai mare.

„Doctorul Watson, Domnul Sherlock Holmes, spuse Stamford prezentîndu-ne pe unul celuilalt."

— Ce mai faceţi? mă întrebă imediat Holmes cu energie, strîngîndu-mi mîna cu o forţa care-mi dădu o idee corecta asupra puterii muşchilor sai, greu de imaginat la prima vedere. Ah! ah! vad ca veniţi din Afganistan.

— Cum naiba puteţi să o ştiţi? am întrebat uimit.

— N-are importanţă, mi-a replicat, zîmbind; hemoglobina şi reactivul, iata acum marea afacere. Nu ma înşel afirmînd ca nu sesizaţi importanţa descoperirii mele, aşa este?

— Desigur, i-am răspuns, ea prezinta un anume interes din punct de vedere chimic, dar din acel practic ...

— Domnule, pentru medicina legala este, cu siguranţa, cea mai importanta descoperire care a fost facuta în ultimii ani. Nu va daţi seama ca ea ne permite sa recunoaştem petele lăsate de sîngele uman? Veniţi pe aici; în graba să mă apuca de mineca, îndreptîndu-mă către masa la care lucra. Mai trebuie sa luăm puţin sînge proaspat, spuse el şi apasînd uşor bisturiul în mijlocul unuia dintre degetele lui, aduna într-o eprubetă cîteva picaturi din propriul său sînge. Acum, voi amesteca aceste

picături cu un litru de apă. Vedeți că apa își păstrează același aspect. Proporția de sînge din ea nu depășește o milionime și totuși nu mă îndoiesc de loc că vom obține reacția caracteristică.

Vorbind, aruncă mai întîi în recipient cîteva cristale dintr-o substanță albă, apoi cîteva picături dintr-un lichid transparent. Într-o clipă, conținutul capătă o tentă roșu închis și un precipitat maroniu se forma pe fundul vasului.

„Ha! ha! striga el cu aerul încîntat al unui copil căruia i se oferă o jucărie nouă. Ce credeți acum?"

- Mi se pare ca avem de-a face cu un reactiv de o rară sensibilitate, am remarcat.

- Minunat! sînteți absolut minunat! Pînă acum, cu ajutorul gaiacului nu obțineam decît cu greu cîteva rezultate și alea nesigure. La fel și în cazul analizei microscopice a picăturilor de sînge care-și pierd calitățile dacă petele sînt mai vechi de cîteva ore. Reactivul meu, din contra, se comportă la fel de bine și pe sîngele vechi și pe cel nou; ah! daca ar fi fost cunoscut mai demult, sute de oameni care se plimbă acum liberi ar fi dat socoteală de crimele lor.

- Chiar așa? am murmurat eu.

- Desigur; venim cu aceasta în întîmpinarea unui mare număr de cauze judiciare. Un om este adeseori bănuit de crimă de-abia după cîteva luni de la comiterea ei; se cercetează lenjeria sau hainele lui, se descoperă pete roșiatice; de unde provin însă ele? din sînge, noroi, rugină sau pur și simplu din sucul vreunui fruct? Iată momentul în care expertul este pus în încurcătură — și de ce? Pentru că nu există un reactiv infailibil. Acum însă avem reactivul lui Sherlock Holmes și incertitudinea nu mai este posibilă.

În timp ce vorbea, ochii îi sclipeau puternic; la sfîrșit, cu mîna pe inimă, se înclina respectuos ca pentru a mulțumi unei audiențe imaginare și aplauzelor.

„Felicitările mele!" i-am spus, cuprins și eu de entuziasmul său.

— N-am avut anul trecut cazul lui von Rischoff de la Frankfurt? Ar fi trebuit să fie spînzurat dacă exista reactivul meu. Dar Mason de la Bradford, sau celebrul Müller, sau Lefèvre de la Montpellier, şi chiar Samson din New Orleans ... Aş mai putea cita vreo douăzeci de cazuri similare.

— Dar sînteţi o arhivă ambulantă a crimelor, remarcă Stamford rîzînd; aţi putea publica inventarul lor sub titlul „Noua istorie judiciară a crimelor de altă dată".

— Ar putea fi interesant, murmură Sherlock Holmes apăsîndu-şi un mic pansament pe locul unde-şi tăiase degetul, apoi ne arătă mîna zîmbind: „sînt nevoit să fiu prudent, spuse el, umblu cu atîtea otrăvuri ... Văzui atunci că braţul îi era acoperit cu multe alte bucăţele de mătase toate arse de puterea acidului.

„Asta nu e tot, interveni Stamford aşezîndu-se pe un taburet şi împingîndu-mi şi mie unul cu piciorul, noi am venit aici pentru afaceri serioase. Prietenul meu, pe care-l vezi aici de faţă, se află în căutarea unui adăpost şi, pentru că te-am auzit plîngîndu-te că nu găseşti pe cineva cu care să poţi locui, m-am gîndit să vă fac cunoştinţă."

Sherlock Holmes păru încîntat la ideea de a-şi împărţi casa cu mine. „Am în vedere un apartament, spuse el, pe Baker Street şi cred că ni s-ar potrivi de minune. Sper că nu vă supără mirosul puternic de tutun?

— Nu fumez decît ţigări tari, i-am răspuns.

— Atunci e bine. Vă previn însă că am aproape mereu la mine tot felul de substanţe chimice cu care fac experienţe; aceasta vă supără?

— În nici un caz.

— Staţi puţin să încerc să-mi mai rememorez cîteva dintre viciile „deranjante"! A, da! Sînt din cînd în cînd foarte prost dispus — două sau trei zile nu scot o vorbă. Asta nu trebuie să vă facă să credeţi că fac mofturi sau că am ceva cu dumneavoastră. Este necesar să mă lăsaţi în pace şi astfel îmi revin la normal foarte repede. Dumneavoastră ce aveţi de mărturisit? Cred că doi oa-

mont trebuie să-şi cunoască foarte bine defectele înainte de a începe să conviețuiască".

Acest interogatoriu m-a făcut să zîmbesc.

„Am un cățel, i-am spus. Apoi, vedeți, nervii mei au fost atît de încercați în ultima vreme încît nu suport zgomotele şi scandalurile. În fine, mă trezesc la cele mai ciudate ore pentru că sînt extrem de leneş. Mai am şi alte defecte atunci cînd mă simt în apele mele dar, pentru moment, aceasta este situația.

Prin zgomot înțelegeți şi vioara? întrebă Holmes cu îngrijorare.

Aceasta depinde de interpret, i-am răspuns — să asculți sunetul viorii este o binecuvîntare a cerului — dar dacă solistul scîrțîie ...

Perfect, perfect, strigă el vesel; în cazul acesta afacerea mi se pare încheiată, evident cu condiția ca aparlamentul să vă placă.

Cînd îl putem vizita?

Veniți să mă luați mîine la prînz, vom merge împreună să-l vizităm.

De acord, îi spusei strîngîndu-i mîna. Pe mîine fix la amiază."

L-am părăsit, lăsîndu-l să-şi continue experiențele chimice şi ne-am reluat drumul, Stamford şi cu mine — către hotel.

„Apropo, am spus deodată, oprindu-mă în drum şi adresîndu-mă tovarăşului meu: cum naiba a ştiut că vin din Afganistan?"

Stamford surîse cu un aer enigmatic. „Este una din ciudățeniile lui; foarte multă lume se întreabă cum de reuşeşte el să descopere, primul, lucrurile cele mai ascunse".

— Oh! Avem de-a face cu mistere, strigai eu frecîndu-mi mîinile, asta devine palpitant. Îți sînt foarte recunoscător de a-mi fi prezentat un astfel de personaj. Adevărata manieră de a studia comportamentul uman se realizează prin cunoaşterea celor mai felurite individualități.

Atunci studiaz-o pe asta, răspunse Stamford lu-

îndu-şi rămas bun. Te avertizez însă că intri într-o afacere foarte greu de descifrat şi aş paria că omul nostru va şti curînd mult mai multe despre tine decît vei putea afla tu în ceea ce îl priveşte. Dar, la revedere.

— Salut, i-am răspuns continuîndu-mi drumul, profund intrigat de noua mea cunoştinţă.

CAPITOLUL II

ÎN CARE SE VEDE CĂ DEDUCŢIILE POT DEVENI O ADEVĂRATĂ ŞTIINŢĂ

A doua zi, întîlnindu-ne după cum fusese înţelegerea, am plecat, Sherlock Holmes şi cu mine, către numărul 221 din Baker Street pentru a vizita apartamentul ce-mi fusese oferit. Era compus din două dormitoare confortabile, un salon spaţios cu mobilier elegant, luminat de două ferestre mari. Ambianţa era agreabilă, iar preţul convenabil devreme ce urma să împărţim cheltuielile; astfel că afacerea a fost încheiată pe loc. Pentru că puteam intra imediat în spaţiu, chiar în acea seară mi-am adus toate lucrurile în noua noastră locuinţă. A doua zi dimineaţa a apărut şi Holmes cu o mulţime de valijoare şi cufere. Ne-au trebuit două, chiar trei zile pentru a ne despacheta bibelourile şi a le aşeza în cele mai potrivite locuri. Odată terminate aranjamentele preliminare, am început să ne simţim ca acasă şi să ne obişnuim cu noul domiciliu. Holmes nu era deloc un om dificil. Calm, ordonat, se culca arareori după orele zece. Dimineaţa cînd mă trezeam — era de mult plecat. Cîteodată îşi petrecea toată ziua în laboratorul de chimie sau în sala de disecţii. Alteori făcea plimbări lungi în special prin zonele mizere ale oraşului. Nimic nu-ţi oferea vreo idee asupra activităţii

lui, dar, din timp în timp, reacţiile se produceau şi omul rămînea zile întregi întins pe canapeaua din salon fără a scoate un sunet sau a mişca măcar braţul. În acele momente, ochii lui căpătau o expresie atît de visătoare, de pierdută încît s-ar fi putut crede că foloseşte droguri — dacă sobrietatea lui exemplară şi morala perfectă a vieţii sale nu mi-ar fi demonstrat stupiditatea unei astfel de supoziţii.

Săptămînile treceau una după alta şi curiozitatea mea — în ceea ce priveşte scopul existenţei lui — căpăta proporţii. Aspectul său exterior impresiona de la prima privire. Era deşirat, depăşea cinci picioare şi jumătate înălţime, slăbiciunea făcîndu-l să pară şi mai înalt; ochii vii şi pătrunzători, cu excepţia perioadelor de toropeală de care am vorbit, nasul subţire, încovoiat ca al păsărilor de pradă, dădeau figurii sale o expresie fermă asociată cu un simţ al pătrunderii lesne de observat. Forma pătrată şi proeminenţa bărbiei demonstrau o putere a voinţei puţin obişnuită. Mîinile, mereu acoperite cu pete de cerneală şi arsuri produse de acizii chimici aveau o agilitate extraordinară pe care nu odată am sesizat-o urmărindu-l în manevrarea delicatelor instrumente de fizică.

Deşi pot fi acuzat pentru curiozitatea mea demnă de aceea a unei bătrîne portărese, mărturisesc că acest om mă intriga teribil şi că am încercat de zeci de ori să pătrund în misterul de care părea că doreşte să se învăluie. Înainte de a fi judecat prea sever, aş dori să se ţină seama de viaţa mea căreia îi lipsea atît de mult un scop al existenţei. Sănătatea nu-mi permitea să ies decît pe un timp frumos, nu aveam nici măcar un prieten cu care să pot petrece măcar cîteva momente rupînd astfel monotonia unei vieţi care începuse să mă apese greu. Astfel că mi-am dedicat cea mai mare parte a timpului încercării de a descifra misterul ce-l însoţea veşnic pe vecinul meu.

Cu certitudine — nu studia medicina. El însuşi mi-a confirmat-o la o întrebare de a mea. Lecturile lui nu erau destinate dobîndirii erudiţiei sau aprofundării

unui anume domeniu al ştiinţei. Şi totuşi, zelul aparte pentru unele cercetări era evident; cunoştinţele lui, depăşind limitele obişnuite erau atît de vaste, de profunde încît nu odată — prin remarci sau comentarii asupra unui lucru sau al altuia, îmi provoca o adevărată stupefacţie.

Sigur, mă gîndeam, nici un om nu este capabil să lucreze atît de mult, să dobîndească cunoştinţe atît de precise dacă nu şi-a propus un scop foarte bine definit. Toţi cei care citesc mult fără să urmărească ceva prin aceasta, ajung rareori să poată stăpîni ceea ce au învăţat. Nimeni n-ar accepta să-şi aglomereze creierul cu o sumedenie de date care mai de care mai disparate, fără a avea un motiv extrem de temeinic!

Pe lîngă toate acestea, ignoranţa lui în unele domenii era la fel de remarcabilă ca şi ştiinţa sa în altele. În literatura contemporană, în filozofie şi politică era nul sau aproape. Îmi amintesc că, citîndu-l într-o zi pe Thomas Carlyle în faţa sa, am fost întrebat cu naivitate ce nume am pronunţat şi cine este acest personaj. Dar momentul în care surpriza mea a ajuns la paroxism a fost cel în care am descoperit — din întîmplare — că ignora total teoria lui Copernic şi că nu ştia nici măcar explicaţia sistemului solar! În plin secol 19, un ins civilizat necunoscînd că pămîntul se roteşte în jurul soarelui, aceasta mi s-a părut atît de extraordinar încît în prima clipă nu am putut crede.

„Păreţi uimit" îmi spuse el zîmbind în faţa figurii mele stupefiate. „Dar fiţi liniştit, acum că o ştiu mă voi strădui să uit."

— Să uitaţi!

— Veţi înţelege imediat. În copilărie, creierul omenesc este asemeni unui depozit gol, fiecare urmînd a-l umple după cum crede de cuviinţă. E vorba de un imbecil? El va acumula cele mai felurite cunoştinţe de o manieră care i-ar fi cu adevărat folositoare dacă ar rămîne la uşă fără a mai avea loc înăuntru. Sau, dacă vreţi, ele pătrunzînd înăuntru s-ar rătăci printre cele îngrămă-

dîte fără nici o noimă — devenind astfel imposibil de folosit la nevoie. În mod contrar, un artizan al industriei, de pildă, acordă cea mai mare atenţie modului în care îşi umple depozitul. El nu va alege decît instrumentele care-i sînt cu adevărat folositoare în munca sa; din cle posedă o mare varietate iar aranjamentul lor este perfect. Este o greşeală să crezi că adăpostul are pereţi elastici şi că se poate dilata după voie. Credeţi-mă, vine o vreme cînd pentru fiecare lucru nou pe care-l înveţi - uiţi altul deja ştiut. Este deci foarte important să nu înmagazinezi un bagaj inutil care să-l stînjenească pe cel cu adevărat folositor.

— Dar sistemul solar ... începui eu cu intenţia de a protesta.

— Ce naiba poate să-mi facă el — mă întrerupse Holmes cu nerăbdare. Îmi spuneţi că pămîntul se roteşte în jurul soarelui; să se învîrtească şi în jurul lunii dacă aceasta îi face plăcere; în ceea ce mă priveşte, nu-mi pasă de loc, iar pentru treburile mele cu atît mai puţin!

Eram pe punctul de a-l întreba în ce constau treburile lui, dar am înţeles, privindu-l, că o astfel de intenţie ar fi fost pur şi simplu nepotrivită. M-am mulţumit să meditez asupra acestei conversaţii din care am desprins şi unele concluzii. Nu-mi spusese el că îşi refuză orice informaţie care nu era în directă legătură cu scopul său? În consecinţă, cele pe care le avea îi erau de folos. Am trecut astfel în revistă toate subiectele în care mi s-a părut deosebit de priceput şi luînd un creion le-am trecut pe hîrtie alcătuind o listă exactă.

Nu m-am putut abţine să zîmbesc recitind documentul pe care l-am redactat după cum urmează:

Rezumatul cunoştinţelor lui Sherlock Holmes

1. Literatură — cunoştinţe nule
2. Filozofie — cunoştinţe nule
3. Astronomie — cunoştinţe nule
4. Politică — cunoştinţe mediocre
5. Botanică — informaţii contradictorii. Foarte documentat în ceea ce priveşte beladona, opiumul, otrăvurile

în general; ignorant în horticultura practică.

6. Geologie — cunoştinţe în domenii foarte clar delimitate, identifică la prima vedere deosebirile între terenuri; îmi arată după plimbări petele de pe haine explicîndu-mi cum culorile şi consistenţa lor îi permit să recunoască din ce cartier al Londrei provin ele.

7. Chimie — cunoştinţe foarte largi.

8. Anatomie — cunoştinţe vaste, acumulate însă fără metodă.

9. Literatura de senzaţie — erudiţie de neimaginat; se pare că ştie toate crimele sau faptele abominabile săvîrşite în secolul nostru.

10. Cîntă bine la vioară.

11. Priceput în minuirea spadei, bastonului, practică boxul.

12. Cunoaşte perfect legile engleze.

Odată terminat, rezumatul a ajuns în foc.

„Categoric — mă gîndii eu, mai bine renunţi decît să cauţi unde poate duce acest amalgam de cunoştinţe şi activitatea în care ele sînt folositoare."

Am mai menţionat talentul cu care Holmes cînta la vioară. Aş spune că el era chiar remarcabil. Dar felul în care acest om atît de original şi-l manifesta era la fel de excentric. Era capabil să redea pasaje de o recunoscută dificultate. Mi-a interpretat adeseori Mendelssohn-Bartholdy şi tot felul de melodii celebre. În singurătate însă, rareori cînta muzică cunoscută. Aşezat pe fotoliul său, începea să plimbe arcuşul pe corzi obţinînd ori o melopee dulce şi melancolică ori cîntece vesele într-o derulare absolut fantastică. Era pentru el modul de a-şi răspunde gîndurilor intime; această muzică avea oare darul de a-i stimula facultăţile intelectuale sau se năştea pur şi simplu dintr-un capriciu al clipei? Nu mi-am putut răspunde niciodată.

Eram îndreptăţit să mă revolt împotriva acestor solo-uri exasperante dacă nu şi-ar fi încheiat întotdeauna serile de muzică interpretînd piesele mele preferate, dorind parcă să mă recompenseze pentru încercările la care

fusese supusă răbdarea mea.

În prima săptămînă n-am primit nici o vizită şi eram gata să cred că vecinul meu era tot atît de lipsit de prieteni ca şi mine. Urma însă să constat că avea o sumedenie de relaţii în cele mai diferite clase ale societăţii. Am remarcat, printre alţii, un omuleţ viclean cu ochii negri şi ageri, al cărui cap livid semăna cu acela al unui şobolan; a venit de vreo trei-patru ori la rînd într-o săptămînă, fiindu-mi prezentat sub numele de M. Lestrade. Apoi, într-o dimineaţă, o tînără foarte elegantă a discutat cu Holmes mai mult de o oră. În după-amiaza aceleiaşi zile a fost rîndul unui bătrîn cu părul cărunt, tipul negustorului evreu, care părea cuprins de o extraordinară surescitare. Aproape imediat am văzut intrînd o bătrînă în papuci. Altădată, a fost un bătrîn domn cu părul alb şi aer respectabil, apoi un funcţionar al căilor ferate, uşor de recunoscut după uniforma sa de catifea reiată. Ori de cîte ori apărea un astfel de personaj ciudat, Holmes mă ruga să-i cedez salonul; mă retrăgeam deci, în camera mea. Îmi prezenta întotdeauna mii de scuze pentru deranj, dar „am nevoie, spunea el, de această cameră în chip de cabinet de afaceri; aceşti oameni sînt clienţii mei." Aş fi putut profita pentru a-l întreba de ce este vorba, dar mă stinjenea ideea de a-l obliga la confidenţe. Dobîndisem de altfel impresia că avea motive temeinice pentru a nu mă amesteca în afacerile lui, dar iată că a avut grijă să mi-o infirme, abordînd el însuşi subiectul care mă intriga atît de mult.

Era în 4 martie — am motive serioase să fi reţinut cu atîta precizie data — cînd, trezindu-mă ceva mai devreme decît obişnuiam, mă întîlnii cu Holmes în salon în timp ce-şi termina micul dejun. Proprietarul nostru era atît de bine informat asupra tabietului nostru, încît breakfast-ul meu nici nu era încă preparat.

Cu acea nerăbdare proprie naturii umane am scuturat puternic clopoţelul ordonînd cameristei să mă servească cît mai repede. Zărind pe masă o revistă, am început să o răsfoiesc în timp ce tovarăşul meu îşi devora în

liniște tartinele. Un semn ce marca unul dintre articole mi-a atras atenția și, firesc, cu el am început lectura.

Titlul, „Cartea vieții", mi s-a părut cam pretențios. Autorul dorea să demonstreze avantajele pe care un fin observator le putea obține trecînd prin sită, cu maximă atenție, evenimentele cotidiene. Fapt care mi s-a părut de la început un amestec de subtilitate și nerozie; oricît de strîns ar fi fost raționamentul, deducțiile păreau trase de păr iar rezultatul ducea către exagerare. Expresia de surpriză surprinsă pe o figură, crisparea unui mușchi, clipitul ochiului, erau suficiente — afirma autorul — ca să demaște gîndurile cele mai secrete ale unui om. Orice persoană dotată cu simțul observației și al analizei nu se poate înșela niciodată, iar concluziile sale pot avea precizia matematică a lui Euclid în celebrele sale teoreme. În fine, rezultatele puteau fi atît de spectaculoase încît era posibil să apară în ochii celor care nu erau la curent cu procedeele folosite, ca fenomene ale vrăjitoriei.

„Să i se arate, spunea autorul, unui om înzestrat cu spirit logic, o singură picătură de apă și el este capabil să deducă existența Oceanului Atlantic sau a Cascadei Niagara, fără să fi avut niciodată vreo idee despre existența lor. Tot astfel, viața fiecăruia nu este altceva decît un lanț lung din care, dacă poți cunoaște un singur inel, reconstituirea întregului devine posibilă. Există o școală a deducției și a analizei, ca pentru orice știință în general. Ele nu pot fi stăpînite decît printr-un studiu serios și aprofundat și niciodată viața omenească nu va fi atît de lungă pentru a permite unui muritor să atingă, în acest domeniu, perfecțiunea supremă. Din punct de vedere moral, dar nu și intelectual, subiectul este atît de complex, încît este preferabil de început cu abordarea unor probleme mai simple. Este necesar ca la întîlnirea cu o persoană, dintr-o simplă ochire să se poată afla meseria, profesiunea ei. Acest exercițiu este necesar și oricît de copilăresc ar părea, el dezvoltă facultatea observației și ne învață unde și în ce fel să ne dirijăm privirile. Examinați deci: unghiile, manșetele hainelor, pantofii, defor-

mările pantalonilor la genunchi, degetul mare și arătătorul, expresia feței, marginile cămășii și veți avea toate informațiile care să vă permită cunoașterea persoanei pe care ați observat-o astfel. Nu pare chiar imposibil ca atîtea elemente adunate să ofere chiar și celor mai puțin inteligenți obținerea unui rezultat destul de clar."

„Ce încîlceală imposibilă! am strigat aruncînd revista pe masă; n-am citit niciodată o asemenea idioție."

— Ce-ați pățit? întrebă Holmes.

— Este din cauza acestui articol, am spus arătîndu-i-l cu lingura și pregătindu-mă să-mi încep micul dejun. Probabil că l-ați citit de vreme ce este notat cu creionul. Este ingenios, fără doar și poate, dar mă enervează teribil. Intuiesc aici teoreticianul trîndav care se amuză dezvoltînd aceste mici paradoxuri; îl văd tolănit în fotoliul cabinetului său de lucru. Și ce zice el, practic? Să-l văd pe acest om atît de priceput, adus într-un vagon de clasa a treia al unui tren și pus să enumere profesiunile lovarășilor săi de călătorie; aș paria o mie la unu că n-ar fi în stare să se descurce.

— Ați pierde rămășagul, rosti Holmes cu calm. Cît despre articolul cu pricina, eu sînt autorul lui.

— Dumneata!

— Eu însumi. Inclinațiile mele naturale mă conduc spre observație și deducție. Teoriile pe care le-am expus aici și care vă par atît de fanteziste sînt cît se poate de practice; atît de practice încît lor le datorez posibilitatea de a-mi cîștiga existența.

— Cum așa? am întrebat fără să vreau.

— Am o meserie foarte specială și cred că sînt singurul din lume care o practică; sînt un consilier al poliției, dacă mă pot exprima astfel. Deci: la Londra poliția este formată dintr-o mulțime de agenți aparținînd fie guvernului, fie agențiilor particulare. Cînd acești indivizi se află în încurcătură apelează la mine, iar eu le descurc afacerile. Pentru aceasta ei îmi expun faptele cu toate circumstanțele lor și, în general, grație studiilor speciale pe care le-am efectuat asupra crimelor, mă aflu în situația

de a le putea elucida. Toate crimele au o oarecare asemănare între ele şi dacă ştii amănuntele la — să zicem — o mie dintre ele, este aproape imposibil să nu reuşeşti a o descoperi pe cea de a o mie una. Acest Lestrade, pe care l-aţi văzut aici, este un poliţist bine cunoscut. De curînd s-a ocupat de o afacere de falsificare şi aceasta l-a adus aici, la mine.

— Şi celelalte persoane pe care le primiţi?

— Cea mai mare parte îmi este trimisă de agenţiile particulare. Sînt oameni care se află într-o încurcătură oarecare şi care îmi cer să-i scot din ea. Le ascult micile lor povestiri, ei îmi urmăresc comentariile şi apoi îmi încasez onorariile.

— Deci, fără să părăsiţi măcar odaia, aveţi pretenţia să afirmaţi că vedeţi mai clar decît aceia care studiind faptele la locul unde s-au petrecut, nu le pot lămuri?

— Cam aşa ceva. Apelez la un fel de intuiţie naturală. Din timp în timp, e adevărat, mi se prezintă şi cîte un caz mai complicat. Sînt atunci nevoit să merg şi să examinez lucrurile cu proprii mei ochi. Aţi putut observa că am un mare bagaj de cunoştinţe de specialitate; le aplic la soluţionarea acestor probleme şi ele îmi servesc de minune. Metoda deducţiei, pe care am abordat-o în articolul care v-a trezit indignarea, îmi este de mare folos atunci cînd lucrez eu însumi. Observaţia a devenit pentru mine o a doua natură. Nu aţi fost surprins la prima noastră întîlnire cînd v-am spus că veniţi din Afganistan?

— Probabil că vi s-a povestit cîte ceva.

— Nici vorbă. *Am văzut* că veneaţi de acolo. Datorită unui vechi obicei înlănţuirea ideilor se face atît de repede în creierul meu, încît ajung la concluzii aproape fără a mai trece prin toate inelele şirului. Haideţi să luăm de exemplu maniera în care am procedat în cazul dumneavoastră. Iată, mi-am spus, un domn care are aerul unui doctor sau al unui militar. Vine dintr-o ţară tropicală pentru că figura îi este bronzată, culoarea fiind dobîndită, de vreme ce încheieturile mîinilor sînt albe. A îndurat lipsuri mari, a fost bolnav după cum se citeşte pe figură.

Mai mult, are o rană la brațul stîng pentru că mîna îi e țeapănă. Care este țara în care un medic militar englez putea să fie pradă unor astfel de suferințe și să fie rănit la mînă? Era clar că doar în Afganistan. Această înlănțuire a gîndului n-a durat decît o secundă; de aceea v-am spus că veniți din Afganistan — fapt care v-a surprins din cîte mi-am dat seama.

— Datorită explicațiilor dumneavoastră, lucrul acesta mi se pare foarte simplu, spusei surîzînd. Îmi amintiți de Dupin al lui Edgar Allan Poe. Dar credeam că astfel de persoane există doar în romane.

Sherlock Holmes se ridică și își aprinse pipa. „Credeți fără îndoială că-mi faceți un compliment comparîndu-mă cu Dupin. Ei bine, după părerea mea, Dupin este un om foarte obișnuit. Singurul lui truc era de a afla gîndurile interlocutorilor, surprinzîndu-i după un sfert de oră de tăcere printr-o remarcă bine plasată. Metoda este însă destul de superficială și împotriva ei te poți apăra foarte ușor. El avea o înclinație către analiză, dar de aici la fenomenul în care Poe a vrut să-l transforme e o cale lungă!

— Ați citit lucrările lui Gaboriau? l-am întrebat. Lecoq întruchipează, oare, pentru dumneavoastră tipul polițistului perfect?

Sherlock Holmes se strîmbă ironic:

„Lecoq era un tip vulgar, spuse el. Nu avea decît o singură calitate: era energic. Cartea asta pur și simplu m-a îmbolnăvit. Era vorba, parcă, de identificarea unui prizonier necunoscut? Aș fi rezolvat-o în douăzeci și patru de ore. Lui Lecoq i-au trebuit șase luni. Cartea asta ar fi trebuit să fie oferită agenților drept pildă pentru cele pe care nu trebuie să le facă."

Am fost șocat să asist la demolarea celor doi tipi pe care îi admiram. Astfel că, ridicîndu-mă, am mers la fereastră și am început să privesc strada, foarte animată la ora aceea.

„Băiatul ăsta, m-am gîndit, poate să fie foarte abil dar, în orice caz este plin de el însuși."

Holmes, ce eraţi?

— Sergent în infanteria marinei regale. Nu aveţi răspuns la scrisoare? Bună seara domnilor."

Îşi pocni tocurile unul de altul cu zgomot, îşi duse mîna la frunte în chip de salut, apoi plecă.

CAPITOLUL III

MISTERUL DIN GRĂDINA LAURISTON

Trebuie să mărturisesc că această neaşteptată confirmare a teoriilor prietenului meu mi-a făcut o puternică impresie iar consideraţia pe care o aveam deja pentru capacitatea sa de analiză crescu apreciabil. Totuşi nu cumva afacerea era aranjată mai dinainte cu singurul scop de a mă ului? mă tot întrebam, nereuşind să înţeleg care ar fi fost interesul său faţă de mine. Am început să-l observ; tocmai terminase lectura scrisorii dar ochii săi începeau să capete expresia pierdută care îmi anunţa că gîndurile lui plecaseră departe.

„Cum aţi reuşit să ghiciţi atît de corect?" l-am întrebat.

— Să ghicesc, ce anume? îmi răspunse el destul de brutal.

— Că acel om era subofiţer de marină.

— N-am timp de prostii acum, bombăni el; reluă însă cu un surîs: iertare pentru grosolănia mea, dar mi-aţi întrerupt firul gîndurilor. În fine, poate că e mai bine aşa. Şi chiar n-aţi văzut că omul era subofiţer de marină?

— Nu, categoric.

— A fost mai uşor să ghicesc decît să vă explic raţionamentul. Dacă ar trebui să demonstraţi că doi ori doi fac patru, v-ar fi uşor? Şi totuşi este un fapt de care

„Hei, l-am auzit spunînd cu tristeţe: în zilele noastre nu mai sînt crime, nu mai sînt criminali. Ce ne mai serveşte în meseria noastră un creier perfect organizat? Simt că am în mine tot ceea ce trebuie pentru a-mi face numele celebru; nu există un om şi nu a existat niciodată unul care să fi dobîndit atîtea cunoştinţe speciale dublate de o atît de puternică înzestrare naturală în scopul unic de a declara război crimei. La ce mai servesc toate acestea? Nu mai sînt crime şi, chiar dacă mai apar cîteva, sînt atît de neîndemînatic făcute încît şi cel din urmă agent de la Scotland Yard este capabil să le descopere."

Sîcîit de atîta îngîmfare am încercat să schimb subiectul.

„Mă întreb ce-o fi vrînd tipul ăla? am spus arătînd cu degetul un om care înainta din partea opusă a străzii, examinînd cu grijă numerele imobilelor. Era un om puternic, cu umerii largi, îmbrăcat cît se poate de obişnuit. Ducea în mînă un plic mare albastru şi avea evident un comision de făcut.

„Vorbiţi de ofiţerul acela de marină în retragere?" întrebă Sherlock Holmes.

„Să-l ia naiba cu vanitatea lui cu tot, îmi spusei în sinea mea, ştie că nu-i pot verifica presupunerile."

Abia mi-am formulat gîndul cînd omul în chestiune, observînd numărul de pe casa noastră, traversă iute strada. Se auzi o lovitură puternică la uşa de la intrare, o voce puternică de bas spuse cîteva cuvinte, apoi paşi grei răsunară pe scări.

„Pentru Dl. Sherlock Holmes" a spus individul intrînd în cameră şi întinzîndu-i prietenului meu scrisoarea pe care o ducea cu el.

Era o excelentă ocazie pentru a stăvili puţin flecăreala prietenului meu.

„Spune-mi, prietene — zisei eu cu cea mai amabilă voce — pot să te întreb cu ce te ocupi?"

— Comisionar, îmi răspunse el repede, aceasta pentru că uniforma mea este la reparat.

— Dar mai înainte, am reluat privind maliţios către

sînteţi absolut sigur. Dar, ca să revenim la omul în cauză — am avut timp să observ în timp ce el traversa strada o ancoră mare tatuată pe braţul său. Un prim indiciu care-mi sugera marea. Ţinuta militărească şi tunsoarea, apoi aerul propriei importanţe ce demonstrează obişnuinţa de a comanda; maniera în care îşi ţinea capul, felul în care bastonul lovea pămîntul, nu le-aţi observat? Faptul că nu era prea tînăr m-a făcut să conchid: ajunsese deja subofiţer.

— Extraordinar! am strigat.

— Foarte simplu — răspunse modest Holmes, dar am văzut pe figura lui mulţumirea provocată de maniera mea spontană de a-mi exprima admiraţia. „Spuneam mai înainte, reluă el, că nu mai există criminali, ei bine, m-am înşelat. Citiţi aici!" şi îmi întinse scrisoarea adusă de comisionar.

„Cum e posibil?" am strigat după ce o parcursesem în grabă, dar este absolut oribil!

— Da, se pare că ieşim puţin din cele obişnuite remarcă el cu calm. Aţi fi atît de amabil să-mi recitiţi scrisoarea cu voce tare?"

Iată ce conţinea ea:

„Dragă Domnule Sherlock Holmes,

Mă voi referi la scandalul de astă noapte din grădina Lauriston, imobilul cu nr. 3 în apropiere de Brixton Road. Garda de noapte a observat către orele două dimineaţa o lumină care părea că vine din casă. Cum ea era nelocuită, faptul i s-a părut ciudat agentului, care porni imediat în direcţia aceea. Poarta era deschisă; în prima cameră, nemobilată, zăcea cadavrul unui om care părea să fi avut o condiţie socială ridicată; exista în buzunarul său o carte de vizită cu numele Enoch J. Drebber, Cleveland, Ohio, U.S.A. Nu jaful fusese mobilul crimei şi pînă acum este încă imposibil de spus care a fost cauza ce a determinat omorul. În cameră pot fi observate pete de sînge, dar corpul nu prezintă urme de lovituri. Cum a ajuns acel om într-o casă nelocuită? Aici începe misterul; toată această afacere este de la un capăt la altul

o enigmă.

Dacă doriţi să mergeţi acolo — indiferent la ce oră înaintea amiezii — mă puteţi găsi. Am lăsat totul neatins dorind să vă aflu intenţiile. În cazul în care nu veţi putea veni vă voi oferi toate amănuntele şi mă voi considera fericit dacă veţi avea bunăvoinţa de a-mi transmite hotărîrea dvs. Cu stimă,

Tobias Gregson"

„Gregson este unul dintre cei mai subtili copoi ai Scotland Yardului, spuse prietenul meu. Lestrade şi cu el formează elita acestui contingent atît de puţin recomandabil. Sînt amîndoi pasionaţi, energici, dar din nefericire sînt prea influenţabili. Mai mult, cei doi sînt la cuţite, invidioşi unul pe celălalt ca două frumuseţi la modă. Vom avea scene amuzante in această afacere dacă se vor ocupa amîndoi de ea."

Eram uimit de calmul cu care vorbea Holmes. „Dar nu este nici un moment de pierdut — am strigat — vreţi să vă caut o trăsură?"

— Încă nu ştiu dacă mă voi deranja. Sînt cel mai înrăit leneş care a existat vreodată. Cu toate acestea, cîteodată, în compensaţie, pot fi foarte activ.

— Totuşi, iată, se pare că aceasta este ocazia pe care v-o doreaţi atît de mult.

— Da, dragul meu prieten. Dar ce-ar putea ea să-mi aducă? Să presupunem că voi dezlega misterul; puteţi fi sigur că Gregson, Lestrade şi compania vor fi cei cu beneficiul. Iată ce înseamnă să te afli în afara funcţiilor oficiale.

— Dar aproape că vi se imploră ajutorul.

— Da; Gregson ştie că sînt mai şiret decît el şi că merge la sigur cu mine. Dar mai degrabă şi-ar tăia limba decît s-o recunoască în faţa altora. În orice caz, putem merge să vedem despre ce este vorba; nu vom acţiona decît după bunul meu plac şi poate că voi avea ocazia să rîd de toţi aceşti papiţoi. La drum deci."

Spunînd aceasta se repezi să-şi îmbrace pardesiul fără vreun semn de lene. Însemna deci că perioada activă

tocmai începea.

„Haideţi, repede, luaţi-vă pălăria, îmi spuse el.

— Vreţi să vă însoţesc?

— Desigur, dacă nu aveţi altceva mai bun de făcut."

Un minut mai tîrziu, instalaţi într-o birjă rulam cu toată viteza posibilă spre Brixton Road. Dimineaţa era cenuşie şi rece, cerul acoperit de nori, o pîclă întunecată coborîse pînă la acoperişurile caselor. Holmes era într-o dispoziţie extraordinară şi vorbea fără încetare despre viorile Cremonei, despre calităţile fantastice ale instrumentelor Stradivarius şi Amati. În ceea ce mă priveşte, păstram tăcerea; vremea mohorîtă, afacerea sinistră în care ne angajaserăm mă impresionau neplăcut.

„Nu prea reflectaţi asupra celor pe care le veţi avea de făcut", am spus eu la un moment dat, întrerupînd dizertaţia muzicală a tovarăşului meu.

— Nu am încă nici un indiciu precis, răspunse el; este o mare greşeală să-ţi construieşti o teorie înainte de a fi adunat toate cele necesare; astfel poţi ajunge la un raţionament greşit.

— Nu mai aveţi mult de aşteptat, am spus, privind afară; iată-ne în Brixton Road şi dacă nu mă înşel — aceea este casa cu pricina.

— Aveţi dreptate. Birjar opreşte! strigă el.

Ne aflam la vreo sută de metri de capătul excursiei noastre dar Holmes a insistat să ne oprim pentru a parcurge apoi, pe jos, distanţa rămasă.

Casa cu nr. 3 avea un aspect impresionant şi sumbru; făcea parte dintr-un grup de patru imobile mai retrase faţă de stradă; primele două erau locuite, celelalte două — nu. Ele prezentau trei rînduri de ferestre goale, cu aspect lugubru; ici-colo cîte un geam pe care era înscris anunţul de închiriere dădea impresia unui ochi acoperit cu albeaţă. O grădină mică despărţea casele de stradă; pentru moment, pămîntul îmbibat de ploaia care nu contenise să cadă toată noaptea avea aspectul unei mlaştini scîrboase. Pe timp frumos, accesul se putea face pe o

alee centrală, acum abia ghicită, mărginită de cîţiva copaci rari. Un zid de cărămidă înalt cam de un metru se termina cu un fel de streaşină din lemn.

In momentul sosirii noastre, un agent de poliţie se sprijinea de acest zid, iar cîţiva vagabonzi şi cerşetori îşi întindeau gîturile holbîndu-şi ochii către interiorul grădinii în speranţa de a afla ceva despre drama ce se petrecuse între zidurile clădirii.

Imi imaginam că Holmes nu va pierde nici un minut pentru a ajunge cît mai repede în casă, dar spre marea mea uimire maniera lui de acţiune a fost cu totul alta.

Cu un aer de o perfectă nepăsare, pe care, date fiind circumstanţele, nu m-am putut opri să-l calific drept afectare, a început să se plimbe pe trotuar, aruncînd priviri întîmplătoare cînd în jos, cînd spre casele învecinate. Odată terminată această investigaţie, se îndreptă încet către aleea principală avînd grijă să urmeze bordura de gazon. Ochii săi erau aţintiţi către pămînt. S-a oprit de două ori, l-am văzut schiţînd un surîs, apoi o exclamaţie de satisfacţie îi scăpă de pe buze. Pe solul umed se zăreau numeroase urme de paşi, dar gîndindu-mă la numeroasele drumuri ale poliţiştilor nu reuşeam să înţeleg ce spera Holmes să mai recunoască printre paşii aceia. Cu toate acestea, cunoscîndu-i promptitudinea şi eficienţa perceperii celor mai mărunte detalii, simţeam că va descoperi o groază de lucruri interesante acolo unde — în ceea ce mă priveşte — n-aş fi observat nimic. In momentul în care am ajuns la uşa casei am văzut un om solid, cu faţa palidă, blond, cu un carneţel în mînă, venind în întîmpinarea noastră. El strînse cu putere mîna prietenului meu spunînd: „E foarte amabil din partea dumneavoastră că aţi venit. Am lăsat totul aşa cum era."

— Mai puţin aici, zise Holmes, arătînd cu degetul aleea; şi o turmă de vite dacă-ar fi trecut pe acolo n-ar fi lăsat atîtea urme. Sper totuşi, Gregson, că ai o ipoteză proprie.

— Am avut atîtea de făcut în casă ... răspunse evaziv

polițistul, dar colegul meu Domnul Lestrade este aici și m-am bazat pe el în ceea ce privește grădina.

Holmes mă privi cu o sclipire răutăcioasă în ochi. „Cu doi oameni ca dumneata și Lestrade nu-mi rămîn prea multe lucruri de făcut."

Gregson își freca mîinile satisfăcut.

„Cred într-adevăr că am făcut tot ceea ce trebuia; totuși este un caz curios și cum vă cunosc preferința pentru tot ceea ce este neobișnuit ..."

— N-ați venit aici cu trăsura, nu? îl întrerupse Holmes.

— Nu, domnule!

— Dar Lestrade?

— Nici el.

— În cazul acesta, hai să vedem camera.

Și cu această observație ce părea fără sens intră în casă urmat de Gregson pe a cărui față se citea nedumerirea. Un hol mic, a cărui podea era acoperită de praf, ducea la bucătărie. Două uși, într-o parte și în cealaltă a sa, dădeau una în sufragerie — locul dramei — cealaltă, nedeschisă de multă vreme, probabil în vreo cameră. Holmes intră; l-am urmat cu acel sentiment neplăcut pe care îl ai întotdeauna în prezența unui mort.

Era o cameră mare, pătrată; lipsa totală a mobilei o făcea parcă și mai mare. O hîrtie ordinară servea drept tapet încăperii; se vedeau multe pete de igrasie; din loc în loc fîșii mari din tapet desprinse de pe pereți atîrnau jalnic lăsînd descoperit cimentul acoperit cu mucegai. În fața porții, pe colțul unei sobe placată cu carouri mari de piatră ce imitau marmora, se vedeau resturile unei lumînări de ceară roșie, pe jumătate consumată. Geamurile singurei ferestre erau atît de murdare încît abia lăsau să treacă lumina zilei, dînd un aspect sumbru întregii camere, acoperită și cu un praf gros.

Aceste detalii mi-au revenit în memorie mult mai tîrziu; pe moment atenția mea era acaparată de oribilul

spectacol pe care îl prezenta corpul rigid ai cărui ochi larg deschişi ţinteau fix plafonul. Victima, de vreo patruzeci şi patru — patruzeci şi cinci de ani, avea o talie medie, umerii largi, părul negru, murdar şi o barbă scurtă, încîlcită. Omul era îmbrăcat într-o redingotă, cu pantaloni de culoare deschisă; gulerul şi manşetele cămăşii erau de o albeaţă imaculată. O pălărie înaltă nou-nouţă zăcea pe podea. Braţele îi erau întinse în cruce, mîinile crispate; membrele inferioare erau răsucite ca şi cînd suferirinţele agoniei fuseseră groaznice. Citeam pe figura împietrită o expresie de groază şi ură pe care n-o mai întîlnisem pe o faţă omenească. Aspectul acestui nefericit, fruntea îngustă, nasul turtit, bărbia ascuţită şi mai ales poziţia ciudată a picioarelor contorsionate îl făceau să semene cu o gorilă. Am văzut moartea în tot felul de forme, dar niciodată într-o aparenţă atît de înfricoşătoare ca în acea cameră lugubră, la doi paşi de arterele principale ale Londrei.

Lestrade, cu aerul iscoditor care-i era caracteristic, stătea în spatele uşii; salută scurt la intrarea noastră.

„Această afacere va face senzaţie, domnule, spuse el. Nu sînt de ieri de azi în meserie şi ea depăşeşte tot ceea ce am văzut vreodată."

— Şi nici o urmă! rosti Gregson.

— Nici o urmă! întări Lestrade.

Sherlock Holmes se apropie de cadavru şi, îngenunchind lîngă el, îl examină cu cea mai mare atenţie.

— Sînteţi siguri că nu are urme de răni? a întrebat el arătînd numeroasele pete de sînge care se vedeau împrejur.

— Absolut siguri! strigară într-un glas cei doi poliţişti.

— Atunci sîngele nu poate aparţine decît altuia — probabil asasinul, dacă totuşi a fost un asasinat. Aceasta însă îmi sugerează împrejurările morţii lui Van Jansen la Utrecht în 1834. Îţi aminteşti cazul, Gregson?

— Nu, domnule.

— Ai face bine să-l citeşti; te asigur — nu e nimic

nou sub soare — tot ce se petrece, a mai fost.

În timp ce vorbea, degetele lui agile se mişcau rap inspectînd totul; dar ochii aveau acea expresie vagă, care am mai vorbit. Examenul a fost atît de sumar în cu greu s-ar fi putut crede că fusese şi minuţios.

La un moment dat, Holmes se aplecă spre buzele mo tului, mirosind în dreapta şi în stînga, apoi îşi înche investigaţia examinînd tălpile ghetelor acestuia, o încă ţăminte foarte bine făcută.

„Cadavrul n-a fost mişcat?" mai întrebă el.

— Nu mai mult decît a fost necesar pentru anchet

— Puteţi să-l duceţi la morgă; nu ne mai poate spun nimic acuma.

Gregson chemase deja patru oameni cu o brancardă la semnalul lui, ei veniră înăuntru pentru a lua trupu neînsufleţit. În momentul în care l-au ridicat, un inel s rostogoli pe podea. Lestrade îl privi cu uimire.

„Aici a intrat o femeie", exclamă el; este o verighe tă." Ne-am apropiat pentru a vedea mai bine; nu era nici o îndoială: cerculeţul de aur fusese cîndva petrecu pe degetul unei mirese.

„Iată ceva care complică afacerea, murmură Gregson ca şi cum nu era destul de încurcată şi aşa."

„De unde ştiţi că acest amănunt n-ar putea să o simplifice? observă Holmes. „Dar nu vom afla nimic dacă o să mai privim mult la acest inel. Ce aţi găsit în buzunare?"

— Totul este aici, spuse Gregson arătînd grămada de obiecte aşezate pe una din trepte: un ceas de aur nr. 97-163 de la firma Barraud din Londra, un lanţ de aur marca „Albert", mare şi foarte greu, un inel de aur cu inscrieri masonice, un ac de aur reprezentînd capul unui buldog cu ochii din rubine; un portvizit din piele de Rusia plin cu cărţi de vizită pe numele Enoch J. Drebber, din Cleveland, el avînd corespondent în iniţialele E.J.D. brodate pe lenjerie. Nu există un portmoncu, dar s-au găsit bani în buzunare: 7 lire şi 13 şilingi; o colecţie de buzunar a Decameronului lui Boccaccio, avînd pe prima

paginä numele lui Stangerson Joseph; două scrisori, una pe numele E.J. Drebber, alta adresată lui Joseph Stangerson.

— Ce adresă au scrisorile?

— Banca americană, Strand, Post restant. Amîndouă provin de la Compania Navală Guion şi conţin date despre plecarea vapoarelor din Liverpool. Este foarte clar că acest nefericit se pregătea să se reîntoarcă la New York.

— Aţi făcut vreo anchetă asupra lui Stangerson?

— Am început prin a da anunţuri în toate ziarele şi mi-am plasat oameni în toate băncile americane, zise Gregson; dar nu am încă nici o veste.

— S-a telegrafiat la Cleveland?

— Chiar în această dimineaţă.

— Cum a fost redactată cererea de informaţii?

— Am înfăţişat pur şi simplu faptele şi am menţionat că vom fi recunoscători pentru orice informaţii care ne-ar putea fi de folos.

— N-aţi cerut amănunte asupra vreunui punct care vi s-a părut mai important?

— Am solicitat informaţii despre Stangerson.

— Atîta tot? Nu vi se pare că există un pivot pe care se sprijină afacerea?

— Am făcut tot ceea ce trebuia, ripostă Gregson pe un ton acru.

Sherlock Holmes bodogăni ceva printre dinţi; era pe punctul de a-i da o replică lui Gregson, dar, Lestrade, care rămăsese în prima încăpere lăsîndu-ne să discutăm în anticameră, apăru brusc, frecîndu-şi mîinile cu un aer triumfător.

„Domnule Gregson, zise el, am făcut o descoperire de mare importanţă şi care ar fi scăpat probabil tuturor dacă n-aş fi avut ideea de a cerceta amănunţit peretele."

Ochii omuleţului străluceau şi el nu-şi putu ascunde satisfacţia de a fi putut servi o lecţie colegului său.

„Veniţi încoace, spuse el intrînd foarte aferat în sufragerie."

L-am urmat şi atmosfera din încăperea fatală mi se păru ceva mai destinsă, fără prezenţa înspăimîntătoare a cadavrului.

„Acum, priviţi cu atenţie!"

Îşi frecă un chibrit de talpa pantofului, ridicîndu-l apoi pentru a lumina peretele.

„Iată!" spuse el triumfător.

Am spus mai înainte că tapetul era dezlipit. Într-un loc, gaura era mai mare, lăsînd la vedere tencuiala îngălbenită a peretelui. Pe acea porţiune era scris cu litere mari, roşii, un singur cuvînt:

RACHE

„Ei, domnilor, ce credeţi?" strigă poliţistul cu intonaţia unui prezentator de circ. Inscripţia nu fusese observată pentru că se afla în cel mai întunecos colţ al camerei şi pe care nimeni nu avusese ideea să-l cerceteze. Dar asasinul, bărbat sau femeie, a scris cu propriul său sînge. Dîrele se pot vedea în josul peretelui; faptul anulează ideea unei sinucideri. Dar de ce a ales asasinul acel loc? Voi explica imediat. Vedeţi această luminare aşezată pe cămin? ea era aprinsă în momentul crimei, luminînd foarte bine această parte a camerei care acum este cufundată în întuneric."

— Şi pentru ca ai făcut o descoperire atît de importantă, poţi să ne spui şi ce demonstrează ea? întrebă Greg-son cu un ton ironic.

— Ce demonstrează? Pur şi simplu că cineva urma să scrie numele de Rachel, fiind însă împiedicat să termine cuvîntul. Reţineţi bine ce vă spun. Cînd misterul va fi dezlegat veţi constata că o femeie cu numele de Rachel era amestecată în afacere. E foarte frumos că rîdeţi, domnule Holmes. Sînteţi dumneavoastră priceput şi foarte şiret, dar bătrînul cîine de vînătoare va fi cel care va avea ultimul cuvînt de spus.

„Te rog să mă scuzi, zise prietenul meu al cărui hohot de rîs nestăpînit îi provocase omuleţului izbucnirea de furie. Ai, categoric, meritul de a fi descoperit primul cuvîntul, care aşa cum bine spui, nu putea fi scris decît

de cel de-al doilea actor al dramei de azi noapte. Nu am avut încă timp să examinez această încăpere dar, dacă-mi dai voie o s-o fac imediat."

În timp ce vorbea, Holmes scoase din buzunar un metru de măsurat stofă şi o lupă mare, rotundă. Începu apoi să se plimbe încetişor prin cameră, oprindu-se în cîte un loc, îngenunchind în altul; la un moment dat s-a întins pe burtă. Această ocupaţie îl absorbise atît de mult încît părea că uitase complet de prezenţa noastră; bolborosind în şoaptă, exclamînd, fluierînd, scotea tot felul de sunete mirîndu-se ori pur şi simplu oftînd. Ve-derea lui îmi sugera un cîine de vînătoare în căutarea prăzii.

Investigaţiile au durat peste douăzeci de minute; Holmes măsură cu o atenţie deosebită distanţele între două urme absolut invizibile pentru mine. La un moment dat a adunat cu grijă de pe podea, într-un plic, puţin praf. În cele din urmă a examinat cu lupa cuvîntul scris pe perete urmărind cu aceeaşi mare atenţie contururile literelor. Apoi, considerînd că şi-a încheiat misiunea bägă la loc în buzunar lupa şi metrul.

Gregson şi Lestrade urmăriseră manevrele colegului lor civil cu o făţişă atenţie şi chiar cu puţină îngrijorare. Ei nu realizau încă un fapt care-mi apărea tot mai clar, anume că şi cele mai mici gesturi ale lui Sherlock Holmes aveau un scop foarte bine precizat.

— Care este acum părerea dumneavoastră, domnule? au întrebat ei într-un glas.

— V-aş lipsi de meritul dezlegării acestei enigme dacă v-aş veni acum în ajutor, spuse prietenul meu. Veţi reuşi atît de bine să o lămuriţi încît ar fi păcat ca cineva din afară să se amestece.

Aceste cuvinte ascundeau o mare ironie sub masca celei mai perfecte politeţi.

— Dacă veţi avea amabilitatea să mă ţineţi la curent cu investigaţiile voastre voi fi fericit să vă ofer concursul — desigur în limita posibilităţilor mele — continuă

el. În aşteptare aş vrea totuşi să vorbesc cu poliţistul care a descoperit cadavrul. Pot avea numele şi adresa lui?

Lestrade căută în carneţelul său. „Este John Rance, zise el. Nu mai este de serviciu în acest moment, domnule, dar îl veţi găsi în Audley Court Kennington Park Gate, nr. 46.

Holmes notă adresa.

„Veniţi, doctore, vom merge în căutarea acestui om." Apoi, întorcîndu-se către cei doi poliţişti: „Daţi-mi voie să vă spun cîteva cuvinte care vă vor ajuta. Ne aflăm în faţa unui asasinat comis de un bărbat. Acest om are înălţimea de 1,80 m şi este matur. Numărul său de la pantofi este mic în comparaţie cu înălţimea. Purta pantofi obişnuiţi, cu vîrful pătrat; fuma ţigări Trichinopoli. A venit aici împreună cu victima într-o trăsură cu patru roţi trasă de un cal ale cărui potcoave erau uzate — trei dintre ele, spre deosebire de a patra care e nouă. Cred că ucigaşul e roşu la faţă. În fine, unghiile mîinii drepte sînt foarte lungi. Sînt desigur cîteva constatări sumare, dar, poate, ele vă vor fi de folos."

Lestrade şi Gregson se priveau năuciţi.

„Dacă acel om a fost asasinat, care este cauza morţii sale?" întrebă primul.

— Otrava, zise Holmes, şi avu un gest de retragere. Încă un cuvînt Lestrade, mai spuse el întorcîndu-se din pragul uşii: Rache este un cuvînt german care înseamnă răzbunare; nu pierde deci timpul în căutarea unei Domnişoare Rachel.

După această ultimă săgeată, ieşi pe uşă urmărit de privirile perplexe ale celor doi poliţişti.

CAPITOLUL IV

INFORMAȚIILE LUI JOHN RANCE

Era ora 1 în momentul plecării noastre din grădina Lauriston. Sherlock Holmes se opri la telegraful cel mai apropiat şi începu să dicteze o telegramă lungă. Apoi, oprind o birjă, ceru să fie dus la adresa indicată de Lestrade.

„Nimic nu valorează cît informaţiile culese direct de la sursă, zise el; am o părere deja formată asupra acestei afaceri, dar nu trebuie să neglijăm nimica."

— Sînteţi surprinzător, Holmes — îi spusei; speraţi să mă convingeţi că aţi putut într-adevăr constata la concret tot ceea ce aţi spus?

— Este imposibil să mă fi înşelat — veni repede răspunsul. Primul lucru pe care l-am observat la venire a fost urma dublă a roţilor trăsurii care s-a oprit lîngă gard. Înainte de ziua precedentă nu mai plouase de foarte multă vreme, aşa că şleaul adînc al roţilor nu avea cum să fie făcut decît în timpul nopţii. Am mai observat şi urmele potcoavelor calului; una dintre ele mai evidentă decît celelalte trei. Ea era deci foarte nouă. Vedeţi, ştiam că o trăsură s-a oprit în faţa casei după începerea ploii şi, potrivit afirmaţiilor lui Gregson, mai ştiam că în timpul dimineţii nu a mai fost văzută alta la faţa locului. Am dedus deci că trăsura sosise în timpul nopţii, iar odată cu ea victima şi asasinul.

— Asta pare logic, am spus, dar cum aţi aflat înălţimea asasinului?

— Iată cum: nouă cazuri din zece, talia unui om este dată de lungimea pasului său. Se face un calcul; dar nu vreau să-ţi aglomerez mintea cu cifre. Este suficient

să spun că am măsurat distanța dintre două urme ale pașilor săi, odată pe solul argilos din grădină, apoi pe podeaua prăfuită a camerei. Am mai avut o posibilitate să-mi verific calculul. Cînd un om scrie pe un perete, o face la înălțimea ochilor săi. Ori, înscrisul pe care l-am văzut se afla exact la 1,80 m de podea. Vedeți că este un joc de copii.

— Și vîrsta? adăugai eu.

— Dacă un om poate face foarte ușor un pas de 1,20 m este departe de a fi bătrîn sau bolnav — aceasta era exact lungimea unei bălți cu apă peste care a trebuit să treacă, în grădină. Se vedeau urme ale unor pantofi mici înconjurînd băltoaca în timp ce pantofii cu vîrfurile pătrate o trecuseră cu ușurință. Nu este nici o taină aici. Aplic doar, faptelor obișnuite, cîteva dintre acele reguli de observare și deducție pe care le recomandam în articolul meu. Mai este ceva care te nedumerește?

— Lungimea unghiilor și țigara Trichinopoli.

— Pe perete s-a scris cu degetul arătător înmuiat în sînge. Lupa m-a ajutat să disting în tencuială ușoare zgîrieturi care n-ar fi existat dacă unghiile omului ar fi fost tăiate scurt. Cît privește țigara, am adunat de pe podea cîteva urme de scrum. Ele erau negre și dense și doar țigările Trichinopoli pot produce așa ceva. Pot să-ți spun că am făcut studii speciale asupra scrumului de țigară și am scris chiar despre asta o mică broșură. Nu mă laud, dar pot recunoaște dintr-o privire urmele oricărei țigări sau trabuc. În astfel de amănunte polițistul abil se deosebește de un Gregson sau Lestrade.

— Ați mai spus că acel om avea fața foarte roșie? am adăugat.

— Ei, este doar o presupunere, dar totuși cred că este foarte exactă. Dar nu mă întrebați acum despre asta.

Mi-am trecut mîna peste frunte. „Totul se amestecă în mintea mea, am spus; pe cît mă gîndesc mai mult, pe atît totul mi se pare mai încurcat. Cum de-au ajuns cei doi oameni — dacă erau doi — la casa aceea părăsită? Ce s-a întîmplat cu trăsura care i-a adus? Cum

putea fi silit unul dintre cei doi să se otrăvească? De unde vine sîngele pe care l-am văzut? Care era motivul crimei de vreme ce nu jaful o determinase? Şi peste toate, de ce asasinul scrisese cuvîntul acela în limba germană înainte de a pleca? Mărturisesc că îmi este imposibil să leg toate aceste fapte."

Prietenul meu surise cu un aer înţelegător.

„Ai enumerat, dragă doctore, foarte clar şi precis toate enigmele afacerii — spuse el; mai există şi alte lucruri care rămîn deocamdată neclare, deşi am un punct de vedere format asupra faptelor. Cît priveşte descoperirea lui Lestrade, n-a fost decît o încercare pentru a lansa poliţia pe o pistă falsă — făcînd-o să creadă că socialismul german şi asociaţiile secrete s-ar găsi amestecate în afacere. Cuvîntul „Rache" nu a fost scris de un neamţ „A"-ul, dacă ai observat, seamănă puţin cu litera din alfabetul german, ori dacă un neamţ veritabil scrie cu majuscule — cum este şi cazul de faţă — va folosi întotdeauna caracterele alfabetului latin; putem deci conchide cu certitudine că scrisul nu aparţine unui german şi unui tip nu tocmai priceput care s-a străduit să dea o notă de veridicitate gestului său. Este — repet — o capcană în scopul deturnării anchetei. Nu voi spune mai mult pentru că — se ştie — un scamator îşi pierde prestigiul dacă-şi dezvăluie trucurile. Dacă vă voi explica cu exactitate maniera mea de a acţiona veţi ajunge la concluzia că sînt un om foarte obişnuit.

— Aceasta nu se va întîmpla niciodată, strigai eu. Dvs. aţi ridicat meseria de poliţist la nivelul unei ştiinţe exacte."

Cuvintele mele şi mai ales sinceritatea cu care au fost spuse l-au făcut să roşească de plăcere. Remarcasem deja că era tot atît de sensibil la complimentele ce vizau talentul său ca şi o femeie căreia îi lauzi frumuseţea.

„Mai am ceva să vă spun, zise el. Persoana cu pantofii eleganţi, cît şi cel care purta încălţămintea cu vîrfurile pătrate au venit în aceeaşi trăsură; în timp ce mergeau

pe alee între ei domnea înțelegerea — probabil mergeau chiar la braț. Odată intrați în cameră au început să o parcurgă de la un capăt la altul sau mai degrabă cel cu pantofii fini stătea într-un loc în timp ce însoțitorul său se plimba cu nervozitate. Am citit toate acestea în praful de pe podea și am mai dedus că omul cu pantofii pătrați devenea din ce în ce mai nervos. Aceasta, după lungimea pașilor care devenea din ce în ce mai mare. Vorbea în același timp, iar furia sa creștea de la o secundă la alta ajungînd la paroxism. Acesta a fost momentul tragediei. V-am spus acum tot ceea ce știu; restul nu este decît probabilitate și presupunere. În orice caz avem un punct de plecare solid; acum trebuie să ne grăbim căci sper ca în această după amiază să merg la concert pentru a-l asculta pe Norman Neruda.

În timpul acestei conversații trăsura noastră traversase cîteva străzi lungi și murdare. În mijlocul celei mai întunecate și mai triste ne oprirăm. „Audley Court", spuse birjarul arătînd cu biciul o fundătură mărginită de ziduri din cărămidă. „Vă aștept aici."

Audley Court nu avea un aspect prea atrăgător. Trecînd printr-un pasaj am intrat într-o curte pătrată pavată cu plăci mari de piatră, plină de gunoaie. Am depășit un grup de copii gălăgioși, apoi cîteva șiruri de rufe cu o culoare nedefinită, pînă în fața porții cu numărul 46. Numele lui Rance, era scris pe o scîndură de lemn. La întrebarea noastră ni s-a răspuns că polițistul se odihnea și am fost poftiți într-un salon mic pentru a-l aștepta. El apăru imediat, destul de nemulțumit că fusese deranjat din somn.

„Mi-am făcut raportul la sediu" — zise el.

Holmes scoase din buzunar o piesă de aur cu care începu să se joace neglijent.

„Noi am dori să aflăm întreaga istorie din gura dvs."

„Voi fi foarte bucuros să vă spun tot ceea ce știu," răspunse polițistul, fără a pierde din ochi moneda.

— Spune-ne deci totul, așa cum s-a întîmplat.

Rance se așează pe canapea și încruntîndu-și sprîncenele cu grija de a nu uita nici un amănunt, își începu povestea:

„Vă voi spune totul de la A la Z. Serviciul meu a început la ora 10 urmînd să se încheie la 6 dimineața. Pe la 11 a fost o busculadă în „Coeur d'Argent" dar după aceea totul s-a liniștit.

Pe la unu, a început să plouă; m-am întîlnit cu Harry Murcher, camaradul meu din cartierul olandez și am rămas puțin împreună în colțul străzii Henriette. Deodată — să tot fi fost ora două, două și ceva — m-am gîndit că n-ar fi rău să fac o plimbare prin Brixton Road ca să văd ce mai este pe acolo. Locul era pustiu și îngrozitor de murdar; nu am zărit pe nimeni tot drumul dar m-au depășit o trăsură sau două. Mergeam încet gîndindu-mă cît de bine mi-ar fi prins o înghițitură de gin, cînd, deodată, am văzut o lumină la fereastra casei cu pricina. Știam că cele două imobile din grădina Laurriston nu erau locuite pentru motivul că proprietarul refuzase să repare conductele după moartea ultimului locatar, bolnav de febră tifoidă. Am rămas deci mirat văzînd fereastra luminată și am simțit pe dată că se petrecea ceva neobișnuit.

Cînd am ajuns la poartă ...

— Te-ai oprit, apoi ai revenit la gard, îl întrerupse prietenul meu: de ce?"

Rance tresări și-l privi atent pe Holmes cu un aer nedumerit.

„Chiar așa s-a întîmplat, domnule; doar diavolul putea să v-o spună. Vedeți, cînd am ajuns la ușă, m-am gîndit că-n pustietatea aceea ar fi fost mai bine să mai am pe cineva cu mine. Nu mă tem de ceea ce oamenii mi-ar putea face, dar m-am gîndit la sufletul bietului om mort de febră tifoidă care s-ar fi putut să fi revenit pe locurile unde suferise. Această idee mi-a trecut prin minte și am simțit un fior de groază în tot corpul. De aceea m-am întors la gard în nădejdea de a zări lanterna lui Murcher. Dar strada era complet pustie.

— Nu era nimeni pe stradă?

— Nici o fiinţă omenească, domnule, nici măcar un câine. Atunci mi-am luat inima în dinţi şi am revenit la uşă; în interior totul era liniştit; am intrat în încăperea luminată; pe cămin era o lumînare aprinsă, o lumînare de ceară roşie; atunci am văzut ...

— Da, ştiu ce ai văzut. Ai făcut de cîteva ori înconjurul camerei, ai îngenunchiat lîngă cadavru apoi ai traversat camera pentru a încerca să deschizi uşa bucătăriei; deodată ..."

John Rance se ridică dintr-o mişcare cu un aer bănuitor şi totodată înspăimîntat:"

„Unde eraţi ascuns de ştiţi toate acestea? strigă el. Aveţi perfectă dreptate."

Holmes izbucni în rîs.

„Nu e nevoie să mă arestezi pentru această crimă. Eu sînt cîinele de vînătoare — nu vînătul. Gregson şi Lestrade pot să ţi-o confirme. Hai, spune mai departe — ce ai făcut în continuare?"

Rance se linişti dar îşi păstră aerul îngrijorat.

„Am mers la gard şi am fluierat. Murcher şi un tovarăş al său au venit imediat."

— Strada era pustie în momentul acela?

— Mai mult sau mai puţin.

— Ce vrei să spui?

Poliţistul se strîmbă uşor.

„Am văzut mulţi beţivi, oameni ameţiţi, în viaţa mea, dar niciodată unul aşa de beat ca acela. Se lipise strîns de gard şi cînta cît îl ţinea gura. Nu se putea ţine pe picioare aşa că nu ne putea fi de nici un folos.

— Cum arăta omul acela? întrebă Holmes.

John Rance păru stînjenit de insistenţa cu care prietenul meu revenea la acel moment atît de străin afacerii.

— Era beat mort. Mai mult ca sigur că s-ar fi trezit dimineaţa la poliţie dacă am fi avut timp de el.

— Dar faţa lui, hainele, nu le-ai observat? reluă Holmes cu nerăbdare.

— Cred că le-am văzut bine — pentru că a trebuit să-l susţinem, Murcher şi cu mine, fiecare de cîte o parte. Era un tip voinic cu faţa roşie, cu ...

— Este suficient, îl întrerupse din nou Holmes, ce s-a întîmplat cu el?

— Aveam prea multe de făcut pentru a ne ocupa de el, răspunse poliţistul cu un aer morocănos; aş paria că şi-a găsit pînă la urmă drumul spre casă.

— Cum era îmbrăcat?

— Avea un pardesiu maro.

— Avea un bici în mînă?

— Un bici? Nu.

— Atunci îl lăsase probabil în trăsură, murmură camaradul meu. N-ai văzut cumva sau n-ai auzit o trăsură prin apropiere?

— Nu.

— Iată, pentru dumneata, spuse prietenul meu, oferindu-i moneda de aur; apoi se ridică şi îşi luă pălăria. „Mi-e teamă, Rance că nu vei ajunge niciodată să promovezi; nu trebuie să-ţi foloseşti capul ca pe un simplu ornament fizic ci să încerci să-l transformi într-un instrument util. Ai fi putut ieri seară să-ţi cîştigi galoanele de brigadier. Omul pe care l-ai avut în mîini este cel care are cheia misterului; într-un cuvînt, este cel pe care îl căutăm. Inutil să mai discutăm, te asigur că aşa este. Veniţi, doctore".

Ne-am întors la trăsură, lăsîndu-l pe poliţist pradă neliniştii şi destul de nelămurit.

„De patru ori idiot! lăsă să-i scape Holmes cu amăreciune, în timp ce mergeam către casă. Să te gîndeşti că a avut o asemenea pleaşcă în mîini şi că nu şi-a dat seama!"

— Nu prea m-am lămurit cu toate astea, i-am spus. E foarte adevărat că descrierea acelui om corespunde cu portretul pe care l-aţi făcut celui de al doilea actor al dramei; dar de ce să fi revenit el la locul crimei?

— Dar inelul? dragul meu, inelul; iată de ce s-a întors. Dacă nu vom avea altă modalitate de a-l prinde ne vom

servi de varianta cu inelul, dar îl voi avea, doctore; pariez doi la unu că îl vom descoperi. Şi aceasta v-o datorez dumneavoastră, pentru că singur, probabil că nu m-aş fi deranjat, ratînd astfel unul dintre cele mai interesante studii din cîte am întîlnit — un studiu în roşu cum ar spune un pictor ... Un roşu frumos,. nu? un fir înmuiat în sîngele crimei care se pierde în vîltoarea existenţei umane. Este datoria noastră să-l descîlcim, şi să-l studiem bucăţică cu bucăţică. Acum să mergem la masă, apoi îl voi asculta pe Norman Neruda; maniera lui de a cînta, de a pune arcuşul pe vioară este perfecţiunea însăşi. Care este acea piesă a lui Chopin care sună atît de frumos: Tra-la-la-lira-lira-lira-lira? ..."

Aruncîndu-se pe pernele trăsurii, acest virtuoz începu să cînte ca o păsărea în timp ce eu nu mă putui abţine să meditez asupra contrastelor atît de uimitoare pe care le oferă spiritul omenesc.

CAPITOLUL V

ANUNŢUL CARE ADUCE UN VIZITATOR

Emoţiile acelei dimineţi fuseseră prea puternice pentru sănătatea mea şi aşa destul de fragilă. După plecarea lui Holmes la concert m-am întins pe canapea spărînd să pot fura cîteva ore de somn. A fost însă în zadar, eram prea surescitat de cele întîmplate şi tot felul de idei care de care mai fantastice, presupunerile cele mai fanteziste se îngrămădeau în creierul meu. De cîte ori închideam ochii îmi apărea în minte imaginea cadavrului cu capul acela de gorilă, cu membrele crispate. Dacă vreun muritor avusese vreodată înscrise pe figură stigmatele viciului în tot ce aveau ele mai respingător, acela fusese fără îndoială Enoch J. Drebber din Cleveland. Tre-

buie totuşi să recunosc că indiferent de repulsia pe care o trezeşte o victimă, justiţia trebuie să-şi urmeze cursul iar legea nu poate avea circumstanţe atenuante pentru o crimă atît de oribilă.

Cu cît reflectam mai mult cu atît mă nedumerea siguranţa cu care prietenul meu afirmase că victima fusese otrăvită; îmi aminteam că Holmes se aplecase la buzele cadavrului pentru a mirosi în preajma lor şi eram obsedat că descoperise ceva. Mai mult, dacă nu fusese otravă, ce altceva putuse provoca moartea omului, de vreme ce capul nu prezenta urme de lovituri nici urme de strangulare? Şi de unde veneau dîrele de sînge care se vedeau peste tot în cameră? Nu erau semne de luptă; după aparenţe, victima nu avusese o armă cu care să se apere. Totul era un mister şi ştiam bine că nici Holmes nici eu nu vom dormi bine pînă la dezlegarea lui. In ceea ce il priveşte — prietenul meu părea atît de liniştit şi de sigur pe cercetările lui încît avea sigur o ipoteză. Dar care să fie oare teoria lui? Iată un lucru care-mi era imposibil de ghicit.

Holmes s-a întors tîrziu, atît de tîrziu încît îmi dădui seama că nu numai concertul îl reţinuse pînă la acea oră. Masa de seară fusese de mult servită.

„A fost extraordinar, spuse el aşezîndu-se. Îţi aminteşti ce spunea Darwin despre muzică? el afirmă că omul a început mai întîi să scoată sunete armonioase înainte de a fi ajuns să vorbească. Poate de aceea muzica ne impresionează atît de puternic. Purtăm în noi reminiscenţele nedefinite ale acelor timpuri pierdute în bruma trecutului, din acel timp al copilăriei umanităţii".

— Este o concepţie destul de largă, am remarcat.

— Ideile trebuie să fie la fel de vaste ca şi natura, dar ce aveţi? nu prea păreţi în apele dvs. Oare afacerea din Brixton Road să vă fi tulburat atît de tare?

— Trebuie să mărturisesc că da; ar fi trebuit să fiu mai tare după toate aventurile mele din Afganistan. Mi-am văzut la Maiwand camarazii sfîrtecaţi şi acel spectacol oribil nu m-a făcut totuşi să-mi pierd firea.

— Vă înţeleg foarte bine. În acest caz există o enigmă care vă înflăcărează imaginaţia. Ori, acolo unde imaginaţia nu lucrează nu există nici groază. Aţi citit ziarele de seară?

— Nu.

— Ele dau o idee destul de exactă asupra întîmplării fără a menţiona însă inelul care a căzuţ la pămînt în momentul deplasării cadavrului. E mult mai bine că s-a întîmplat aşa.

— De ce?

— Citiţi acest anunţ, zise el. De astăzi de dimineaţă am trimis cîte unul la fiecare din ziarele Londrei.

Îmi întinse un jurnal şi am privit la locul indicat. Era primul anunţ la rubrica de obiecte pierdute, redactat în următorul fel: „Astăzi de dimineaţă, în Brixton Road, la jumătatea drumului între cîrciuma „Coeur d'Argent" şi Holland Grove, a fost găsită o verigheţă de aur. A se adresa D-lui doctor Watson, 221 Baker Street, între orele opt şi nouă seara".

„Iertaţi-mă că am folosit numele dvs., dar dacă l-aş fi pus pe al meu, unul dintre acei idioţi l-ar fi putut recunoaşte şi s-ar fi amestecat unde nu trebuie.

— Aţi avut dreptate, spusei eu, dar presupunînd că cineva se va prezenta, nu am inelul.

— Nu-i nici o problemă, zise el întinzîndu-mi unul. Acesta vă va servi foarte bine. Este o imitaţie perfectă.

— După dvs. cine va reacţiona la acest anunţ?

— Evident, omul cu pardesiu maro, prietenul nostru cu faţa roşie şi pantofi cu vîrful pătrat. Şi chiar dacă nu va veni el, va trimite un complice.

— Nu va crede că este periculos?

— De loc; dacă presupunerile mele sînt exacte şi am toate motivele să o cred, acest om va înfrunta orice pericol pentru a obţine inelul. După mine cred că l-a pierdut fără să-şi dea seama, în momentul în care s-a aplecat asupra cadavrului lui Drebber.

Abia după plecare a constatat lipsa lui şi de aceea

s-a aventurat să revină, dar poliţia era deja la locul faptei ca urmare a greşelii lui de a fi lăsat luminarea aprinsă. Pentru a înlătura bănuielile pe care prezenţa lui le putea naşte, a fost obligat să simuleze beţia. Acum — puneţi-vă o clipă în locul lui: ar putea presupune că a pierdut inelul pe stradă, la ieşirea din casă. Ce va face deci? va citi toate anunţurile de obiecte pierdute din ziarele de seară. Evident al nostru îi va sări în ochi şi-l va bucura grozav. De ce să bănuiască o capcană? Nu are nici un motiv să creadă că găsirea inelului ar putea avea vreo legătură cu crima. Deci trebuie să vină şi va veni. Îl veţi vedea în mai puţin de o oră.

— Şi?

— Lăsaţi-mă să mă descurc. Aveţi vreo armă?

— Am vechiul meu pistol şi cîteva gloanţe.

— Ar fi foarte bine să-l încărcaţi; vom avea de-a face cu un om care va lupta cu disperare; chiar dacă nu contez pe faptul că îl va surprinde, e bine să ne luăm toate măsurile de precauţie".

Am intrat în camera mea pentru a da curs recomandărilor lui. Revenind, am găsit masa strînsă, iar pe Holmes cufundat în ocupaţia lui preferată: maltrata corzile viorii.

„Acţiunea se precipită, zise el văzîndu-mă intrînd. Am primit răspunsul la telegrama pe care am trimis-o în America. Toate presupunerile mele s-au adeverit.

— Care anume? am întrebat repede.

— Vioara mea are nevoie de corzi noi, spuse el simplu. Puneţi-vă pistolul în buzunar. Cînd individul va veni aici, vorbiţi-i cît mai firesc şi lăsaţi-mă pe mine să continui. Tot ce vă rog este să nu-l speriaţi fixîndu-l prea insistent.

— Este aproape opt, am spus privindu-mi ceasul.

— Da, va fi probabil aici în cîteva minute. Întredeschideţi puţin uşa ... Aşa, bine .. Acuma băgaţi cheia pe dinăuntru ... Mulţumesc. Iată o veche publicaţie pe care am găsit-o ieri la un anticar: „De Jure inter gentes" tipărit în latineşte la Liège, în 1642. Capul lui Carol I stătea încă solid pe umerii săi la vremea cînd acest volum apă-

ruse.

— Cine e editorul?

— Un oarecare Philippe de Croy: Pe prima pagină se poate vedea scris cu o cerneală decoloratä: „Ex libris Gulielmi White"; mă tot întreb, cine o fi fost acest White? Vreun magistrat al secolului 17 probabil, scrisul este acela al unui om al legii ... Dar, dacă nu mă înşel iată-l pe omul nostru".

În momentul în care rostea aceste cuvinte, clopoţelul de la intrare fu scuturat cu furie. Sherlock Holmes se ridică încetişor şi îşi întoarse scaunul în direcţia uşii. Am auzit camerista trecînd în anticameră apoi trăgînd zăvorul.

„Aici locuieşte Doctorul Watson?" întrebă o voce clară, puţin cam aspră.

Răspunsul servitoarei nu ajunse la noi, dar uşa se închise şi cineva începu să urce scările. Pasul era nesigur şi ezitant. O expresie de surpriză apăru pe figura tovarăşului meu la auzul acestui zgomot. Sunetul se apropie încet apoi se bătu timid la uşă.

„Intraţi", strigai eu.

La această invitaţie, în locul omului cu aspect brutal pe care-l aşteptam, văzurăm o femeie foarte bătrînă, ridată, care intră şchiopătînd. Ea păru uimită trezindu-se într-o lumină puternică şi după ce schiţă o reverenţă rămase pe loc clipind din ochii şterşi, scormonindu-şi nervoasă buzunarele. Mi-am aruncat privirea către prietenul meu şi am citit pe faţa lui o asemenea expresie de dezamăgire încît a trebuit să depun mari eforturi pentru a rămîne serios.

Bătrîna vrăjitoare scoase în fine ziarul de seară din buzunar şi ne arătă anunţul: „Iată ce mă aduce bunii mei domni, spuse ea făcînd o altă plecăciune: un inel de aur pierdut pe Brixton Road. Trebuie să fie al fiicei mele Sally, măritată de un an cu un chelner de pe unul din vapoarele Uniunii. Nici nu vreau să mă gîndesc la ce ar face dacă la întoarcere nu va vedea inelul la fiica mea, pentru că, vedeţi, are mîna foarte grea. Şi asta

nu-i nimic în comparaţie cu ce se poate întîmpla dacă
beat. Sally a fost ieri la circ cu ...
— Este inelul ei? am întrebat.
— Dumnezeu fie binecuvîntat, strigă bătrîna. Cît de
fericită va fi Sally diseară. Acesta e inelul.
— Puteţi să-mi daţi adresa dvs.? am întrebat luînd
un creion.
— 13 Duncan Street, Houndsditch, departe de aici du-
pă cum vedeţi.
— Nu mi se pare că Brixton Road e pe drumul către
circul Houndsditch, observă Holmes sec.
Bătrîna se întoarse şi-i aruncă o privire ascuţită.
„Domnul m-a întrebat care e adresa mea! spuse ea.
Sally locuieşte la nr. 3 în Mayfield Place, Peckham".
— Cum vă cheamă? am întrebat.
— Numele meu este Sawyer; al lui Sally — Dennis.
Ea este soţia lui Tom Dennis — un băiat frumos. Cît este
pe mare nu are egal; nu există un chelner mai apreciat
ca el pe toate vapoarele companiei. Dar cînd debar-
că, între femei şi vînzătorii de vin ...
— Iată inelul doamnă Sawyer, i-am spus întreru-
pînd-o la un semn al tovarăşului meu; el aparţine fiicei
dumneavoastră şi sînt bucuros că-l pot restitui proprieta-
rei sale legitime.
Bătrîna îl puse în buzunar mormăind printre dinţi
tot felul de binecuvîntări şi mulţumiri. Apoi am au-
zit-o coborînd scările cu mersul ei nesigur. De abia ieşise
pe poartă cînd Holmes se ridică asemeni unui arc şi se
năpusti în camera lui. A revenit apoi în doar cîteva se-
cunde înfăşurat într-o pelerină, cu o cravată care-i as-
cundea pe jumătate faţa. „O voi urmări, spuse el re-
pede. Trebuie să fie complice şi se va duce la omul nostru.
Ajută-mă!"
Uşa holului de abia se închisese în urma vizitatoarei
noastre cînd Holmes se afla deja pe scară. Pe geam am
zărit-o pe bătrînă tîrîndu-se anevoie pe trotuar, în timp
ce urmăritorul ei se afla doar la cîţiva paşi în spate.
„Ori toată teoria lui e greşită — am gîndit eu — ori merge

direct în inima misterului". Nu era nevoie să mă forțez pentru a-l aștepta; simțeam că-mi va fi imposibil să dorm înainte de a afla rezultatul acestei aventuri.

Se făcuse de nouă la plecarea lui Holmes. Cum nu aveam nici o idee cît timp va trebui să aștept, m-am așezat confortabil în fotoliu și am aprins tacticos o pipă răsfoind apoi „Scene din viața de Boemă" a lui Henry Murger. Pendula bătu ora zece cînd auzii pașii cameristei care se retrăgea la culcare; apoi la unsprezece pașii grei ai proprietăresei. În fine, către douăsprezece, cheia lui Holmes se răsuci în broască. De pe figura lui am văzut imediat că nu reușise; părea și amuzat și dezamăgit. În cele din urmă cuprins de veselie a izbucnit în rîs și spuse prăbușindu-se pe un fotoliu:

„Pentru nimic în lume n-aș fi vrut ca domnii de la Scotland Yard să fi văzut cele care s-au petrecut. Mi-am bătut joc de ei atît de tare, încît mă vor blagoslovi pînă la sfîrșitul zilelor mele. Dar eu, eu pot să rîd, pentru că sînt sigur că voi fi întotdeauna cel puțin la nivelul lor.

— Dar, ce s-a întîmplat? am întrebat eu.

— Nici nu-mi vine să povestesc cît am fost de păcălit. Baba a mers cîtva timp, apoi a început să șchiopăteze ca și cînd avea ceva la picior; s-a oprit și a strigat după o trăsură care trecea. M-am apropiat ca să pot auzi adresa pe care o va comunica birjarului. Nu era nevoie de precauții pentru că ea a strigat în gura mare: „Du-mă la nr. 13 pe Duncan Street, Houndsditch". În acel moment am crezut că ne spusese adevărul și, văzînd-o instalată pe perne, m-am furișat în spatele trăsurii. Este un mic exercițiu pe care orice polițist trebuie să-l poată face. Odată plecați, am mers fără oprire către adresa indicată. Am sărit din mers, înainte de oprire și am început să supraveghez strada, plimbîndu-mă cu un aer absent. Trăsura se oprește deci: vizitiul coboară, deschide portiera și așteaptă, dar nu coboară nimeni. Am văzut pe vizitiu etalînd cea mai formidabilă colecție de înjurături auzită în toată viața mea. Clientul dispăruse și odată

cu el şi banii cuveniţi. La nr. 13 locuia un foarte respectabil vînzător de papetărie, Keswick, căruia numele de Sawyer şi Dennis nu-i spuneau nimic.

— Nu o să-mi spuneţi că amărîta aia de femeie care abia se ţinea pe picioare a fost în stare să sară din mers fără ca dumneavoastră sau vizitiul să observaţi?

— La dracu cu bătrîna! răspunse Holmes acru. Permanajul nu putea fi decît un bărbat tînăr şi foarte puternic, ca să nu mai spunem că era şi un actor remarcabil. Deghizamentul lui a fost perfecţiunea însăşi. Şi-a dat seama că era filat şi mi-a scăpat printre degete. Aceasta demonstrează că omul pe care-l urmărim nu este singur, aşa cum am crezut pînă acum şi că are prieteni gata să rişte totul pentru el. Doctore, arăţi istovit, du-te la culcare!"

Pentru că eram într-adevăr foarte obosit i-am urmat sfatul. L-am lăsat pe Holmes în faţa căminului şi apoi, pînă noaptea tîrziu, am auzit gemetele melancolice ale viorii lui, dovada că medita încă asupra ciudatei probleme pe care îşi jurase să o dezlege.

CAPITOLUL VI

ÎN CARE THOMAS GREGSON ARATĂ DE CE ESTE CAPABIL

Jurnalele de a doua zi nu vorbeau decît despre „misterul din Brixton". Fiecare făcea o amănunţită trecere în revistă a crimei, unele acordîndu-i chiar spaţiile din prima pagină.

Sherlock şi cu mine le-am citit cu atenţie în timpul micului dejun; prietenul meu părea că se amuză copios. Toate erau de comun acord în a lăuda „strădania poliţiei".

— V-am spus că indiferent ce se va întîmpla — spuse Holmes, Lestrade şi Gregson vor avea porţia lor de lauri.

— Depinde de ce turnură ia afacerea.

— Da' de unde! Dacă omul va fi prins, aceasta se va fi petrecut graţie eforturilor lor. Dacă el va scăpa, atunci va fi în ciuda tuturor eforturilor lor. Amîndoi merg la sigur. Indiferent ce vor face, vor avea întotdeauna partizani. Un prost găseşte mereu un altul mai prost care să-l admire.

— „Dar ce naiba se întîmplă aici?" l-am întrerupt eu cu bruschete.

Chiar în acel timp, zgomot de paşi, de mobilă trîntită se auzea pe coridor şi pe scări odată cu exclamaţiile de dezgust ale proprietăresei.

„Este mica divizie de poliţie din Baker Street, spuse camaradul meu cu seriozitate şi, îndată, o jumătate de duzină de mici vagabonzi — cei mai murdari pe care-i văzusem vreodată — se năpustiră în încăpere.

„Atenţie!" strigă Holmes cu severitate şi cei şase înlemniră aliniaţi, asemeni unor statui ale mizeriei. „Altădată îl veţi trimite doar pe Wiggins la raport iar toţi ceilalţi vor aştepta în stradă. E ceva nou Wiggins?"

— Nu, domnule, răspunse cel întrebat.

— Exact cum credeam. Dar veţi continua cercetările pînă cînd ele vor reuşi. Iată răsplata voastră (le dădu fiecăruia cîte un shiling). Acum, plecaţi, şi veniţi cu veşti bune!"

La un gest al său, dispărură cu toţii ca şobolanii; o clipă mai tîrziu, härmälaia vocilor lor răsună în stradă.

„Cîteodată afli mai mult de la cîte unul dintre ei decît de la o duzină de agenţi ai poliţiei, zise el. Simpla apariţie a poliţistului are darul de a fereca limbile, în timp ce aceşti puşti se foiesc peste tot şi aud tot. Sînt ageri ca vîntul şi sînt şi bine organizaţi".

— Pentru misterul din Brixton îi folosiţi? am întrebat.

— Da, este ceva anume de lămurit. În rest totul e o chestiune de timp. Dar, uite că vom afla care este revanşa lui Gregson. Iată-l în stradă cu aerul său mulţumit. Va veni cu siguranţă aici".

Poliţistul sună violent la sonerie; urcă din trei sal-

luri scara şi se repezi în salon.

„Dragul meu domn, strigă el încercînd să stringă mîna pe care Holmes nu i-o întindea, felicitaţi-mă! Totul e limpede ca apa de izvor.

Am avut senzaţia că surprind o uşoară îngrijorare pe faţa prietenului meu.

— Vii să ne anunţi că ai găsit pista cea bună? întrebă el.

— Să găsim o pistă? Nu, nici vorbă. Avem deja omul. El este pus sub cheie.

— Numele lui?

— Dl. Arthur Charpentier, din marina regală, pronunţă cu emfază Gregson frecîndu-şi satisfăcut mîinile.

Sherlock Holmes lăsă să-i scape un oftat de uşurare şi redeveni surîzător.

„Ia loc şi serveşte-te din aceste ţigări, zise el; sîntem foarte nerăbdători să aflăm cum ai descoperit totul. Doreşti puţin whisky cu sifon?

— Nu pot să vă refuz, răspunse poliţistul. Activitatea acestor ultime două zile m-a cam stors. Nu este atît — dvs. o ştiţi bine — efortul fizic, cît tensiunea psihică. Mă puteţi înţelege mai bine decît oricine, domnule Holmes, pentru că şi dumneavoastră şi eu sîntem oameni care ne supunem creierul la grele încercări.

— Îmi faci o prea mare onoare, răspunse Holmes cu cea mai mare seriozitate. Dar, spune-ne, cum ai ajuns la un rezultat atît de remarcabil?

Poliţistul se tolăni în fotoliu şi începu să privească cu complezenţă spiralele de fum care se ridicau din ţigara sa. Apoi se plezni peste picior dînd semnele unei sincere bucurii.

„Cel mai caraghios este faptul că Lestrade care se crede atît de şmecher a plecat lansat pe o pistă greşită. El se află pe urmele secretarului lui Drebber, Stangerson, care este la fel de amestecat în această crimă ca şi un copil nou născut. Probabil că l-a şi arestat la această oră.

Această idee i se păru atît de comică lui Gregson, încît era să se înece de rîs.

— Ce te-a adus la liman?

— Am să vă povestesc, doctore Watson, dar sper că totul va rămîne între noi. Vă amintiţi de pălăria care zăcea lîngă cadavru?

„Da — spuse Holmes — o pălărie de la John Underwood şi fiii, 129, Camberwell Road."

Gregson păru o clipă dezorientat.

„Nu ştiam că aţi remarcat-o zise el. Aţi fost la fabricant?

— Nu.

— Ah! strigă Gregson cu uşurare. Vedeţi, nimic nu trebuie neglijat oricît de neimportant ar părea.

— Nimic nu e mic pentru un spirit mare, spuse Holmes cu linişte.

— Ei bine, eu m-am dus la Underwood şi l-am întrebat cui a vîndut o pălărie de acel fel. El şi-a consultat registrele şi a găsit pe loc răspunsul. O trimisese unui oarecare domn Drebber care locuia în casa unuia, Charpentier, Torquay Terrace. Iată, am notat adresa.

— E tare, foarte tare, murmură Sherlock Holmes.

— Apoi, continuă încurajat detectivul, am fost la Doamna Charpentier. Am observat că era palidă şi foarte agitată. Fiica ei — frumoasă fată — se afla şi ea de faţă. Avea ochii roşii, iar buzele îi tremurau. Desigur, nu mi-a scăpat nimic şi am început să simt că prada era aproape. Cunoaşteţi acest sentiment, nu-i aşa, domnule Holmes? Le-am întrebat: „Aţi auzit de moartea misterioasă a fostului dvs. chiriaş, Dl. Enoch J. Drebber din Cleveland?"

Mama făcu semn că da; era incapabilă să rostească un cuvînt. Imediat, fata izbucni în plîns. Imi era din ce în ce mai clar că acele fiinţe erau amestecate în afacere.

— La ce oră v-a părăsit Dl. Drebber pentru a pleca la tren? le-am întrebat.

— La ora opt, spuse mama încercînd să-şi stăpînească emoţia. Secretarul său, Dl. Stangerson îi spusese că are două posibilităţi: un tren la 9.15, altul pe la 11. El s-a decis pentru primul.

„Şi nu l-aţi mai revăzut?"

„La această întrebare femeia se schimbă la faţă devenind lividă. I-au trebuit cîteva clipe pentru a putea articula un simplu nu şi acesta a fost rostit cu o voce seacă, ezitantă.

Se făcu linişte un moment, apoi fata spuse: „Mamă, minciuna n-a adus niciodată ceva bun. Să fim sincere cu acest domn. L-am revăzut pe Dl. Drebber."

„Dumnezeu să te ierte, strigă Doamna Charpentier ridicîndu-şi braţele spre cer şi prăbuşindu-se apoi pe un fotoliu. Ţi-ai ucis fratele!

— Arthur va fi primul care ar fi vrut ca noi să spunem adevărul, rosti tînăra cu fermitate.

— Aţi face mai bine să-mi povestiţi cu exactitate tot ceea ce s-a întîmplat, am reluat eu, pentru că adevărul spus pe jumătate este mai rău decît orice. Şi apoi, nu uitaţi că noi ştim aproape totul.

— Oh! vina să cadă pe tine, Alice, strigă mama ei, apoi se întoarse către mine. Vă voi spune totul, domnule. Sînt sigură că fiul meu nu a avut nici un rol în această oribilă afacere. Singura mea teamă este aceea că în ciuda nevinovăţiei lui, fiul meu pare compromis. Din fericire, moralitatea lui ireproşabilă, antecedentele, totul pledează în favoarea lui.

— Tot ce aveţi mai bun de făcut, le-am repetat, este să-mi vorbiţi cu sinceritate, am insistat eu. Fiţi liniştită, dacă fiul dvs. este nevinovat nu va păţi nimic rău.

— Poate că ar fi mai bine, Alice, să mă laşi singură cu domnul. Tînăra se retrase.

— Nu, domnule, continuă D-na Charpentier, nu am avut intenţia să vă povestesc totul, dar pentru că sărmana mea fiică a vorbit, nu mai am de ales. Domnul Drebber a petrecut trei săptămîni la noi. Împreună cu secretarul său, Dl. Stangerson făcuse un voiaj pe continent. Am observat pe cuferele lor o etichetă pe care scria „Copenhaga". Deci acela fusese ultimul oraş în care au stat. Dl. Stangerson era un om calm, rezervat, dar celălalt, o spun cu regret, era opusul său. Grosolan şi bru-

tal, iată cum era. Chiar din prima seară s-a cherchelit şi de fapt nu era niciodată într-o stare normală. Manierele lui faţă de servitorime erau de o familiaritate respingătoare. Şi, ceea ce era mai regretabil, este faptul că începuse să se poarte la fel şi cu Alice. De mai multe ori i-a vorbit într-un anume fel pe care — slavă Domnului — numai datorită nevinovăţiei ei nu l-a putut pricepe. A îndrăznit chiar să o prindă de talie! Secretarul lui era indignat şi i-a adresat vii reproşuri pentru manierele lui.

— Dar de ce aţi suportat toate acestea? am întrebat. Sînteţi liberă să vă descotorosiţi de chiriaşii dvs. dacă nu vă convin.

Doamna Charpentier a roşit la această remarcă logică.

„Dumnezeu îmi este martor că am vrut să-l arunc afară chiar din prima zi — spuse ea. Dar era foarte tentant. Plăteau fiecare bani buni şi acum ne aflăm în sezon mort. Eu sînt văduvă. Fiul meu care e la marină — m-a costat mult. Nu am avut curajul să renunţ la aceşti bani. Dar, ultima jignire a D-lui Drebber depăşind limitele, l-am dat afară explicîndu-i şi pentru ce. Iată cauza plecării sale.

— Foarte bine, continuaţi.

— Mă simţeam uşurată văzîndu-i că pleacă. Trebuie să vă spun că fiul meu se afla în acel moment în permisie, dar nu am îndrăznit să-i vorbesc de teama violenţei caracterului său şi mai ales, din cauza afecţiunii profunde pe care o manifestă pentru sora sa. După ce am închis uşa în urma celor doi locatari am simţit că o mare greutate mi s-a ridicat de pe suflet. Dar, după mai puţin de o oră am auzit soneria.

Era Dl. Drebber — beat mort. S-a năpustit în camera în care mă aflam împreună cu fiica mea şi am înţeles din bolboroseala lui că pierduse trenul. Apoi se întoarse către Alice şi-i propuse pur şi simplu să fugă cu el. „Eşti majoră, a spus el, şi nici o lege nu te poate împiedica. Am mai mulţi bani decît pot să cheltui. Nu-i da atenţie bătrînei şi vino cu mine, acum, imediat. Vei trăi ca o prinţe-

să." Biata mea Alice era atît de speriată că vru să fugă dar fu apucată de braţ şi trasă către uşă. Am început să strig şi în acelaşi moment fiul meu Arthur a intrat în cameră. Ce s-a întîmplat nu mai ştiu. Am auzit înjurături, zgomotul unei lupte, dar eram atît de îngrozită încît nu puteam nici să ridic ochii. Cînd mi-am revenit l-am văzut pe Arthur cu un baston în mîini privind către uşă şi rîzînd în hohote.

— Nu cred că acest satir te va mai deranja vreodată — am să-l urmăresc şi voi vedea ce va face. Spunînd aceste cuvinte şi-a luat pălăria şi a coborît în stradă. In dimineaţa următoare am aflat despre moartea misterioasă a D-lui Drebber ..."

„Această povestire a fost mereu întreruptă de suspine. Doamna Charpentier vorbea atît de încet că abia puteam înţelege ce spunea. Mi-am făcut cîteva însemnări pentru a rezuma şi a nu face greşeli."

— Este chiar palpitant, spuse Holmes, căscînd. Şi apoi?

— Cînd Doamna Charpentier a terminat, continuă poliţistul am realizat că totul se sprijinea pe un singur punct. Fixînd-o cu insistenţă — metodă care le impresionează puternic pe femei — am întrebat-o la ce oră s-a întors fiul ei.

— Nu ştiu, spuse ea.

— Nu ştiţi?

— Nu, el are cheia şi revine fără a deranja.

— Eraţi deja culcată?

— Da.

— La ce oră v-aţi culcat?

— La unsprezece.

— Deci fiul dvs. a lipsit pe puţin două ore?

— Da.

— Poate chiar patru, cinci?

— Posibil.

— Ce a făcut el în toată această perioadă?

— Nu ştiu nimic.

„Eram lămurit. M-am interesat de locul unde putea

fi găsit locotenentul Charpentier; am luat doi polițiști cu mine și l-am arestat. În momentul cînd l-am atins pe umăr cerîndu-i să mă urmeze în liniște el m-a întrebat cu nerușinare: „Mă arestați ca fiind implicat în afacerea acelei canalii de Drebber, nu?" Pentru că nu-i spusesem încă nimic, această întrebare mi s-a părut suspectă.

— Bineînțeles, zise Holmes.

— Mai avea încă în mînă bastonul greu cu care — după spusele mamei sale — plecase în urmărirea lui Drebber.

— Și care este deci părerea dumitale?

— Ei bine, cred că l-a urmărit pe Drebber pînă la Brixton Road. Acolo a avut loc o nouă altercație în urma căreia Drebber a primit — nu știu unde — poate în regiunea stomacului, lovitura care i-a pricinuit moartea — fără a lăsa urme. Noaptea era așa de ploioasă încît nici un ciine nu era pe stradă astfel că Charpentier a putut tîrî cadavrul în casa părăsită. În ceea ce privește luminarea, sîngele și inscripția, ele sînt toate tentative de a deruta poliția.

— Foarte bine lucrat, spuse Holmes pe un ton încurajator. Categoric, Gregson, faci progrese.

— Mă felicit, într-adevăr, că am rezolvat această afacere atît de curat, spuse cu suficiență polițistul. Tînărul a declarat imediat că-l urmărise pe Drebber pînă ce acesta și-a găsit scăparea într-o trăsură. Mai pretinde că, întorcîndu-se, a întîlnit un vechi camarad de marină cu care a făcut o plimbare lungă. Întrebat unde locuia camaradul, nu a putut răspunde. Cred că totul se înlănțuie perfect. Ceea ce mă amuză cu adevărat este gîndul că Lestrade aleargă pe o pistă falsă. Mi-e teamă că nu va găsi mare lucru. Dar, drace, iată-l că vine.

Într-adevăr Lestrade urca scările și intră chiar în acel moment. Își pierduse însă ținuta cunoscută. Fața îi era răvășită, hainele în dezordine. Venise cu intenția de a-i cere sfatul lui Sherlock Holmes, căci vederea colegului său l-a afectat vizibil. Rămase nemișcat în mijlocul camerei, frămîntîndu-și nervos chipiul în mîini și neștiind

ce să facă.

„Este un caz cu adevărat neobișnuit, spuse el în sfîrșit, o afacere de nepătruns ...

— Crezi, Domnule Lestrade? strigă triumfător Gregson. Știam că vei ajunge aici. Ei, l-ai descoperit pe secretar?

— Acest secretar, Dl. Joseph Stangerson, spuse grav Lestrade, a fost asasinat în această dimineață pe la orele 6 în hotelul Holliday."

CAPITOLUL VII

O LUMINĂ ÎN ÎNTUNERIC

Noutatea pe care ne-o adusese Lestrade era atît de neașteptată încît toți am rămas fără grai. Gregson sări de pe locul său, vărsînd restul de whisky din pahar.

— Și Stangerson, murmură el, afacerea se complică.

— Era și așa complicată, bombăni Lestrade așezîndu-se Dar mi se pare că am picat în plin consiliu de război.

— Ești ... ești ... ești sigur de această veste? se bîlbîi Gregson.

— Vin din camera lui. Eu l-am descoperit.

— Tocmai ascultam părerea lui Gregson asupra afacerii, spuse Holmes. Ai amabilitatea să ne spui tot ce ai văzut?

— Bineînțeles, răspunse Lestrade așezîndu-se. Trebuie să mărturisesc că eram convins de complicitatea lui Stangerson la uciderea lui Drebber înainte ca acest incident să-mi demonstreze eroarea. Cu această idee fixă am început să-l caut pe Stangerson. Fusese văzut împreună cu stăpînul său către orele 8 și jumătate seară în gara Euston. La două noaptea, Drebber a fost găsit mort la

Brixton Road; era important de aflat felul în care şi-a petrecut Stangerson timpul între opt şi jumătate şi ora crimei. Am telegrafiat la Liverpool dînd semnalmentele secretarului şi cerînd supravegherea vaselor americane. Apoi am început să caut prin toate hotelurile şi casele de închiriat aflate în apropierea gării Euston. Am presupus că, dacă contrar bănuielilor mele, Drebber şi însoţitorul lui se despărţiseră la un moment dat, acesta din urmă trebuie să-şi fi petrecut noaptea undeva prin împrejurimi pentru a reveni apoi, dimineaţa, la gară.

— Este posibil să-şi fi dat chiar o întîlnire înainte de a se despărţi, remarcă Holmes.

—Chiar aşa m-am gîndit. Mi-am petrecut deci toată ziua de ieri în cercetări care nu mi-au adus nici un rezultat. Am reînceput astăzi de dimineaţă la ora 5 şi astfel am ajuns la hotelul Holliday de pe strada Little George. Întrebînd dacă Dl. Stangerson locuieşte acolo, am primit un răspuns afirmativ.

— Sînteţi, desigur, domnul pe care îl aşteaptă de două zile, mi s-a spus.

— Unde este el acum? am întrebat.

— Sus în patul său. A ceruţ să nu fie deranjat înainte de ora nouă.

— Voi merge imediat la el, am răspuns. Mă gîndeam că apariţia mea neaşteptată îl va surprinde şi că voi putea să prind ceva din vreo exclamaţie involuntară. Portarul s-a oferit să mă conducă în camera lui; aceasta se afla la etajul doi pe un mic culoar. Omul mi-a arătat uşa şi se pregătea să coboare, cînd, în faţa ochilor mei se desfăşură un spectacol atît de îngrozitor încît inima a început să-mi bată cu putere, cu toată experienţa celor douăzeci de ani ai mei în meserie. Pe sub uşă curgea un mic şuvoi de sînge care traversase coridorul şi formase o băltoacă lîngă peretele opus. Am scos un strigăt care a atras atenţia portarului. Omului i se făcu rău la vederea sîngelui. Uşa era încuiată cu cheia — pe dinăuntru, dar cu un efort am reuşit să o deschidem. Lîngă fereastra deschisă zăcea cu faţa în jos corpul unui bărbat îmbrăcat

în cămaşă de noapte. Era mort de cîtva timp pentru că începuse să devină rigid şi era complet rece. Întorcîndu-l, portarul îl recunoscu pe cel care se recomandase sub numele de Stangerson. Moartea se datora unei lovituri de cuţit înfipt cu violenţă în inimă. Şi acum, partea cea mai stranie a afacerii: ce credeţi că era sub cadavru?

Am simţit un fior în tot corpul şi avui presentimentul unei dezvăluiri teribile, mai înainte ca Sherlock Holmes să răspundă:

— Cuvîntul Rache scris cu litere de sînge.

— Este exact, spuse Lestrade cu o voce nesigură.

Toţi ne privirăm un moment în linişte.

Acest asasin necunoscut proceda într-o manieră atît de greu de înţeles încît crima apărea într-o lumină şi mai oribilă. Nervii mei se revoltau în faţa acestui mister.

— „Asasinul a fost văzut, continuă Lestrade. Lăptarul, mergînd la prăvălia sa, trecea prin străduţa care desparte hotelul de grajduri. El a observat o scară proptită de zid pînă la o fereastră larg deschisă a etajului doi. După cîteva momente un om a coborît-o. O făcea însă atît de încet şi de firesc încît băiatul a crezut că era vorba de o lucrare obişnuită pe care cineva o începuse dis-de-dimineaţă. Îşi aminteşte că omul era solid, avea o figură roşie şi purta haină maro. Cred că a rămas ceva timp în cameră după ce a comis crima; am găsit în chiuvetă apa amestecată cu sînge — ceea ce dovedeşte că asasinul şi-a spălat mîinile; pe cearceafuri sînt de asemenea urmele mîinilor sale şi dîrele lăsate de cuţitul pe care l-a şters de sînge."

I-am aruncat o privire lui Holmes auzind descrierea asasinului atît de asemănătoare cu aceea pe care o ştiam, dar nu am văzut pe faţa lui nici o urmă de satisfacţie sau triumf.

— N-ai găsit prin cameră nici un indiciu care să ne ducă pe urmele ucigaşului? zise el.

— Nici unul; Stangerson avea în buzunar punga lui

Drebber dar acest lucru era probabil firesc, deoarece secretarul avea grijă de cheltuieli. Erau mai puțin de două sute de franci, nu s-a furat nimic. Indiferent de motivele acestei crime neobișnuite, jaful nu era, sigur, mobilul ei. Nu am găsit nici un act, nici portofelul asupra victimei: doar o telegramă de la Cleveland datată cu o lună și jumătate în urmă. Conținutul ei era acesta: „J.H. este în Europa." Fără semnătură.

— Nimic altceva? întrebă Holmes.

— Nimic important. Un roman pe care nefericitul îl luase pentru a-l răsfoi, probabil, înainte de culcare, era încă pe patul său, pipa era pe scaun, alături de pat. Pe masă mai exista un pahar de apă, iar pe marginea fe-restrei o cutie mică de lemn cu două pastile."

Sherlock Holmes sări de pe un scaun scoțînd o exclamație de bucurie.

— Iată ultima verigă! strigă el. Totul se leagă acum.

Cei doi polițiști se priviră uimiți.

— Vedeți, îmi șopti prietenul meu pe un ton confidențial, am acum în mînă toate firele atît de încîlcite ale afacerii. Îmi mai lipsesc doar cîteva detalii, dar sînt absolut sigur de tot ceea ce s-a întîmplat din momentul cînd Drebber s-a despărțit de Stangerson în stație și pînă la descoperirea cadavrului, ca și cum aș fi fost de față. Am să vă dau o dovadă. Unde sînt pastilele?

— Iată-le, spuse Lestrade arătîndu-ne o cutiuță alba. I le-am luat împreună cu punga și telegrama pentru a le depune la biroul poliției. Am păstrat pastilele pentru că nu credeam să aibă vreo importanță.

— Dă-mi-le, zise Holmes. Acum, doctore, continuă el întorcîndu-se către mine, spune-ne dacă avem de-a face cu medicamente obișnuite.

Nu erau, categoric. De o culoare gri deschis, mici, rotunde și aproape transparente. Aspectul lor mă face să cred că sînt solubile în apa.

— Cu siguranță, spuse Holmes. Vreți să aduceți micul terier bolnav căruia proprietăreasa ne-a cerut ieri să-i

punem capăt suferinţelor?

Am coborît şi revenii cu căţelușul în braţe. Respiraţia grea, privirea sticloasă anunţau că sfîrşitul bietului animal era foarte aproape. Nasul său decolorat, alb ca zăpada demonstra că trecuse deja de limitele obişnuite ale vîrstei exemplarelor din rasa lui. L-am aşezat pe un covoraş în faţa sobei.

— Acum, voi tăia una dintre aceste pastile în două, zise Holmes şi luînd cuţitul îşi puse în practică spuse-le. Voi păstra jumătate pentru mai tîrziu şi voi pune cealaltă jumătate în apă. Vedeţi că prietenul nostru a avut dreptate. Substanţa s-a topit complet în pahar.

— Este, cred, interesant ce faceţi, zise Lestrade cu tonul cuiva care are impresia că este ţinta unor batjocuri. Dar nu prea văd ce legătură are asta cu moartea lui Joseph Stangerson.

— Răbdare prietene, răbdare. Vei vedea la timpul potrivit cît de importantă este legătura. Voi adăuga puţin lapte pentru a face băutura mai agreabilă. Astfel căţelul o va primi, sper.

Vorbind, a pus conţinutul paharului înaintea terierului care reuşi să o bea. Seriozitatea lui Holmes ne impresionase pe toţi şi aşteptam să se petreacă ceva important. Cîinele stătea liniştit respirînd greu în continuare, dar fără a da semne că se simte mai rău ca înainte.

Holmes îşi scoase ceasul. Minutele treceau fără să se petreacă ceva anume şi o expresie de plictiseală şi dezaprobare apăru pe figura sa. Îşi rodea unghiile, îşi mişca nervos degetele manifestînd toate simptomele nerăbdării. Emoţia lui puternică începuse să mă cuprindă şi pe mine; cei doi poliţişti, încîntaţi de eşecul lui, surîdeau ironic.

„Este imposibil să fie doar o coincidenţă! strigă el, începînd să se plimbe dintr-o parte în alta a camerei. Este absolut imposibil. Aceleaşi pastile a căror existenţă o bănuiam în afacerea Drebber, apar din nou în cazul Stangerson. Şi totuşi ele sînt inofensive. Ce înseamnă asta? Nu, raţionamentul meu este exact. Şi blestematul

ăsta de cățel ...

Stai, am găsit!" Cu un strigăt de bucurie se repez la cutie, rupse cealaltă pastilă în două, o puse în apă și apoi amestecă lichidul în laptele rămas. Cu mare greu utate cățelul mai înghiți cîteva picături, apoi în cîteva secunde, scuturat de un tremur puternic căzu fără suflare ca fulgerat.

Holmes scoase un suspin lung de ușurare și-și șterse fruntea transpirată. „Dintre cele două pastile, spuse el, una conține o otravă puternică, cealaltă este total inofensivă. Trebuia să mă aștept la asta chiar în momentul în care am văzut cutia."

Această ultimă afirmație avu darul de a mă face să cred că-și pierduse mințile. Și totuși cadavrul cîinelui era o dovadă că nu se înșelase.

„Toate acestea vi se pare ciudate, continuă Holmes, pentru că încă de la începutul anchetei nu ați sesizat importanța singurului indiciu veritabil pe care l-am descoperit. Am avut norocul de a-l fi observat. Tot ceea ce s-a întîmplat de atunci nu a făcut decît să confirme primele mele bănuieli sau mai bine zis, să urmeze firul logicii mele. Prin urmare, tot ceea ce v-a încurcat pe dumneavoastră sau v-a indus în eroare, m-a ajutat pe mine să mă clarific, iar supozițiile mele s-au confirmat. Este o eroare să credeți că ceea ce pare ciudat este și misterios. Crima cea mai obișnuită este de multe ori cea mai misterioasă pentru că nu prezintă nici un amănunt care să iasă în evidență și pe care să-l poți folosi în deducții. Asasinatul de care ne ocupăm ar fi fost infinit mai greu de lămurit dacă victima ar fi fost găsită pur și simplu zăcînd în stradă, fără nici unul din amănuntele senzaționale care au pus în evidență actul criminal. Aceste detalii ciudate, departe de a îngreuna dezlegarea cazului mi-au ușurat misiunea."

E. Gregson care a ascultat acest discurs cu evidentă nerăbdare, nu se mai putu abține:

„Domnule Holmes, spuse el, sîntem cu toții gata să recunoaștem că sînteți un om foarte puternic și că me-

dele dvs. de lucru sînt într-adevăr deosebite — dar, la ora înaintată la care am ajuns — ne-am lipsi de teorii şi discursuri frumoase. Trebuie să arestăm persoana. Am acţionat după ideile mele şi mi se pare că am apucat pe o pistă falsă. Tînărul Charpentier nu poate fi amestecat în această afacere. Pe de altă parte, Lestrade l-a urmărit pe Stangerson, dar nu se afla nici el pe calea cea bună.

Ne-aţi făcut să credem prin tot felul de insinuări că ştiţi mai mult decît noi; acum, avem dreptul de a vă întreba ce ştiţi într-adevăr despre această afacere. Puteţi să-l numiţi pe asasin?

„Sînt nevoit să recunosc că Gregson are dreptate, domnule, interveni Lestrade. Noi am făcut amîndoi tot ce ne-a stat în putinţă, dar, am eşuat. De cînd sînt aici ne-aţi făcut să înţelegem că aveţi toate dovezile necesare. Sper că nu le veţi mai păstra multă vreme doar pentru dvs.

„Cea mai mică întîrziere în a-l aresta pe asasin, observai la rîndul meu, i-ar putea oferi ocazia săvîrşirii altor noi crime."

Încolţit din toate părţile, Holmes părea că ezită. El continuă să se plimbe prin cameră cu capul în piept şi sprîncenele încruntate, aşa cum obişnuia în momentele de meditaţie.

„Nu vor mai fi crime, spuse el într-un tîrziu, oprindu-se brusc şi fixîndu-ne. Puteţi conta pe aceasta. M-aţi întrebat dacă ştiu numele asasinului. Ei bine, da; îl cunosc. Dar acest fapt este minor în comparaţie cu dificultatea de a-l aresta. Sper totuşi să o pot face şi aceasta destul de repede datorită sistemului meu care presupune lipsă foarte mult tact; avem de-a face cu un om şiret şi capabil de orice, aşa cum am verificat-o deja, prin altcineva, la fel de abil. Atîta vreme cît acest om va fi convins că nimeni nu este încă pe urma lui va exista o şansă să poată fi prins. Altfel, la prima bănuială îşi va schimba numele şi se va pierde imediat în mijlocul celor patru milioane de locuitori ai Londrei. Fără a vrea

să fiu dur sînt obligat să vă spun că poliţia se află în faţa unor oameni mai puternici decît ea şi de aceea nu v-am cerut colaborarea. Dacă voi da greş îmi voi asuma nereuşita. Dar sînt pregătit. Închei, promiţîndu-vă că imediat ce se va putea — fără a-mi încurca treburile — vă voi comunica absolut tot ceea ce ştiu."

Gregson şi Lestrade nu se arătară deloc mulţumiţi de asigurarea primită; nici de aluzia destul de jignitoare la adresa poliţiei. Primul se înroşi pînă la rădăcina părului său rar, în timp ce ochii asemeni unor bile ai celuilalt sticleau într-un amestec de curiozitate şi ranchiună. Totuşi, nici unul dintre ei nu apucă să-şi formuleze părerile pentru că cineva bătu la uşă; reprezentantul acelor pierde vară ai străzii, tînărul Wiggins, murdar şi dezgustător îşi făcu apariţia.

— „Scuzaţi, dom'le, spuse el ducîndu-şi mîna la frunte. Trăsura este jos.

— Eşti un băiat bun — răspunse Holmes. Uitaţi, continuă el, iată un tip de care Scotland Yard-ul ar trebui să se folosească" şi le arătă nişte cătuşe de oţel pe care le scoase dintr-un sertar.

— Iată cît de ingenios este mecanismul. Într-o clipă un om poate fi imobilizat.

„Modelul cel vechi este destul de bun', remarcă Lestrade, păcat că nu avem omul la care să le putem folosi"!

— E adevărat, răspunse Holmes surîzînd. Apoi, întorcîndu-se: „Wiggins, vizitiul ne-ar putea ajuta la geamantan, aşa că cere-i să urce".

Eram uimit să-mi aud partenerul vorbind astfel, de plecare, fără a-mi fi spus un cuvînt despre intenţiile sale. Într-un colţ al camerei se afla o valiză mică. Holmes o trase şi începu să o umple. Era foarte preocupat cu treaba lui cînd vizitiul apăru în uşă.

„Ajută-mă puţin să leg această curea" spuse Holmes fără să-şi întoarcă privirea. Individul înaintă, cu un aer posac şi bănuitor, puse mîinile pe valiză ca să-l ajute pe Holmes. În aceeaşi clipă se auzi un zgomot sec, un

clinchet metalic şi Sherlock Holmes se ridică brusc.

„Domnilor, strigă el cu ochii strălucitori, daţi-mi voie să vi-l prezint pe Domnul Jefferson Hope, asasinul lui Enoch Drebber şi al lui Joseph Stangerson". Toate se petrecură atît de rapid încît nu mi-am dat seama ce se întîmplase; dar nu voi uita niciodată expresia lui Holmes şi glasul triumfător al vocii sale şi nici disperarea sălbatică a vizitiului în timp ce-şi privea manşetele strălucitoare de metal care-i înfăşuraseră încheieturile. O secundă sau două am rămas cu toţii ca de piatră, după care, cu un urlet nearticulat de furie, prizonierul scăpă din strînsoarea lui Holmes aruncîndu-se spre geam. Fereastra se sparse în clipa următoare în mii de cioburi, dar înainte ca asasinul să poată sări prin pervaz, Gregson, Lestrade şi Holmes se aruncară spre el ca nişte cîini asupra prăzii.

Începu o luptă teribilă. Acest om era atît de puternic încît ne scutură pe toţi patru. Părea un epileptic în culmea unei crize. Figura şi mîinile sale erau tăiate cumplit de cioburile geamurilor, dar sîngele pierdut din răni nu-i micşora cu nimic rezistenţa. Numai atunci cînd Lestrade reuşi să-l sugrume pe jumătate cu cravata, el înţelese inutilitatea eforturilor sale. Nu am fost siguri că-l potolisem decît în momentul în care am reuşit să-i legăm mîinile şi picioarele. Ne-am ridicat istoviţi fără suflu.

„Avem trăsura lui, spuse Sherlock Holmes. Cu ea îl vom duce la Scotland Yard. Şi acum, domnilor, continuă el surîzător, iată-ne ajunşi la finalul micii noastre probleme. Sînteţi îndreptăţiţi să-mi adresaţi orice întrebări. Voi fi foarte bucuros să vă răspund".

PARTEA A DOUA

În țara sfinților

CAPITOLUL I

DEȘERTUL DE SARE

În partea centrală a Americii de nord se află un deșert arid, înspăimîntător. Multă vreme el a constituit o limită a civilizației. Străjuit de lanțul munților Sierra Nevada și Nebraskai, la nord de rîul Yellow Stone, iar la sud de înspumatul Colorado, acest tărîm pare a fi un domeniu al disperării. Munții înalți acoperiți cu zăpadă succed văilor sumbre și triste. Rîuri curgînd în torente se strecoară prin defileuri sălbatice; cîmpii imense se pierd în zare; complet albe iarna, acoperite de lințoliul zăpezii; vara, cenușii, înnecate în praf. Neprimitoare și sterpe, ele sînt un ținut al dezolării, nepopulat, ocolit de viață. O bandă de piei roșii în căutarea unui teren de vînătoare traversează, poate, din cînd în cînd cîmpia, dar și cei mai viteji dintre viteji nu se simt în siguranță decît atunci cînd părăsesc aceste locuri teribile. Coyotul, care se ascunde în mărăcinis, vulturul planînd în aer, ursul grizzli tîrîndu-se cu greu printre stînci în căutarea hranei — ei sînt singurii locuitori ai acestor paragini.

Nu, nu există un peisaj mai dezolant decît acela al Sierrei Blanca, pe versantul ei meridional. Cît vezi cu ochii, fără nici o denivelare, întretăiată doar ici și colo de tufe contorsionate, cîmpia imensă este pătată de mlaștini în care însuși timpul pare a fi oprit. Nici o pasăre nu zboară pe azuriul încremenit al cerului, nici o vietate

nu se mişcă pe acest pămînt cenuşiu. Impresia care domină este aceea a unei linişti absolute. Ascultaţi cu atenţie, nici un sunet nu întrerupe dezolarea acestui deşert sălbatic. Doar liniştea, nimic altceva decît liniştea. O linişte care-ţi îngheaţă inima. Nimic să nu amintească de existenţa vieţii? Dacă veţi privi din înaltul Sierrei Blanca spre cîmpie, veţi observa totuşi un drum şerpuind prin deşert pînă sub orizont. Roţile i-au adîncit şleaul, aventurierii l-au străbătut! Ici, colo, pete albe sclipesc în razele soarelui, mai albe decît solul pe care se conturează. Apropiaţi-vă, priviţi cu atenţie: sînt oseminte! Unele mari, grosolane, altele subţiri, fine: osemintele animalelor, oseminte omeneşti. Pe aproape 1500 de mile acest drum al caravanelor misterioase este însoţit de scheletele celor care au căzut.

4 mai 1847; un călător singuratec contemplă din înaltul masivului peisajul descurajant. Să fie spiritul acelor pustietăţi? La prima vedere e greu să-i dai o vîrstă: patruzeci de ani, poate şaizeci, greu de spus. Faţa îi este slabă, trăsăturile supte; pielea îngălbenită se lipeşte de oase asemeni unui vechi pergament; fire albe pătrund prin masa întunecată a părului din barba încîlcită; ochii, puternic înfundaţi în orbite, au o privire specială; în fine, mîna sa, încleştată pe patul armei, este la fel de descărnată ca şi aceea a unui schelet. Pentru a se ţine pe picioare este nevoit să se sprijine pe armă şi totuşi statura înaltă, osatura puternică sugerează forţă şi vigoare. Dar figura slăbită, hainele prea largi care flutură pe trupul subţiat explică impresia mizerabilă a acestei apariţii: acel om se stinge de foame şi sete.

Jalnic a fost drumul său către vale; dramatic urcuşul spre culme în speranţa descoperirii unui semn care să-l ducă spre apa atît de dorită. Dar atît cît privirea poate cuprinde, nici un arbore, nici o tufă care să arate prezenţa unui izvor; imensitatea cîmpiei de sare şi stavila pe care o ridică la orizont munţii alcătuiesc o barieră ameninţătoare. Acesta este deşertul, în care orice speranţă este pierdută. În van ochiul scrutează din nou,

nordul, sudul, estul şi vestul. Omul înţelege: acesta este sfîrşitul călătoriei sale — pe acea stîncă golaşă nu-i rămîne decît să moară. „De ce nu? murmură el prăbuşindu-se la piciorul unui colos de stîncă; de ce nu? aici şi nu mai tîrziu; aici şi nu într-un pat bun".

În cădere şi-a azvîrlit puşca, devenită inutilă, şi voluminoasa povară pe care o purtase pe umăr. Era un pachet mare învelit într-o cuvertură gri, evident prea grea pentru forţele ce-i mai rămăseseră. Din acest pachet se auzi un strigăt jalnic; apăru capul unui copil cu ochii mari, arzători şi speriaţi: mîinile i se crispau convulsiv.

„Mi-ai făcut rău, glăsui vocea copilărească cu reproş.

— Oh! desigur, răspunse omul, confuz. Dar n-am făcut-o dinadins". Vorbind, el strînse cuvertura, lăsînd liber trupul unei fetiţe de vreo cinci ani. În pantofiorii frumoşi, în gingăşia rochiţei roz şi a şorţuleţului scrobit putea fi lesne recunoscută solicitudinea unei mame. Copilul era palid, dar braţele rotunjite, pulpele încă puternice arătau că suferinţele îi fuseseră mult mai mici decît ale însoţitorului ei.

„Cum te mai simţi?" spuse omul îngrijorat, privind cum copilul îşi apăsa puternic creştetul capului inundat de buclele blonde şi mătăsoase.

„Îmbrăţişează-mă ca să-mi treacă spuse ea cu multă seriozitate. Aşa făcea întotdeauna şi mama. Unde este acum, mămica mea?

— Mama ta a plecat. Dar cred că o vei reîntîlni curînd.

— Plecată? spuse copila. Este curios, ea nu mi-a spus la revedere. Îmi spunea întotdeauna la revedere — şi cînd se ducea să bea ceai cu mătuşa. Şi iată, acum lipseşte de trei zile. Mi-e sete. Nu este oare ceva apă sau de mîncare?

— Nu, din păcate, draga mea. Puţina răbdare şi nu vei mai avea nevoie de nimic. Culcă-ţi capul pe umărul meu. Aşa te vei simţi mai bine. Oricît de greu mi-ar

fi să vorbesc cu buzele uscate ca o piele veche şi arsă, cred că trebuie să îţi spun despre ce este vorba ... dar, ce ai acolo?

— O! lucruri frumoase, foarte frumoase, strigă micuţa bucuroasă, arătîndu-i două bucăţele de mică ce străluceau în soare. Cînd vom ajunge acasă le voi da fratelui meu Bob.

— Aşteaptă puţin. Vei vedea lucruri şi mai frumoase, murmură omul, dar ascultă-mă. Îţi aduci aminte cînd am părăsit rîul?

— Da, sigur.

— Ei bine, speram să găsim un nou curs de apă, dar ne-am rătăcit. Ceea ce este sigur este că nu am reîntîlnit apa. Rezervele noastre s-au terminat în afara cîtorva picături pe care le-am păstrat pentru tine. Şi apoi ... Şi apoi ...

— Şi apoi, îl întrerupse cu seriozitate micuţa, fixînd pielea murdară a însoţitorului ei, nu aţi avut cu ce vă spăla.

— Nu, şi nici de băut. Dl. Bender a murit primul, apoi a fost rîndul indianului Pete, apoi al d-nei Mac Gregor şi al lui Johnny Hones; în fine, draga mea, mama ...

— Mămica mea e moartă! strigă fetiţa ascunzîndu-şi faţa în şorţuleţ şi izbucnind în suspine.

— Da, cu toţii sînt morţi, în afară de noi doi. M-am gîndit că vom avea poate norocul de a găsi apă pe aici; te-am luat pe umerii mei şi am plecat în aventură; cred că n-am reuşit deloc şi nu ne rămîn nici măcar speranţele.

— Vrei să spui că vom muri şi noi? întrebă copilul, oprindu-se din plîns şi ridicîndu-şi spre însoţitorul ei faţa inundată de lacrimi.

— Cred că asta ne aşteaptă.

— De ce nu mi-aţi spus-o mai devreme? spuse ea cu un zîmbet fericit. Ce frică mi-a fost. Dacă vom muri — ne vom reîntîlni cu mama.

— Da, draga mea, o vei revedea.

— Şi tu la fel. Îi voi spune cît ai fost de bun. Sînt

sigură că ne aşteaptă la poarta cerului cu o cană plină de apă şi cu prăjiturile calde şi rumene care ne plăceau atît de mult mie şi lui Bob. Cît trebuie să mai aştep-tăm?

— Nu prea ştiu, dar cred că nu prea mult.

Privirile omului fixau nordul. Pe azurul cerului păreau că se conturează trei puncte închise la culoare care creşteau văzînd cu ochii, apropiindu-se mereu. Erau trei păsări cu pene negre care începură să se rotească deasupra celor doi călători aşezîndu-se apoi pe stînca cea mai înaltă din apropiere. Erau vulturii, cei prevestitori de moarte.

„A! uite cocoşi şi găini" strigă fetiţa veselă văzînd sinistrele zburătoare şi începu să bată din palme pentru a-i face să zboare. „Spune-mi, Dumnezeu a creat acest ţinut?

— Desigur, răspunse omul izbit de întrebarea ciudată a fetei.

— Nu, nu, continuă copilul. El a făcut Illinois-ul şi Missouri; aş paria că altcineva a creat locul în care ne aflăm pentru că el nu este bine făcut. Au fost uitaţi copacii şi apele.

— Ce-ar fi să spui o rugăciune? încercă timid omul.

— Dar nu a venit încă, noaptea.

— Ce contează ora? Sînt sigur că bunul Dumnezeu nu se va supăra. Repetă rugăciunile pe care le spuneai în fiecare seară atunci cînd străbăteam încă preeria.

— De ce nu le spui tu? întrebă copilul privindu-l cu ochii miraţi.

— Le-am uitat, răspunse omul. Nu eram înalt nici cît jumătate din puşca asta cînd am renunţat la ele, dar cred că nu este niciodată prea tîrziu pentru a reîncepe. Spune-le pe ale tale cu voce tare, eu o să-ţi răspund.

— Atunci, stai în genunchi împreună cu mine, spuse fetiţa, întinzînd pe pămînt şalul cel gri, apoi împreunează-ţi mîinile şi o să te simţi mai bine.

Ciudat spectacol pe care doar vulturii puteau să-l contemple! Copilul nevinovat şi bătrînul aventurier îngenunchiaseră unul lîngă altul — chipul curat şi îmbujorat al copilului se ridică spre cer odată cu faţa palidă şi descărnată a bărbatului. Cele două fiinţe atît de neasemănătoare îşi simţeau inimile cuprinse de aceeaşi devoţiune pentru Spiritul Suprem, iar vocile lor, una cristalină şi pură, cealaltă gravă şi răguşită se uneau implorînd mila Divină. Odată rugăciunea încheiată, cei doi îşi reluară locul la adăpostul stîncii; copilul adormi legănat la pieptul protectorului său. Acesta îi veghe cîtva timp somnul, apoi căzu zdrobit. Trei zile şi trei nopţi nu-şi acordase nici măcar o clipă de odihnă — aşa că, uşurel, pleoapele se lăsară peste ochii obosiţi, capul i se plecă peste piept, iar firele încîlcite ale părului său se amestecară cu buclele blonde ale copilului. Amîndoi se cufundară într-un somn greu şi fără vise.

Dacă aventurierul ar mai fi rezistat cîteva clipe — un spectacol unic i-ar fi biciuit privirile. La marginea imensei întinderi de sare, un vîrtej de praf colora peisajul înţepenit. Abia zăriţ la început, norul începu să crească avansînd lent dar sigur. De unde apăruse el oare? Într-o regiune fertilă ai fi bănuit prezenţa unei turme de bizoni care scurmau în mers preeria; în paragina aceea însă, o astfel de ipoteză era exclusă. Odată cu apropierea norului de stînca ce-i adăpostea pe cei doi călători, începură să se contureze siluetele unor căruţe acoperite de coviltire însoţite de umbrele unor cavaleri înarmaţi. Era o caravană ce se îndrepta către est. Imensă. Primele care atinseseră deja poalele muntelui iar ultimele se pierdeau încă la orizont. Femei copleşite de greutatea poverilor, copii cu paşi nesiguri, alţii cu capetele ţite prin găurile coviltirelor inundaseră cu viaţă cîmpia aridă. Nu erau, cu siguranţă, emigranţii obişnuiţi ai caravanelor; mai degrabă, un popor nomad mînat de cruzimea soartei în căutarea unei noi patrii. Din această masă colcăitoare se ridicau zgomote confuze care dominau scrîşnetul roţilor şi nechezatul cailor. Acest tumult

nu reuşi însă să-i trezească pe cei doi nefericiţi adormiţi la adăpostul stîncii.

In capul coloanei mărşăluiau vreo douăzeci de bărbaţi înarmaţi cu puşti. Privirile le erau severe, feţele la fel de întunecate ca veşmintele. Ajunşi la capătul falezei, ei se opriră pentru a se sfătui.

„Puţurile sînt dreptul nostru, fraţilor" spuse unul dintre ei; cel care vorbise era un personaj cu priviri de oţel, cu buzele subţiri; creştetul capului era complet ras, restul părului, încărunţit.

„Pe dreapta Sierrei Blanca vom ajunge la Rio Grande, spuse un altul.

„Nu cred că vom fi lipsiţi de apă, strigă un al treilea. Cel care a făcut să ţîşnească izvorul din stîncă nu-şi va părăsi poporul ales.

„Amin, amin" răspunse întreaga trupă.

Se pregăteau să pornească la drum cînd unul dintre cei mai tineri, ager în priviri, scoase o exclamaţie puternică, arătînd cu degetul spre stînca golaşă care domina împrejurimile. Sus de tot, un petec de stofă roz plutea în vînt, punctînd cu o notă, veselă şi strălucitoare tonalitatea cenuşie a pietrei. Cu toţii îşi struniră caii, pregătindu-şi armele, în timp ce cîţiva călăreţi luau poziţii de apărare în avangardă. Cuvintele temute, „Pieile roşii" erau pe buzele tuturor.

„Nu pot fi indieni pe aceste locuri — spuse bătrînul care părea să le fie şef. Am trecut de regiunea Pawneesilor şi nu trebuie să întîlnim alte triburi decît după ce vom depăşi marea barieră muntoasă.

— Îmi îngăduiţi să merg în recunoaştere, frate Stangerson? întrebă o voce din grup.

— Şi mie, şi mie, strigară încă vreo douăsprezece glasuri.

— Lăsaţi-vă aici caii; vă vom aştepta, răspunse şeful.

Într-o clipă, cei mai tineri erau deja la pămînt şi, descălţîndu-se, începură să se caţere pe peretele abrupt în vîrful căruia ondula petecul colorat care-i intrigase

pe toţi. Ei înaintară rapid, fără zgomot, cu siguranţa celor obişnuiţi să escaladeze munţii. Cei rămaşi pe cîmpie îi urmăreau atenţi. În sfîrşit, siluetele lor se decupară pe cerul albăstriu. Tînărul care, primul, dăduse alarma, se afla în fruntea lor. Deodată, însoţitorii săi îl văzură ridicîndu-şi braţele cu un gest de mirare; alergară după el rămînînd apoi muţi de uimire în faţa spectacolului ce li se oferi ochilor.

Pe micul platou care domina înălţimile se ridica o coloană gigantică de piatră; la adăpostul ei zăcea un om înalt cu barba răvăşită, slab ca un schelet. Figura liniştită, respiraţia regulată sugerau somnul profund. În jurul gîtului bronzat şi musculos se încolăciseră braţele albe şi rotunde ale unui copil care îşi găsise odihna pe pieptul omului, făcîndu-şi pernă din vesta de catifea a acestuia. Buzele trandafirii ale micuţei fiinţe lăsau să se vadă dinţişorii albi şi regulaţi; un zîmbet fericit lumina figura copilărească. Picioruşele ei aveau şosete albe iar papuceii minusculi împodobiţi cu catarame strălucitoare alcătuiau un contrast izbitor cu aspectul însoţitorului ei. Deasupra lor, trei acvile enorme vegheau cu neclintire, dar la vederea noilor veniţi începură să scoată strigăte ascuţite, înfricoşătoare, de nemulţumire, însoţindu-le cu bătăi puternice din aripi; zgomotul îi trezi pe cei adormiţi; ridicîndu-se speriaţi, ei priviră cu stupoare la fiinţele omeneşti aflate atît de aproape.

Omul aruncă o privire asupra cîmpiei pe care o ştia pustie, acum năpădită pur şi simplu de oameni şi animale. Faţa sa căpătă o expresie neîncrezătoare şi mîinile lui osoase se opriră peste privirile-i nesigure.

„Iată, probabil nălucirile au şi început", murmură el. Fetiţa, în picioare, lîngă el îl apucă de haină fără să scoată un cuvînt, dar privirile ei cercetau totul cu curiozitatea copilăriei.

Cei care veniseră în ajutorul sărmanilor călători se dovediră pe loc altceva decît simple năluciri. Unul dintre ei ridică pe umerii săi copilul în timp ce alţi doi tineri începură să ajute pe omul aproape epuizat sa meargă..

„Mă numesc John Ferrier, spuse călătorul. Din douăzeci şi unul de emigranţi, doar eu şi acest copil am supravieţuit. Toţi tovarăşii noştri au murit de foame şi sete, acolo, în sud.

— Este fetiţa ta? întrebă un glas.

— Cred că am acum dreptul de a o numi astfel, spuse omul; ea este a mea pentru că am salvat-o şi nimeni nu mi-o va lua. De astăzi ea se numeşte Lucy Ferrier. Dar, cine sînteţi voi? adăugă el privindu-i cu curiozitate pe salvatorii săi, oameni zdraveni şi arşi de soare. Cît sînteţi de mulţi!

— Aproape zece mii, rosti unul din tineri; sîntem copiii năpăstuiţi de Domnul, aleşii îngerului Merona.

— N-am auzit niciodată de el, spuse călătorul, dar nu mi se pare de loc rea alegerea.

— Nu huli cele sfinte, se auzi o voce severă. Noi sîntem cei care credem în scrierile sfinte transmise în semnele egiptene pe plăci de aur masiv, în scrierile încredinţate Sfîntului Joseph Smith la Palmyra. Venim din Nauvoo-Illinois unde ne-am ridicat templul. Căutăm refugiu şi scăpare de omul nedrept, chiar dacă o vom găsi doar în mijlocul deşertului".

Numele de Nauvoo trezi, evident, amintirile lui John Ferrier.

— Ştiu, spuse el, sînteţi Mormoni.

— Da, sîntem Mormoni, răspunseră toţi într-un singur glas.

— Şi încotro vă îndreptaţi?

— Nu o ştim încă. Mîna Domnului ne conduce prin Profetul nostru. În faţa lui va trebui să vă prezentaţi, doar el vă va decide soarta.

În acel moment ajunseseră la piciorul muntelui. Mulţimea îi înconjură pe dată: femeile palide şi resemnate, copiii vigurosi puşi pe rîs, bărbaţii cu priviri bănuitoare şi severe. De peste tot se auzeau exclamaţii de uimire şi compasiune, trezite de vederea celor doi străini — copila atît de tînără, omul atît de mizer. Nu li se permise popasul şi drumul continuă printre valurile de

oameni. Ajunseră în sfîrşit la un car de dimensiuni extraordinare, de o bogăţie şi eleganţă neobişnuite, tras de şase cai, în timp ce toate celelalte căruţe aveau cel mult doi. Pe locul de onoare era aşezat un bărbat tînăr, de vreo treizeci de ani. Ţinuta semeaţă, expresia de siguranţă ce juca în privirile sale relevau prezenţa conducătorului. Văzînd grupul care înainta spre el, lăsă la o parte cartea legată în piele veche pe care o parcurgea şi începu să asculte povestea celor întîmplate. Apoi se întoarse către cei doi refugiaţi:

„Dacă vă vom lua cu noi, spuse el cu un ton solemn, aceasta nu se va întîmpla decît dacă vă veţi alătura credinţei noastre. Nu vrem lupi în stîna noastră. Mai bine oasele voastre să albească pustiul decît să fiţi fructul stricat care compromite coşul întreg. Acceptaţi aceste condiţii pentru a putea veni cu noi?

— Vă imaginaţi că pentru aceasta aş fi de acord cu orice — strigă Ferrier cu atîta convingere că pînă şi bătrînii înşişi — în ciuda seriozităţii lor — nu se putură opri să zîmbească; singur, conducătorul rămase grav şi impenetrabil.

„Luaţi-l, frate Stangerson, spuse el, daţi-i să mănînce şi să bea; asemeni şi copilului; apoi, ocupaţi-vă de sufletul său. Arătaţi-i adevărata credinţă. Acum, să plecăm, să mergem către Sion.

„Să mergem, să mergem la Sion“ urlă mulţimea de Mormoni şi aceste cuvinte repetate din om în om în lungul caravanei ridicară un freamăt asemănător cu al valurilor, venind, plecînd, pierzîndu-se apoi în depărtare. Pocnetul bicelor, scîrţîitul roţilor se făcură din nou auzite şi acea coloană nesfîrşită începu să se mişte încet unduind asemeni şarpelui prin cîmpia încinsă. Cei doi ajunseră în căruţa ce le fusese destinată. Prînzul îmbelşugat era deja pregătit.

„Aici veţi rămîne. In cîteva ore veţi scăpa de griji şi oboseală. Amintiţi-vă însă că de aici înainte, pentru

totdeauna, soarta voastră va fi legată de noi. Brigham Young a spus-o şi el a vorbit cu vocea lui Joseph Smith care este aceea a Domnului!"

CAPITOLUL II

FLOAREA DIN UTAH

Nu vrem să insistăm asupra încercărilor şi privaţiunilor îndurate de Mormoni în lunga călătorie. Din Mississipi la Munţii Stîncoşi au luptat cu un curaj pe măsura căruia istoria ne oferă puţine exemple. Graţie acelei tenacităţi caracteristice rasei anglo-saxone, au reuşit să depăşească toate obstacolele foamei, setei, oboselii, bolilor, barierelor fără număr pe care natura părea că le aduce anume în drumul lor. În cursul îndelungatului exod — cu pericolele pîndind la fiecare pas — pînă şi inimile cele mai curajoase au fost puse la grele încercări. Aşa că, la vederea văii Utah, inundată de soare, pe care conducătorul o anunţase drept o ţară promisă, îngenunchiaseră cu toţii pe pămîntul fierbinte, cuprinşi de o imensă bucurie. Acest ţinut sălbatic trebuia să devină al lor, pentru totdeauna.

Young demonstră pe loc că era şi un bun administrator. Hărţile şi planurile erau pregătite. Amplasamentul noii cetăţi fu ales imediat. Împrejurul ei, proprietăţile îi aşteptau pe fiecare potrivit rangului şi îndeletnicirilor lor. Comerciantul îşi reluă activitatea sa, artizanul pe a lui. Străzi, pieţe, apărură trasate ca prin minune. În cîmpie au fost ridicate gardurile despărţitoare, preeria defrişată s-a semănat, atît de precis şi de corect încît în chiar vara următoare întreg ţinutul era o mare de verdeaţă. Totul era prosper în această ciudată colonie. Marele templu — ridicat în centrul pieţei celei mai mari — creştea de la o zi la alta. De la prima oră a

dimineţii şi pînă noaptea tîrziu zgomotele ciocanelor, scîrţîitul fierăstraielor nu încetau nici o clipă pe lîngă monumentul ridicat de emigranţi pentru gloria Celui care îi ajutase să traverseze cu bine marile încercări.

Cei doi călători salvaţi, John Ferrier şi copilul care era acum privit drept fiica celui care o ocrotise, rămăseseră desigur alături de Mormoni. Lucy fusese comod instalată în căruţa lui Stangerson şi lăsată în grija celor trei soţii ale mormonului şi a fiului acestuia, un băiat zdravăn de vreo doisprezece ani. Refăcută de lovitura pricinuită de moartea mamei sale — la vîrsta ei uitarea vine repede — fetiţa devenise copilul favorit al celor trei femei, astfel că viaţa pe cele patru roţi mereu în mişcare o cuceri repede. Ferrier, la rîndul său vindecat, se dovedise un tovarăş de drum util şi un vînător neobosit. Îşi cîştigase atît de mult simpatia tuturor încît, odată sosiţi la capătul peregrinării, şefii hotărîseră de comun acord că lotul său va fi printre cele mai întinse şi fertile — desigur însă — după cele pe care Young le hotărîse pentru colaboratorii săi mai vechi — Stangerson, Keruball, Johnston şi Drebber.

Pe domeniul său, Ferrier a ridicat mai întîi o simplă cabană de lemn, simplu dar solid construită. Din an în an ea deveni tot mai spaţioasă transformîndu-se într-o adevărată vilă. Ferrier era un om prin excelenţă practic, dotat cu perseverenţă, îndemînatic. Constituţia lui robustă îi permitea să lucreze din zori pînă în noapte. Îşi îngrîji pămînturile care prosperară fantastic. În numai trei ani îşi întrecuse cu mult vecinii, după şase, era înstărit, la nouă ani de-a dreptul bogat. După doisprezece, nu existau în Salt Lake City decît vreo cinci sau şase care să rivalizeze cu el. De la ţărmurile marelui lac interior pînă la îndepărtatele lanţuri muntoase Wahsatch, nici un nume nu era mai onorabil ca al său.

Într-o singură privinţă, dar numai în aceasta, Ferrier trezea susceptibilitatea coreligionarilor săi. Sfaturi, argumente, rugăminţi, toate eşuaseră în faţa voinţei sale de neclintit în ceea ce priveşte femeile şi căsătoria. Nu

și-a motivat niciodată refuzul. Se mulțumise să-și păstreze părerea cu încăpățînare. Unii îl acuzaseră de trădare față de religia adoptată, alții de zgîrcenie — gîndindu-se la teama de a se fi trezit antrenat în cheltuieli prea mari, ca întemeietor al unei familii. Alții vorbeau despre o veche poveste de dragoste și de o tînără blondă — rămasă pe țărmurile Atlanticului — răpusă de disperarea așteptării. Orice ar fi fost însă, Ferrier rămase un celibatar convins. În toate celelalte privințe se arătase supus regulilor religioase ale noii colonii, dobîndindu-și chiar faima unui om smerit și cucernic.

Lucy Ferrier a crescut în casa părintelui sau adoptiv, ajutîndu-l în tot ceea ce acesta avea de făcut. Aerul curat al munților, mireasma dulce a pinilor ținuseră locul mîngîierilor unei mame. Cu fiecare an, obrăjorii ei erau mai pîrguiți, pasul mai ferm, mai elastic. Orice trecător aflat pe drumul ce ducea la domeniul lui Ferrier își simțea renăscută în inimă o fericire fierbinte, la vederea acelei siluete fragile alergînd peste cîmpuri sau ținînd cu mîini sigure, asemeni unei adevărate fete a vestului, frîul calului său neîmblînzit, aproape tot atît de nestăpînit ca și stăpînul lui. Astfel, delicatul boboc de trandafir se prefăcu într-o superbă floare, iar în anul în care tatăl ei se putea considera cel mai bogat colonist al ținutului, fiica oferea cel mai tipic exemplu al tinerei americane, adevărată podoabă a ținutului dintre cele două mări.

Bătrînul Ferrier nu a fost primul care să fi observat această transformare; este de altfel ceva obișnuit pentru orice tată. Schimbarea misterioasă care apare la un moment anume este mult prea subtilă pentru a-i preciza ziua. Tînăra copilă este ea însăși departe de a o sesiza, pînă în clipa cînd o voce emoționată sau apăsarea ușoară a unor degete pe mîna ei îi vor face inima să tresară speriată, revelîndu-i senzații neașteptate. Această metamorfoză are darul de a o neliniști, dar cît de dulce este această nouă spaimă! Nu există femeie care să nu-și amintească cu precizie clipa în care un mic incident, oricît de nesemnificativ în aparență, îi aprinsese în ochi aurora unei noi existențe.

Astfel în viaţa lui Lucy Ferrier interveni un eveniment, deloc important prin el însuşi, dar funest pentru urmările sale asupra fetei şi a multor alţora din jurul ei.

Într-o dimineaţă caldă de iunie, Lucy se îndrepta călare spre oraşul din apropiere, la rugămintea tatălui ei, pentru cîteva comisioane. În apropiere de marginea aşezării, în drumul ei apăru deodată o turmă de animale însoţită de cîţiva păstori cu înfăţişare sălbatică. Nerăbdătoare, tînăra fată voi să-i depăşească, încercînd să-şi strecoare calul într-un spaţiu îngust, printre animale. Din nefericire, unul dintre tauri îi lovi puternic calul, care, de durere, speriat, începu să sară şi să dea din copite. Situaţia era critică. La fiecare mişcare, animalul întîlnea coarnele bovinelor, iar rănile primite îl făceau tot mai agitat. Lucy avea mari dificultăţi să-şi menţină echilibrul în şa; orice greşeală i-ar fi adus moartea şi încă ce moarte ! strivită de copitele turmei agitate. Treptat ea îşi pierdea forţele şi sîngele rece. Praful o orbea, mirosul animalelor înghesuite unul într-altul o ameţea — simţea că nu mai rezistă mult, cînd, o voce se auzi în spatele ei, o mînă fermă prinse frîul calului şi ca prin minune îl scoase din turmă.

„Sper, domnişoară că nu sînteţi rănită ?“ spuse salvatorul cu un ton respectuos.“.

Fata privi o clipă figura bronzată şi hotărîtă, apoi rîse nervos:

„Ah ! mi-a fost cu adevărat teamă — spuse ea; cine s-ar fi gîndit că aceste vaci vor reacţiona astfel ...

— E o adevărată binecuvîntare că n-aţi căzut“ spuse însoţitorul ei cu seriozitate. Era un tînăr înalt, îmbrăcat în veşminte simple cu aspect sărăcăcios. În bandulieră avea o puşcă de vînătoare.

„Pariez că sînteţi fiica lui John Ferrier, continuă el; v-am văzut ieşind din ferma lui. Cînd vă veţi întoarce acasă întrebaţi-l dacă îşi aminteşte de Jefferson Hope, din Saint-Louis. Dacă el este acel Ferrier pe care îl ştiu, tatăl meu şi el au fost foarte apropiaţi.

— Nu vreţi să veniţi pentru a vorbi direct cu el ? spuse timid Lucy.

Tînărul păru încîntat de invitaţie şi privirea lui întunecată se lumină.

— Cu mare plăcere, dar, vedeţi, de două luni cutreierăm munţii şi nu sînt prea pregătit pentru vizite. Va trebui ca Ferrier să mă primească aşa cum sînt.

— El vă datorează, ca şi mine, o mare recunoştinţă, zise fata — pentru că mă adoră — iar dacă acele vite blestemate m-ar fi zdrobit, nu s-ar fi putut consola în veci.

— Nici eu, spuse tînărul.

— Nu prea văd de ce — nu sînteţi unul dintre prietenii noştri.

Figura senină a tînărului vînător se înroşi atît de puternic încît Lucy izbucni în rîs.

— Ei, n-am vrut să spun aşa ceva, bineînţeles că sînteţi un prieten, trebuie să veniţi la noi. Acum lăsaţi-mă să-mi continui drumul, altfel tata se va supăra că nu mi-am îndeplinit comisioanele.

— La revedere.

— Adio," răspunse tînărul ridicîndu-şi sombrero-ul şi înclinîndu-se apoi către mîna care i se întindea.

Lucy întoarse calul, îi administră o lovitură de cravaşă şi se pierdu într-un nor de fum.

Jefferson îşi reluă locul lîngă tovarăşii lui, dar rămase îngîndurat şi tăcut. Toţi acei oameni mergeau să prospecteze în Munţii Nevadei, în căutarea minelor de argint şi se îndreptau către Salt Lake City sperînd să găsească capitalul necesar exploatării filoanelor descoperite. Jefferson era la fel de entuziast ca şi camarazii săi, dar acel incident neaşteptat avea să-i schimbe ideile. Imaginea tinerei fete, proaspătă ca briza ce mîngîie Sierra, lăsase o urmă adîncă în sufletul său. Privind-o pierzîndu-se în depărtare, el înţelese că o schimbare se produsese în viaţa sa — atît de puternică încît nici minele de argint şi nimic altceva în lume nu mai puteau rivaliza cu noile sentimente care îi asaltau sufletul. Nu era un copil ci un bărbat puternic cu caracter dominator, dar ceea ce

simţea — prima dragoste — era ceva gingaş, delicat.

Reuşise întotdeauna ceea ce îşi pusese în gînd; de aceea, îşi jură în sinea lui să-şi epuizeze toate eforturile, toată perseverenţa, întreaga voinţă pentru a triumfa în această luptă atît de nouă. Chiar în acea seară Jefferson Hope se duse în vizită la John Ferrier. Apoi veni atît de des încît începuse să fie considerat un obişnuit al casei. De doisprezece ani, Ferrier, acaparat de munca sa, nu avusese practic nici o legătură cu exteriorul.

Hope îi povesti deci tot ceea ce dorea să afle, iar istoriile sale deveniseră captivante nu numai pentru tată ci şi pentru fiică. Călătorind mult prin California ştia tot felul de întîmplări despre averi uriaşe clădite sau pierdute în numai cîteva luni, în acel ţinut fierbinte al aventurii. Încercase multe meserii; fusese vînător de capete, căutător de aur, crescător de vite. Jefferson nu lipsise din nici un loc în care s-ar fi putut întîlni cu pericolul. Hope a devenit în scurtă vreme favoritul bătrînului fermier. În ceea ce o privea, Lucy manifesta rezerve, dar, obrajii ei aprinşi, ochii strălucitori şi veseli demonstrau clar că inima ei tînără nu-i mai aparţinea. Dacă tatăl s-ar mai fi putut înşela, cel căruia copila îi acorda afecţiunea era sigur de reuşita lui.

Într-o seară, venind către domeniul lui Ferrier o întîlni pe Lucy în drumul său.

— Trebuie să plec, Lucy! spuse el luîndu-i mîinile într-ale sale şi privind-o cu tandreţe în ochi. „Nu-ţi pot cere acum să mă urmezi dar, la întoarcere, vei accepta să vii cu mine?“

— Dar cînd vei reveni? întrebă ea roşindu-se.

— În cel tîrziu două luni, iubita mea, şi voi dori să fii a mea. Nimeni nu ne va mai putea despărţi.

— Dar tatăl meu? întrebă fata.

— Mi-a dat consimţămîntul cu condiţia ca afacerile mele să meargă bine. Dar nu am nici o grijă în privinţa asta.

— Ah! dacă şi dumneata şi tatăl meu aţi căzut de

acord, atunci eu nu mai am ce spune, murmură ea, lăsîndu-şi capul pe pieptul prietenului său.

— Dumnezeu fie binecuvîntat! spuse tînărul cu emoţie şi se plecă pentru a o îmbrăţişa. Iată un lucru stabilit. Acum, cu cît voi întîrzia mai mult cu atît îmi va fi mai greu să plec; tovarăşii mei mă aşteaptă în defileuri; adio, dragostea mea. În două luni mă vei revedea."

Sărind iute pe cal, Hope plecă în goană fără a mai întoarce capul, ca şi cum s-ar fi temut că o singură privire către aceea pe care o părăsea i-ar fi putut întoarce hotărîrea.

Tînăra copilă îl urmări pînă cînd silueta acestuia dispăru în depărtare; apoi se întoarse încet către casă. Era în acel moment, cea mai fericită fată din Utah.

CAPITOLUL III

PROFETUL FAŢA ÎN FAŢA CU JOHN FERRIER

Trecuseră aproape trei săptămîni de cînd Jefferson Hope şi tovarăşii săi plecaseră din Salt Lake City. John Ferrier îşi simţea inima strîngîndu-i-se la ideea revenirii lui Hope care ar fi însemnat despărţirea de fiica sa adoptivă. Dar fericirea lui Lucy era cel mai bun argument pentru a-l împăca cu promisiunea făcută. Ferrier îşi jurase demult că Lucy nu se va căsători cu un Mormon. O asemenea legătură nu i se părea o căsătorie ci o ruşine şi o nenorocire totodată; şi indiferent de părerea lui despre obiceiurile mormone, asupra acestui punct rămăsese dur şi intransigent.

Fusese nevoit însă să-şi păstreze adînc ferecată în suflet părerea; exprimarea ei publică i-ar fi putut aduce enorme neplăceri.

Nici inchiziţia Sevillei, nici societăţile secrete ale Italiei nu reuşiseră să constrîngă Europa aşa cum se întîmplase în Utah cu legea mormonă. Invizibilă şi misterioasă, mişcarea acestora era atît de puternică, încît omul care ar fi îndrăznit să lupte cu biserica, dispărea, pur şi simplu, fără a i se mai şti vreodată de urmă şi nici măcar de nume. Ce se întîmpla între un astfel de temerar şi tribunalul secret era învăluit în cea mai teribilă tăcere. Un cuvînt spus fără socoteală, un gest imprudent erau suficiente şi vinovatul era suprimat fără ca cineva să poată pătrunde tainele şi misterul acestei puteri teribile care se întindea peste capetele tuturor.

La început, Puterea acţiona doar asupra acelora care, îmbrăţişînd legea mormonă, încercau apoi să o schimbe sau să o părăsească, pur şi simplu. Apoi, aria persecuţiilor s-a extins. Numărul femeilor mature din colonie scăzuse apreciabil şi faţă de această diminuare a populaţiei feminine, legea poligamiei devenise o doctrină sterilă. A început însă, o perioadă de omoruri: fermieri ucişi, case incendiate, fără a se putea descoperi făptaşul, astfel că femeile fără sprijin au fost nevoite să intre în haremurile celor rămaşi, biete fiinţe cu inima zdrobită de suferinţă şi oroare.

Călătorii rătăciţi prin împrejurimi vorbeau de cetele oamenilor înarmaţi şi mascaţi care cutreierau regiunea. Noi şi noi confirmări aduseseră în cele din urmă elucidarea misterului. Şi astăzi numele „îngerilor răzbunării" aduce groază şi teroare prin fermele izolate ale Vestului. Această sinistră organizaţie ajunsese să terorizeze întregul ţinut. Nimeni nu cunoştea cine erau membrii acestei asociaţii, numele şi numărul autorilor crimelor ca şi complicii acestora rămîneau acoperite de cea mai nepătrunsă taină. Nu puteai vorbi nici cu cel mai apropiat prieten despre Profet sau misiunea acestuia pentru că era posibil să te adresezi fără să ştii chiar unuia dintre reprimatori, el urmînd a aplica prin fier şi foc pedeapsa destinată hulirii. Oricine se temea de vecinul lui; iar gîndurile şi năzuinţele rămîneau ferecate în sufletul

fiecăruia.

Într-o frumoasă dimineaţă cînd John Ferrier tocmai se pregătea să plece în pădure, pe aleea din faţa casei sale apăru un om blond, cu o statură impunătoare. Inima lui Ferrier începu să bată cu putere. Oaspetele său era Brigham Young în persoană. Plin de teamă, căci o astfel de vizită nu prevestea nimic bun, bătrînul se repezi în întîmpinarea noului venit, salutîndu-l cu respect. Marele şef al mormonilor primi cu răceală omagiile şi-l urmă pe Ferrier în salon, fără ca faţa lui să-şi piardă severitatea.

„Frate Ferrier" zise el aşezîndu-se şi aruncîndu-i printre gene o privire pătrunzătoare. „Frate Ferrier, credincioşii cei adevăraţi au fost, cred, buni cu tine. Te-am cules din deşert, pe jumătate mort de foame, ne-am împărţit hrana cu tine, te-am adus sănătos în valea promisă — dăruindu-ţi pămînturi mănoase care ţi-au permis să faci avere, sub protecţia noastră. Tot ceea ce am spus este adevărat?

— Este foarte exact, răspunse Ferrier.

— Ca răsplată am aşteptat un singur lucru: să îmbrăţişezi adevărata credinţă şi să te supui tuturor regulilor ei. Ai promis-o, dar dacă zvonurile se adeveresc — iată că n-ai făcut-o!

— Cum aşa? strigă Ferrier ridicîndu-şi braţele spre cer. N-am donat fondului comun partea cuvenită? Nu am mers cu regularitate la templu, n-am ...

— Unde sînt femeile tale? îl întrerupse Young, uitîndu-se în jurul lui. Te rog să le aduci pentru a le putea saluta.

— Este adevărat că nu m-am căsătorit, răspunse Ferrier. Dar numărul femeilor era şi aşa redus iar alţi Fraţi aveau mai multe drepturi să o ceară decît mine care nu eram singur. Nu o aveam eu pe fiica mea cu mine?

— Despre ea doresc să vorbim, spuse şeful mormonilor. Ea a crescut, devenind o floare a Utah-ului; foarte mulţi dintre cei mai buni ai noştri sînt cu ochii pe ea."

John Ferrier scoase un geamăt surd.

„Anumite zvonuri planează asupra ei; se spune că a fost promisă unui străin. Sper că nu este altceva decît o bîrfă otrăvită, căci ce se spune în cea de a treisprezecea lege din codul Preafericiţului John Smith?" Fiecare fiică a adevăratei credinţe va trebui să devină soţia unuia dintre cei aleşi şi dacă ea se va dărui unui intrus, va comite cel mai mare dintre păcate." Este deci de neconceput ca dumneata, care aparţii Adevăratei credinţe, să accepţi trădarea de la propria fiică."

John Ferrier nu răspunse, dar începu să frămînte nervos cravaşa pe care o mai păstrase în mîini.

„Iată deci ocazia de a te pune la încercare; aşa s-a hotărît în Consiliul sacru al Celor Patru. Fiica ta este tînără şi nu dorim unirea ei cu un vîrstnic; mai mult, aşteptăm ca ea să facă alegerea. Fiecare dintre Bătrîni are deja un harem apreciabil, dar trebuie să veghem şi asupra copiilor noştri. Stangerson şi Drebber au fiecare cîte un fiu. Şi la unul şi la celălalt, fiica ta va fi binevenită. Să aleagă deci între cei doi. Ei sînt tineri, bogaţi, credincioşi adevăraţi. Care este răspunsul tău?"

Ferrier, cu sprîncenele încruntate, rămase cîteva momente fără glas. „Ne acordaţi prea puţin timp, spuse el, în sfîrşit. Fiica mea este atît de tînără! De abia a atins vîrsta măritişului.

— Ea va avea o lună pentru a se decide, spuse Young ridicîndu-se. După aceea, va trebui să ne dea răspunsul."

Odată ajuns la uşă, Young se întoarse cu faţa strîmbată de furie, cu ochii scăpărători: „Dacă tu şi fiica ta veţi încerca, în ciuda neputinţei voastre, să luptaţi împotriva voinţei celor Patru Sfinţi, să ştii că ar fi fost mai bine ca oasele voastre să fi rămas pe versantul Sierrei Blanca." Ridicîndu-şi mîna cu un gest ameninţător, Profetul plecă, făcînd să răsune pietrişul curţii de paşii săi grei.

Ferrier rămase mut, cu capul între mîini, întrebîndu-se cum să înceapă o discuţie cu fiica sa; deodată, simţi pe braţ o apăsare dulce şi uşoară; ridicînd ochii

o zări pe Lucy în fața sa. După paloarea și groaza întipărită pe chipul ei își dădu seama că ea auzise totul.

„Nu am făcut înadins, zise ea, dar vocea lui răsuna în toată casa! Oh! tată, ce vom deveni noi, oare?

— Nu te frămînta, răspunse el, trăgînd-o lîngă el și mîngîindu-i cu mîna lui mare și bătătorită buclele blonde, de copil; vom găsi noi o scăpare. Simpatia ta pentru călătorul nostru a rămas aceeași, nu?

Un suspin însoțit de o strîngere de mînă — fu singurul răspuns.

„Știu, știu că da, spuse el, dealtfel nici nu doresc altceva. El este un băiat de treabă și un bun creștin, ceea ce nu e cazul cu toți ăștia de aici, în ciuda aparentelor lor rugăciuni și jurăminte. Ascultă, mîine pleacă un transport spre Nevada. Voi încerca să-i transmit un mesaj din care să afle impasul prin care trecem. Dacă mă gîndesc bine, băiatul va ajunge aici mai repede decît telegraful.

La aceste cuvinte, Lucy surîse printre lacrimi.

„Cînd va fi aici, el ne va spune ce avem de făcut. dar tremur pentru tine, tăticule drag. Ei sînt atît de groaznici — la fel ca și poveștile despre cei care încearcă să se răzvrătească împotriva Profetului și pe care-i așteaptă întotdeauna o catastrofă teribilă!

— Da, nici unul dintre noi nu a putut încă să i se opună! spuse tatăl. Avem o lună înaintea noastră. E adevărat însă, că după aceea ar fi mult mai cuminte să dispărem de aici.

— Să părăsim Utah-ul?

— Da, așa intenționez.

— Și ferma?

— Vom încerca să recuperăm cît mai mult din bani, iar restul va fi abandonat. Ca să-ți spun drept, Lucy, nu este prima oară cînd m-am gîndit la asta. Nu mă prea împac cu gîndul să fiu jucăria Profetului, asemeni tuturor celor de pe aci. Eu sînt un fiu al Americii libere și aceasta schimbă lucrurile: La vîrsta mea e greu să încep cu prefăcătoriile și cred că dacă Young va mai veni

pe aici, o să fie întîmpinat cu o încărcătură de alice.

— Dar ne vor împiedica să plecăm, obiectă fata.

— Să aşteptăm întoarcerea lui Jefferson şi vom încerca să ne descurcăm. Nu fii îngrijorată, micuţo, nu vreau să te mai văd cu ochii înroşiţi. Haide, nu ne ameninţă nici un pericol."

Cu tot aerul convingător pe care-l arborase Ferrier pentru a o încuraja, Lucy nu se putu opri să remarce grija neobişnuită cu care tatăl ei încuie porţile, apoi atenţia cu care şi-a curăţat puşca, adusă din camera sa.

CAPITOLUL IV

FUGA

În dimineaţa care a urmat întîlnirii cu Profetul mormonilor, Ferrier plecă la Salt Lake City şi-i încredinţă prietenului său care pleca în Nevada, mesajul destinat lui Hope. El îi transmise tînărului cît de teribil era pericolul ce-i ameninţa şi cît de necesară era întoarcerea lui grabnică. Predarea scrisorii îl făcu să se simtă mai liniştit şi se întoarse acasă cu inima mai uşoară.

Apropiindu-se de casă zări cu surprindere lîngă gard doi cai străini, iar uimirea lui fu şi mai mare la vederea a doi tineri instalaţi în salon. Unul dintre ei, cu figura prelungă şi foarte palid, se tolănise pe şezlong ţinîndu-şi picioarele cocoţate pe masă; celălalt, la care masivitatea gîtului, ca de taur, se armoniza perfect cu grosolănia trăsăturilor, stătea în faţa ferestrei, cu mîinile adînc vîrîte în buzunare, fredonînd o melodie populară. Amîndoi îl salutară pe Ferrier printr-un semn al capului iar cel care se balansa pe fotoliu i se adresă în aceşti termeni:

„S-ar putea să nu ne cunoaşteţi. Tovarăşul meu este fiul bătrînului Drebber, iar eu sînt Joseph Stanger-son. Amîndoi v-am însoţit prin deşert atunci cînd mîna Domnului coborîtă asupra dumneavoastră a făcut să fiţi primit în turma oilor sale credincioase".

— Aşa cum se va întîmpla cu toate naţiile la ora ce va fi Aleasă, reluă celălalt cu o voce nazală. Moara macină încet, dar sigur.

John Ferrier se înclină cu răceală. Ştia acum despre ce este vorba.

„Am venit, continuă Stangerson, la sfatul părinţilor noştri, pentru a vă cere mîna fiicei dvs. Alegeţi, dumneavoastră şi dînsa, între noi doi. Dar pentru că eu nu am decît patru soţii, în timp ce fratele Drebber are şapte, îmi place să cred că cererea mea ar putea fi privită mai favorabil.

— Nu, nu, frate Stangerson, strigă celălalt. Nu este vorba de cîte neveste avem ci de felul în care le putem întreţine. Tatăl meu mi-a cedat morile şi acum, dintre noi doi, eu sînt cel mai bogat.

— Dar viitorul meu este mult mai atrăgător decît al tău, reluă celălalt vehement. Cînd Domnul îl va chema la El pe tata, voi moşteni şi fabrica de piei şi tăbăcăria. Şi apoi, eu sînt mai în vîrstă şi am în Biserică o situaţie mai înaltă.

— Cred că fata va trebui să se pronunţe, zise tînărul Drebber — privindu-se cu încîntare în oglindă. Noi ne vom supune alegerii ei."

In timpul acestui dialog, John Ferrier, plin de furie rămăsese în uşă; se abţinu cu greu să nu pună biciul pe cei doi vizitatori.

„Ascultaţi bine, zise el în sfîrşit, înaintînd cu un pas către cei doi. Cînd fiica mea vă va invita, ea însăşi, voi consimţi să vă primesc, dar pînă atunci, ieşiţi afară şi să nu vă mai văd."

Cei doi mormoni rămaseră ca de piatră.

Rivalitatea dintre ei era în accepţiunea lor cea mai mare favoare care putea fi făcută unui tată şi, în egală

măsură, fiicei acestuia.

„Există două modalităţi pentru a ieşi de aici: pe uşă sau pe fereastră, strigă Ferrier. Alegeţi."

Figura lui bronzată era atît de teribilă, mîinile uscate atît de ameninţătoare încît cei doi vizitatori socotiră că e mult mai bine să plece în grabă. Bătrînul fermier îi urmă pînă la poartă.

„De îndată ce vă veţi hotărî care din doi îmi va deveni ginere, să mă anunţaţi şi pe mine, zise el pe un ton de batjocură."

— O să te coste toate astea, urlă Stangerson, alb de furie. Ai adus o ofensă Profetului şi Consiliului celor Patru. O vei regreta pînă la sfîrşitul zilelor.

„Mîna Domnului se va ridica asupra ta pentru a te pedepsi, zise şi tînărul Drebber."

Ferrier, furios la culme se repezi după armă, dar Lucy îl opri, luîndu-l de braţ. Înainte de a se putea elibera — galopul cailor vesti plecarea în goană a celor doi nepoftiţi.

— Nemernicii! mizerabilii! strigă Ferrier ştergîndu-şi sudoarea care-i curgea în valuri pe frunte. Aş prefera să te văd moartă, copilul meu, decît soţia vreunuia dintre ei.

— Şi eu la fel, tată, zise ea cu calm, dar Jefferson va fi aici.

— Sper, şi cu cît mai repede, cu atît mai bine; căci ne putem aştepta la orice de aici înainte.

Era într-adevăr mare nevoie de ajutor pentru fermier şi fiica lui adoptivă. De la înfiinţarea coloniei, absolut nimeni nu-şi permisese să se revolte atît de făţiş împotriva Bătrînilor. Dacă greşeli simple fuseseră pedepsite prin măsuri extreme, cum vor reacţiona ei în faţa unei asemenea nesupuneri? Nici bogăţia, nici poziţia socială nu erau de vreun folos vinovatului. Cu tot curajul său, Ferrier simţea pericolul ce-l ameninţa şi acesta începea să-l îngrozească. În faţa fiicei sale el îşi ascunse presentimentele şi arboră o prefăcută indiferenţă. Lucy, cu puterea de pătrundere pe care dragostea filială i-o as-

cuțise, înțelese însă că erau lipsiți de apărare.

Ferrier se aștepta la un mesaj din partea lui Young, eventual la mustrări prin viu grai. Niciodată n-ar fi putut însă ghici maniera în care urma să se manifeste intervenția Profetului. În dimineața următoare, pe cuvertura cu care era acoperit, găsi înfipt un ac de care atîrna un bilet pe care scria: „ai încă 29 de zile pentru a te hotărî, dar apoi ..."

Un astfel de avertisment era mai înfricoșător decît o amenințare. Cum de a putut ajunge biletul în camera sa? Iată ce-l îngrijora cumplit pe Ferrier. Servitorii se culcau în anexele clădirii, iar ferestrele și ușile casei fuseseră ferecate încă de cu seară. El rupse hîrtia și nu-i vorbi fiicei sale despre ea, dar întîmplarea l-a îngrozit. Ce putere trebuia folosită împotriva unui dușman care uza de arme atît de misterioase? Mîna care-i pusese biletul pe piept l-ar fi putut tot atît de bine lovi — drept în inimă — fără să se afle vreodată cine a făcut-o.

O zi mai tîrziu suferi un șoc mai violent.

În timpul micului dejun, Lucy scoase un strigăt puternic. Ea privea în sus arătînd cu degetul spre tavanul pe care era scrisă cu cărbune cifra 28. Pentru ea acest număr nu avea o semnificație, dar în noaptea ce urmă, Ferrier a vegheat tot timpul cu arma în mînă. Cu toate că nu a văzut și nu a auzit nimic, în dimineața următoare — pe ușă, în partea exterioară era desenat numărul „27". În zilele care au venit — faptul se repeta cu ostentație; dușmani invizibili continuau să contabilizeze timpul care trecea implacabil. Cîteodată cifra fatală apărea pe un perete, altădată pe pămînt, pe gardul grădinii. Cu toată supravegherea, Ferrier nu l-a putut descoperi pe cel sau pe cei care-l torturau. Teama sa atinsese o limită superstițioasă. Singura speranță care-i rămăsese era sosirea tînărului vînător aflat în Nevada.

Din cele douăzeci de zile, rămăseseră cincisprezece, apoi zece și nici o veste nu sosea din depărtare. Oridecîteori un călăreț trecea prin apropierea fermei, inima bătrînului fermier bătea cu emoție, dar așteptarea

nu-şi găsea sfîrşitul dorit. Cînd cifra 5 se schimbă cu 4, iar aceasta cu 3 îşi pierdu curajul şi orice nădejde de scăpare. Izolat în ţinutul său îşi dădea seama de neputinţa lui. În plus, drumul era supravegheat cu strictețe; se putea trece doar cu un ordin scris al Consiliului Bătrînilor. Din indiferent ce unghi ar fi privit situaţia, evitarea catastrofei devenise imposibilă. Hotărîrea bătrînului rămăsese însă neclintită: mai bine moartea decît dezonoarea fiicei sale.

Într-o seară, rămas singur în camera lui — reflecta pentru a mia oară la situaţia îngrozitoare în care se afla. În amurg, cifra 2 îi fusese vopsită pe peretele casei, a doua zi era deci ultima din totalul celor care i se lăsaseră pentru a lua hotărîrea. Ce urma oare să se întîmple? Gînduri vagi şi înspăimîntătoare îi treceau prin minte. Ce se va întîmpla cu fiica sa dacă el nu va mai fi? Dîndu-şi seama de neputinţa lui, Ferrier îşi lăsă capul în piept şi izbucni în suspine. Tăcerea fu însă tulburată de un zgomot. Ce să fi fost oare? La uşă se auzi o bătaie extrem de uşoară, dar totuşi distinctă. Ferrier se strecură în hol pentru a auzi mai bine. Zgomotul se întrerupse brusc dar începu imediat, tot atît de discret. Cineva bătea la poartă. Era oare vreun asasin venit să îndeplinească ordinul sîngeros al tribunalului secret, sau cel trimis să scrie pe uşă ultima din cifrele fatale? Incertitudinea îl copleşi atît de puternic pe bătrîn încît, lăsînd orice precauţie la o parte, se năpustí către intrare, cu riscul de a primi din plin lovitura mortală. Ferrier deschise cu bruscheţe uşa casei.

Afară, totul era liniştit. Noaptea răspîndea cu grandioare cohorte de stele pe cerul întunecat. Vizibilitatea era perfectă, dar nici în grădină, nici pe drum nu se zărea măcar o umbră. Cu un suspin de uşurare, Ferrier începu să cerceteze împrejurimile, cînd, deodată, privind în jos, zări exact la picioarele sale trupul unui om lungit cît era de mare, cu faţa la pămînt. Acest tablou îi produse o asemenea emoţie încît trebui să se sprijine de perete pentru a nu-şi pierde echilibrul. Ferrier îşi imagină mai

întîi că avea în față un muribund sau un rănit care reușise să se tîrască pînă la ușa sa, dar văzu cu stupoare că omul din fața lui prinse a se mișca, furișîndu-se cu rapiditatea silențioasă a unei reptile în casă. Odată ajuns în interior, sări în picioare și închise ușa cu grijă. În fața ochilor holbați ai bătrînului apăru figura cinstită și fermă a lui Jefferson Hope!

— Oh, Doamne, suflă Ferrier, ce spaimă am tras! De ce ai venit aici, în acest fel?

— Dă-mi te rog de mîncare, spuse celălalt cu o voce joasă. Nu am pus nimic în gură de patruzeci și opt de ore. Tînărul se aruncă pur și simplu asupra fripturii reci și a pîinii care rămăseseră de la cină și începu să le devoreze.

— Lucy e bine? întrebă el după ce reuși să-și astîmpere foamea.

— Da, răspunse tatăl. Ea ignoră pericolele care ne amenință.

— E bine. Casa e supravegheată din toate părțile. Iată de ce m-am tîrît pe jos. Se cred ei isteți, dar nu se pot compara cu îndeminarea unui vînător de antilope.

Odată cu sosirea unui aliat ca acesta, John Ferrier se simțea alt om. El strînse puternic mîna bronzată a tînărului.

— Sînt mîndru de tine, zise el. Puțini oameni ar fi acceptat să vină aici pentru a împărți cu noi pericolele și necazurile.

— E adevărat ce spui, tată, spuse tînărul vînător. Țin mult la tine, dar dacă era vorba numai de dumneata, mărturisesc că m-aș mai fi gîndit odată înainte de a intra în acest viespar. Sînt aici pentru Lucy și ca să i se întîmple vreo nenorocire va trebui să existe un Hope mai puțin în Utah.

— Ce vom face?

— Mîine este ultima zi pe care ne-au acordat-o și dacă nu acționăm pînă seara sîntem pierduți. Am un măgar și doi cai care ne așteaptă în Crîngul Vulturului. Cîți bani ai?

— Două mii de dolari în aur şi cinci mii în bilete de bancă.

— E destul. Mai am şi eu. Trebuie să ajungem la Carson City prin munţi; dar cred că ar trebui să o trezeşti pe Lucy. Avem noroc că servitoarea nu doarme în casă.

În timp ce Ferrier plecase să-şi avertizeze fiica asupra călătoriei pe care urmau să o facă, Jefferson Hope făcu un pachet cu toate proviziile pe care le găsi apoi umplu cu apă cîteva bidoane, ştiind din proprie experienţă cît de rare şi de îndepărtate unul de celălalt erau izvoarele în munţi.

Oricît de tandră a fost întîlnirea celor doi tineri, ei îşi stăpîniră emoţiile şi elanurile; minutele rămase erau extrem de preţioase şi mai erau multe de făcut.

— Trebuie să plecăm imediat, spuse Hope cu voce şoptită. Şi în faţă şi în spate e pază, dar, cu multă atenţie, putem scăpa printr-o fereastră şi apoi să traversăm cîmpul. Ajunşi la drum, mai avem două mile pînă la Cringul Vulturului unde se află caii; la răsăritul soarelui am putea fi exact la jumătatea drumului către munţi.

— Dar dacă ne vor aresta? întrebă Ferrier.

Hope îşi atinse ţeava revolverului pe care-l purta la brîu.

— Dacă sînt prea mulţi, vom doborî doi sau trei înainte de a cădea noi înşine, zise el cu un zîmbet sinistru.

Toate luminile casei erau stinse. Ferrier îşi privi pămîntul care-i aparţinuse şi pe care-l părăsea pentru totdeauna. Sacrificiul său era deja împlinit, iar gîndul la onoarea şi viitorul fiicei mult iubite îi făcea mai blîndă durerea provocată de ruină. Totul era atît de paşnic, de la arborii care foşneau dulce, la imensa cîmpie roditoare, încît era greu de crezut că acel binecuvîntat ţinut era îmbibat de spiritul crimei. Paloarea tînărului vînător, expresia gravă ce-i domina trăsăturile mărturiseau că văzuse destule în jurul casei şi că era pregătit să înfrunte pericolul.

Ferrier îşi luase punga cu aur şi bancnote, Hope proviziile şi apa; Lucy la rîndul ei strînsese în grabă tot

ceea ce avea mai de preț. Deschizînd fereastra, fugarii așteptau ca un nor să întunece fața lunii, apoi, unul în spatele celuilalt, traversară grădina. Ținîndu-și răsuflarea, cu infinită grijă, cei trei au reușit să se strecoare printr-o spărtură a gardului ajungînd în cîmpie. Tînărul vînător îi opri deodată, trăgîndu-i către un loc mai umbrit. Născut în preerie, Jefferson Hope datora existenței sale nomade o deosebită ascuțire a simțurilor. Aceasta i-a salvat pe cei trei fugari. Lipiți de pămînt ei auziră în imediata apropiere țipătul bufniței de noapte, căreia îi răspunse imediat un altul asemănător. Umbra unei siluete vagi trecu la numai cîțiva pași de ei. Fugarilor le-a fost ușor să audă scurtul dialog dintre cei doi bărbați, apăruți ca din pămînt:

— Mîine, la miezul nopții, a spus primul care părea să fie șeful. La semnalul celor trei țipete de bufniță.

— Am înțeles, zise celălalt. Trebuie să-l prevenim pe fratele Drebber?

— Spune-i și lui și celorlalți ... de la nouă la șapte.

— De la șapte la cinci, zise al doilea și cele două siluete se îndepărtară în direcții diferite. Ultimele cuvinte rostite erau evident o parolă. În momentul în care zgomotele pașilor se stinseră, Hope sări în picioare, îi ajută pe ceilalți doi să se ridice de la pămînt și susținînd-o pe tînăra fată care părea deodată lipsită de puteri, plecară cu toții mai departe. „Să ne grăbim, murmura el din timp în timp. Trebuie să ne grăbim." Odată ajunși la drumul mare înaintarea s-a putut face mult mai lesne. Au avut șansa de a nu întîlni decît o singură persoană, dar au avut timpul să se ascundă pentru a nu fi recunoscuți. Crîngul Vulturului era acum destul de aproape. Cu instinctul său, care nu-l înșela niciodată, Hope și-a condus grupul pe cel mai scurt drum către locul unde animalele își așteptau stăpînii. Tînăra fată încălecă pe măgar, Ferrier împreună cu prețiosul lui sac urcă pe unul din cai iar Hope pe celălalt. Apoi drumul presărat cu pericole reîncepu. În partea dreaptă aveau un perete de stîncă goală ce se ridica pînă la înălțimi amețitoa-

re. În partea cealaltă era o prăpastie neagră şi înfricoşătoare. Intrarea în defileu era străjuită de plăci de bazalt striate de apele secolelor, semănînd cu ghearele unui monstru preistoric. Aglomerarea stîncilor crea un haos pietrificat ce ridica parcă o stavilă de neînvins în calea temerarilor. Cu toate acestea, fugarii îşi simţeau inima mai uşoară pentru că fiecare pas mărea distanţa între ei şi locul chinuitoarelor torturi morale la care fuseseră supuşi. Erau însă tot sub puterea Sfinţilor şi foarte curînd aveau să primească o dovadă. Cei trei se angajaseră în ultima şi cea mai sălbatică porţiune a defileului cînd Lucy scoase un strigăt slab, de groază, arătînd cu degetul spre culmea muntelui pe care se profila silueta unei santinele. Aceasta îi reperă imediat şi o somaţie de oprire răsună pe un ton aspru şi milităros.

— Cine mişcă acolo?

— Călători spre Nevada, răspunse Hope punînd totodată mîna pe carabina care era fixată lîngă şa. Omul îşi armă puşca şi îi privi cu neîncredere.

— Cu autorizaţia cui? întrebă el.

— Cu a celor Patru Sfinţi, sună răspunsul lui Ferrier. Experienţa dobîndită printre mormoni îl făcuse să ştie că aceasta era autoritatea supremă ce putea fi invocată.

— Nouă la şapte, strigă santinela.

— Şapte la cinci, răspunse Hope, aducîndu-şi aminte de parola schimbată între cei doi oameni din grădină.

— Treceţi şi Domnul fie cu voi, spuse de sus vocea.

Ceva mai departe, drumul deveni mai uşor; fugarii au avut posibilitatea de a-şi grăbi caii. Aruncînd o privire în urmă, ei au văzut pentru ultima dată silueta paznicului profilată pe cer. Ea marca, se pare, graniţa pămînturilor „Aleşilor"; privind înainte, sărmanii călători încercau sentimentul arzător al eliberării avînd senzaţia că zăresc semnele aurorei speranţei.

CAPITOLUL V

ÎNGERII RĂZBUNĂRII

Drumul continuă întreaga noapte. Hope cunoştea bine ţinutul şi înaintarea se făcea destul de uşor. În preajma răsăritului, un spectacol grandios li se arătă înaintea ochilor. Din toate părţile se vedeau vîrfuri semeţe acoperite cu zăpadă, într-o aliniere în care fiecare pisc dorea parcă să-şi domine vecinul pentru a se putea avînta mai departe, către orizontul necunoscut. Cărarea şerpuia printre roci imense de sub care ieşeau rădăcinile pinilor ce păreau suspendaţi deasupra capetelor călătorilor, ameninţînd să-i strivească la cea mai mică suflare a vîntului. Nu era o ameninţare himerică pentru că valea era presărată cu trunchiuri mari, smulse din locurile lor de puterea nebună a şuvoaielor şi a uraganelor. Chiar în momentul trecerii, un bolovan se prăbuşi din înalturi, făcînd animalele să o ia la galop, în ciuda extremei oboseli.

În timp ce soarele se ridică la orizont, crestele se iluminau una după cealaltă asemeni lumînărilor la o petrecere mondenă. Magnificenţa acestui spectacol îi întări pe cei trei călători, dîndu-le parcă o nouă energie. Lucy şi tatăl ei ar fi dorit să se oprească o clipă, dar Hope protestă cu putere.

„Trebuie să fie deja pe urmele noastre la această oră, totul depinde acum de viteza cu care ne putem deplasa. Odată ajunşi la Carson vom fi liberi şi ne vom putea odihni toată viaţa."

Continuară să meargă toată ziua; către seară au socotit că aproape treizeci de mile îi despart de cei care-i terorizaseră. La căderea nopţii găsiră un adăpost; strînşi unul în celălalt pentru a se apăra de frig, căzură

într-un somn ca de moarte. Înainte de ivirea zorilor erau însă din nou la drum. Nimic nu li făcea să creadă că fuseseră urmăriți și Jefferson Hope începuse să spere că scăpaseră de cumpliții lor dușmani. Nu știa încă la ce depărtare se putea întinde brațul necruțător al acelei asociații blestemate și atotputernice.

Către mijlocul celei de a doua zi proviziile începuseră să se termine, dar un vinător care nu avusese atîta timp nimic altceva decît arma sa pentru a se hrăni și care cunoștea ce fel de vînat se poate găsi în acei munți, nu putea să se îngrijoreze doar pentru atîta lucru. Astfel că Hope, luîndu-și rămas bun de la Lucy, plecă la vînătoare. A-și găsi prada nu a fost pentru el decît o joacă deși a fost nevoit să se îndepărteze destul de mult de locul taberei; la întoarcere, distanța i se păru mai mică, mai ales la gîndul că o va revedea pe Lucy. La un moment dat, pentru a-și anunța venirea, lansă în aerul proaspăt un semnal vesel. Se opri apoi o clipă așteptînd răspunsul. Dar în afară de croncănitul cîtorva păsări speriate nu se auzi nimic. Încercă din nou, dar nici un sunet nu veni să-i anunțe prezența persoanelor dragi pe care le părăsise. O teamă nebună, fără nume, i se strecură în suflet. Pașii lui au căpătat pe dată, o viteză de necrezut; Hope nici nu observă că în graba care-l mîna, prețiosul vînat după care plecase căzu în drum.

Ajuns la locul popasului, privirea lui s-a oprit asupra focului pe cale de a se stinge; era ușor de constatat că încă de la plecarea lui nimeni nu mai fusese preocupat să-l întrețină. O tăcere de moarte domnea asupra împrejurimilor. Tatăl, fiica, totul dispăruse fără urmă.

Înnebunit de această lovitură groaznică, Jefferson Hope simțea cum capul îi era cuprins de amețeală și nu a lipsit mult să se prăbușească dacă dintr-un gest reflex nu s-ar fi sprijinit în arma. Fiind însă un om de acțiune, Hope depăși repede această slăbiciune trecătoare. Privi apoi cu atenție în jurul lui. Pămîntul purta numeroase urme de copite; fugarii fuseseră deci surprinși de o trupă întreagă; direcția pașilor spunea clar că se îndreptaseră

cu toţii, înapoi' către Salt Lake City. Continuînd să-şi arunce privirile într-o parte şi-n alta, Hope fu cuprins de un tremur puternic. La cîţiva paşi -- o movilă de pămînt mai închis la culoare indica prezenţa unui mormînt proaspăt. Apropiindu-se, tînărul zări o foaie de hîrtie agăţată pe o bucată de lemn înfiptă într-o extremitate a mormîntului, iar pe bilet un anunţ — Doamne! -- cît de elocvent:

John Ferrier
cetăţean din Salt Lake City
decedat la 4 august 1860

Din bătrînul vesel şi bun pe care-l părăsise cu doar cîteva ore mai înainte rămăsese doar acel jalnic epitaf! Cuprins de oroare, Hope privi în jur aşteptîndu-se să zărească şi cel de al doilea mormînt, dar nici o urmă nu confirmă temerile sale. Lucy fusese răpită şi dusă înapoi pentru a-şi urma destinul hărăzit de cei care o urmăreau cu bestialitate: viaţa într-unul din haremurile Bătrînilor. În faţa certitudinii nenorocirii sale şi a neputinţei de a mai face ceva, tînărul regreta că nu avusese soarta bătrînului fermier. Şi-ar fi dorit să fi putut împărţi mormîntul cu acesta!

În scurtă vreme însă, energia lui naturală îl scoase din depresiunea la care îl adusese disperarea. Pentru că totul era pierdut se putea dedica acum, cu totul, răzbunării. Îşi jură de aceea ca singurul scop în viaţa ce urma să o ducă de aici înainte să fie răzbunarea, o răzbunare cumplită pentru care va lupta cu toată energia şi voinţa lui. Cu faţa palidă, cu trăsăturile înghetate într-un rictus fioros, tînărul se întoarse lîngă focul ce se stingea, agonizînd. Adunînd cu grijă cele cîteva resturi de mîncare rămase, porni apoi, cu toată oboseala, mai departe, către munţi, pe urmele celor care-şi spuneau ei înşişi Îngerii Răzbunării. Timp de cinci zile a parcurs însingurat, la capătul puterilor, drumul pe care venise. Seara se prăbuşea pe o stîncă pentru a prinde cîteva ore de somn, dar răsăritul soarelui îl găsea din nou în mers.

În fine, după şase zile ajunse la Crîngul Vulturului, punctul de plecare al exodului fatal; de acolo se puteau zări locuinţele Sfinţilor. Mort de oboseală, obligat să se sprijine în armă pentru a se mai ţine pe picioare, el îşi ridică braţul descarnat către cer, blestemînd aşezarea ce se întindea, cuprinsă de tăcere, la picioarele sale. Privind cu mai multă atenţie, el văzu cîteva steaguri desfăşurate pe străzi şi urmele unei mari serbări. Tocmai se întreba ce puteau să însemne toate acestea cînd zgomotul unor paşi se auzi în spatele său. Era un mormon pe nume Cowper căruia de cîteva ori îi oferise ajutorul său; de aceea, i se adresă direct, în dorinţa de a afla cîte ceva despre Lucy.

— Nu mă recunoşti? zise el. Sînt Jefferson Hope.

Mormonul îl privi stupefiat. Îi venea greu să-l identifice în vagabondul sălbatic din faţa sa pe tînărul şi elegantul vînător de altă dată. Apoi, după ce se convinse că nu greşea, mormonul i se adresă cu teamă:

— Sînteţi nebun să vă aventuraţi pînă aici! strigă el. Simplul fapt că v-am văzut mă poate costa viaţa; nu ştiţi că în Consiliul celor Patru Sfinţi a fost pronunţată împotriva dvs. sentinţa fatală pentru vina de a-i fi ajutat pe cei doi Ferrier în fuga lor?

— Nu mă interesează sentinţa lor, răspunse Hope cu răceală. Tu ştii însă bine ce s-a petrecut, Cowper. De aceea, te conjur pe ce ai mai scump în lume, răspunde-mi la cîteva întrebări. Nu am fost noi întotdeauna prieteni? Pentru Dumnezeu, nu-mi refuza întrebările.

— Ce vreţi să ştiţi? rosti mormonul cu jenă.

— Ce s-a întîmplat cu Lucy Ferrier?

— S-a căsătorit ieri cu tînărul Drebber ... Dar, curaj — prietene — curaj, o să vă simţiţi rău!

— N-are importanţă, şopti slab, Hope.

Se făcuse într-adevăr alb la faţă şi se lăsase în jos pe piatra care-l sprijinise pînă atunci.

— S-a măritat, spuneai?

— Da, de ieri — de aceea se văd steagurile pe primărie. A fost un scandal între tînărul Drebber şi fiul

lui Stangerson pentru mîna ei. Au făcut parte amîndoi din grupul care v-a urmărit şi pentru că Stangerson i-a luat viaţa bătrînului Ferrier el se gîndea că avea întîietate faţă de Drebber. Adusă în faţa marelui Consiliu, problema a fost soluţionată cu majoritate în favoarea lui Drebber, iar profetul i-a acordat acestuia fata. Dar cred că pînă la urmă ea nu va aparţine nimănui; am văzut ieri, clar, semnele morţii pe faţa ei. Seamănă, sărmana, mai degrabă cu o fantomă decît cu o fiinţă omenească. Veţi pleca acum?

— Da, da, plec, spuse Hope care se ridicase.

Faţa îi era ca de marmoră, dură şi neclintită; ochii săi aveau o strălucire sinistră.

— Unde mergeţi? întrebă mormonul.

— Ce importanţă are! răspunse vînătorul; aruncîndu-şi apoi arma pe umăr începu să coboare dealul, pierzîndu-se în depărtare. Era la ora aceea mai crud şi mai periculos decît toate sălbăticiunile pădurii în mijlocul cărora avea să trăiască.

Premoniţia mormonului se adeveri în scurt timp. Copleşită de sfîrşitul tatălui ei ca şi de odioasa căsătorie la care fusese constrînsă, Lucy îşi dădu sufletul în mai puţin de o lună. Nemernicul care-i devenise soţ — numai din dorinţa de a-şi însuşi bunurile lui Ferrier — nu manifestă nici măcar un regret la moartea ei. Celelalte soţii ale lui Drebber au regretat-o însă cu sinceritate şi, potrivit obiceiului mormonilor, au vrut să o vegheze în noaptea dinaintea funeraliilor. Erau adunate în jurul catafalcului cînd, deodată, uşa se dădu în lături cu zgomot şi un om cu înfăţişarea feroce, slab şi zdrenţăros, năvăli în cameră.

Fără un cuvînt, fără vreo privire pentru femeile uimite, Hope, căci el era, s-a îndreptat către trupul neînsufleţit din care se ridicase sufletul curat al lui Lucy. Aplecîndu-se asupra ei, depuse un sărut pios pe fruntea îngheţată, apoi îi smulse de pe deget inelul de căsătorie. „Ea nu va duce în mormînt această verighetă blestemată“ strigă el ameninţător. Apoi, înainte ca cineva

să fi putut da alarma, dispăru fără urmă. Totul se petrecuse atît de repede încît martorii acestei scene începură să se întrebe dacă nu cumva visaseră. Dar exista totuşi o probă indubitabilă — inelul de căsătorie care dispăruse de pe degetul moartei.

Mai multe luni după această tragică întîmplare, Hope a trăit în pustietatea munţilor nutrind cu înverşunare dorinţa răzbunării. Între timp, prin oraş circulau tot felul de zvonuri. Se spunea că o fantomă apare din loc în loc rătăcind prin case, pieţe sau prin grădinile unor anumite case. Stangerson a văzut într-o seară cum un glonte intră prin fereastra camerei sale lovindu-se de perete, la doar cîţiva paşi de el. Altădată, Drebber era să-şi piardă viaţa; plimbîndu-se pe plajă, o stîncă imensă alunecă din senin de la locul ei şi doar întîmplarea a făcut ca avalanşa să nu-l strivească.

Cei doi mormoni au descoperit însă cine era autorul acestor atentate; au încercat să-şi captureze duşmanul urmărindu-l în munţi, dar toate tentativele au eşuat. Începuseră să nu mai iasă decît însoţiţi şi să pună pază în jurul locuinţelor lor. Apoi, treptat, au renunţat la aceste precauţii — pentru că nimeni nu mai auzise ceva despre duşmanul lor; sperau de altfel cu toţii, ca setea lui de răzbunare să se fi stins.

Realitatea era însă cu totul alta. Sentimentele lui Hope se ascuţiseră mai mult; era posedat pur şi simplu de dorinţa pedepsirii celor vinovaţi, iar aceasta înlocuise în sufletul său toate celelalte sentimente. Dotat şi cu un neobişnuit spirit practic el îşi dădu seama că existenţa tensionată pe care o ducea, privaţiunile şi dificultăţile supravieţuirii îl vor distruge în scurt timp. Aceasta ar fi făcut jocul duşmanilor săi, astfel că, zdrobit de durere, se hotărî să-şi reia vechile ocupaţii în Nevada.

Intenţionase să nu lipsească mai mult de un an, dar împrejurările vieţii l-au obligat să aştepte încă cinci. În toată această perioadă, resentimentele faţă de ceea ce avusese de suferit se menţinuseră la fel de arzătoare ca şi în noaptea fatală cînd îngenunchiase la mormîntul bă-

trînului Ferrier. Travestit, sub un alt nume, Hope a revenit la Salt Lake City, conştient că-şi riscă viaţa, dar mai hotărît ca niciodată să-şi facă dreptate. Aici îl aşteptau însă veşti rele. Cu cîteva luni în urmă, comunitatea mormonă se divizase. Cei tineri se revoltaseră împotriva bisericii şi a autorităţii Bătrînilor, părăsind oraşul. Printre ei se numărau şi Drebber şi Stangerson şi nimeni nu putea spune încotro îşi îndreptaseră paşii. Se ştia doar că Drebber reuşise să-şi adune o avere fabuloasă în timp ce fostul său rival trăia în sărăcie. Nimic altceva care să poată conduce la actuala lor reşedinţă.

In faţa unei astfel de dificultăţi oricine ar fi abandonat cercetările. Nu era însă cazul lui Hope. Drămuindu-şi cîştigurile, călătorea din oraş în oraş, dintr-o parte în alta a Statelor Unite, mereu în căutarea duşmanilor săi. Anii treceau, lăsîndu-i urme la tîmple — unde culoarea albă era din ce în ce mai evidentă; drumul său urma aceeaşi cale, neabătut. Iată însă că, într-una din zile, aşteptările lui căpătaseră o speranţă. A văzut pur şi simplu o figură în spatele unei ferestre şi aceasta i-a fost de ajuns; aflase că cei pe care îi urmărea, cu perseverenţă bolnavă, se stabiliseră la Cleveland-Ohio. Planul său era deja stabilit. Din păcate şi Drebber îl recunoscuse în aceeaşi clipă, înţelegînd prea bine scînteia ucigaşă din privirea aparent necunoscutului vagabond. Împreună cu Stangerson care devenise secretarul său particular, Drebber s-a dus imediat la judecătorul oraşului explicîndu-i că un vechi rival îl urmăreşte cu ura sa şi că prezenţa acelui individ însemna un mare pericol pentru viaţa sa. In aceeaşi seară, Hope a fost arestat şi ţinut la închisoare cîteva săptămîni. După eliberare nefericitul avu surpriza să constate că locuinţa lui Drebber era goală. Cei doi plecaseră în Europa. Din nou, planurile lui Hope fuseseră dejucate, dar ura lui era mult prea puternică pentru a renunţa la dorita răzbunare. Pentru că rămăsese fără avere a fost nevoit să lucreze din greu, economisind ban cu bam pentru viitoarele peregrinări. In momentul în care adunase suficient, Hope s-a îmbarcat pentru Europa. Exo-

dul său din oraş în oraş — din ţară, în ţară — a reînceput. De la Petersburg la Paris, apoi la Copenhaga şi Londra. Pentru a înţelege mai bine această cursă dementă vom apela la propriile sale povestiri transcrise de Watson în însemnările care ne-au fost atît de folositoare şi pînă acum.

CAPITOLUL VI

CONTINUAREA AMINTIRILOR LUI JOHN H. WATSON FOST MEDIC MILITAR

... Sherlock Holmes se arătase deci, dispus să ne ofere toate amănuntele. Opoziţia disperată a prizonierului nu demonstra în mod special dorinţa acestuia de a ne agresa; mai mult — el îşi exprimă politicos regretul şi totodată grija de a nu fi rănit pe unul din noi. „Probabil mă veţi duce la poliţie, îi spuse el lui Holmes. Trăsura mea e jos şi dacă-mi veţi dezlega picioarele voi merge pînă la ea. Vă va fi mai greu să mă duceţi pe braţe pentru că sînt mai gras decît eram în tinereţe".

Gregson şi Lestrade schimbară între ei o privire — ca pentru a-şi împărtăşi unul altuia mirarea faţă de o încercare atît de grosolană. Holmes însă, luînd de bune cele spuse de prizonier, îi scoase imediat legăturile care-i imobilizau membrele inferioare. Omul s-a ridicat imediat şi îşi întinse picioarele ca şi cum ar fi dorit să ştie dacă ele îl mai ajută. Observîndu-l, am rămas impresionat de aspectul său.

„Dacă postul de şef al poliţiei este liber, zise el privindu-l pe Holmes, dvs. sînteţi desigur cel mai potrivit pentru această îndeletnicire. Felul în care mi-aţi luat urma este dovada cea mai bună.

— Voi veţi merge cu mine, sper, spuse Holmes întorcîndu-se către cei doi poliţişti.

— Eu pot conduce trăsura, zise Lestrade.

— Bine; Gregson va urca în interior alături de mine şi de dumneata doctore; pentru că aţi luat parte la elucidarea acestui caz — veţi rămîne în continuare cu noi, nu"?

Nu m-am lăsat rugat de două ori şi am coborît împreună, cu toţii. Prizonierul nostru s-a instalat comod în trăsură — fără a manifesta vreo intenţie de evadare. Lestrade sări pe capră şi în cîteva clipe iată-ne ajunşi la destinaţie. Am fost poftiţi într-o încăpere mică în care se afla un inspector al poliţiei. El a înscris numele prizonierului în acelaşi dosar unde figurau şi datele referitoare la cele două victime.

„Veţi compare în faţa justiţiei săptămîna viitoare — zise el. Aveţi ceva de declarat, D-le Hope? Vă atrag atenţia că tot ce veţi spune va fi consemnat şi va putea fi folosit împotriva dumneavoastră.

— Am foarte multe de spus, răspunse prizonierul. Vreau să povestesc totul acestor domni.

— Nu credeţi că ar fi mai bine să vă păstraţi depoziţia pentru ziua în care vă veţi prezenta înaintea Curţii? insistă inspectorul.

— Poate că nu voi apare niciodată, răspunse acesta. Oh! Nu sînteţi cumva doctor, domnule? adăugă el fixîndu-şi asupra mea privirea întunecată şi arzătoare.

— Ba da, am răspuns.

— Atunci puneţi-vă mîna aici, spuse el, ducîndu-şi pumnii înlănţuiţi la piept.

Am făcut ceea ce mi se cerea şi am simţit o mare agitaţie interioară însoţită de bătăi extrem de violente ale inimii. Toracele vibra ca un perete extrem de subţire în spatele căruia lucra o maşină de mare putere. În tăcerea care se lăsase am auzit un zgomot surd a cărui sursă îmi era foarte clară.

„Ia te uită! Suferiţi de un anevrism al aortei!"

— Mi s-a mai spus acest lucru, zise el fără a se emo-

ţiona. Am fost la medic chiar săptămîna trecuta; se pare că infarctul ar putea să se producă şi în zilele următoare. Sînt atîţia ani de cînd boala progresează! Oboseala şi lipsurile pe care le-am îndurat în munţii Salt Lake mi-au provocat-o. Dar acum, pentru că mi-am împlinit datoria, sînt gata să mor. Tot ce doresc este să vă povestesc faptele aşa cum s-au întîmplat pentru a nu vă lăsa impresia că sînt un asasin".

Inspectorul şi cei doi poliţişti se sfătuiră în şoaptă asupra acestei solicitări neobişnuite.

— Doctore, credeţi că acest om este cu adevărat în pericol?

— Categoric, am răspuns eu.

— În acest caz şi pentru interesul imediat al justiţiei avem datoria să vă luăm pe loc depoziţia — spuse inspectorul. Sînteţi liber, domnule, să ne povestiţi tot ce doriţi, dar vă repet, totul se va consemna în scris.

— Daţi-mi voie să stau jos, zise prizonierul însoţindu-şi vorbele cu gestul. Anevrismul meu mă oboseşte şi lupta pe care a trebuit să o susţin nu prea mi-a făcut bine. Sînt în pragul mormîntului, credeţi-mă, aşa că nu vă voi minţi. Fiecare dintre cuvintele mele sînt purul adevăr, nu mă interesează de loc cum le veţi folosi".

Jefferson Hope începu să ne povestească ciudata sa aventură, cu un ton calm şi aşezat ca şi cum tot ceea ce se petrecuse era firesc şi obişnuit. I-am notat povestea cît mai corect posibil după ce am consultat şi carneţelul lui Lestrade care notase totul conştiincios.

„Motivele urii mele faţă de cei doi oameni nu vă interesează foarte mult, începu prizonierul nostru; este suficient să ştiţi că ei au asasinat două fiinţe omeneşti, tată şi fiică şi că-şi meritau deci, cu prisosinţă, moartea. Au trecut însă atîţia ani de la această dublă crimă încît nici un tribunal nu i-ar mai fi putut condamna; eu, care cunoşteam faptele, am decis să fiu acuzatorul, judecătorul şi călăul lor. Nici un om de pe pămînt, auziţi? nici unul nu ar-fi procedat altfel, în locul meu.

Acum douăzeci de ani, tînăra fată de care am vorbit,

trebuia să devină soţia mea. Constrînsă prin violenţă să se căsătorească cu Drebber, ea şi-a pierdut odată cu fericirea şi viaţa. În timp ce zăcea pe catafalc, i-am luat din mînă verigheta şi am jurat că în momentul în care îl voi vedea în faţa mea, în agonie, pe nemernicul care i-a provocat moartea, să-i arăt acel inel ca să-i reamintesc de crima pentru care îşi primea pedeapsa. Acel inel nu m-a părăsit niciodată. I-am urmărit pe asasini de la un capăt la altul al lumii. Dacă îmi voi încheia aici viaţa şi aceasta este foarte posibil — voi sfîrşi avînd sentimentul că am făcut ce trebuia. Cei doi au murit de mîna mea! Acum ce îmi mai rămîne de sperat?

„Erau amîndoi bogaţi, eu sărman. Mi-a fost greu să-i urmăresc. Cînd am ajuns la Londra — resursele mele financiare erau terminate şi am fost obligat să-mi caut de lucru pentru a putea trăi. Să mîn caii îmi era foarte simplu, aşa încît m-am adresat unei firme de transport care m-a angajat pe loc. Trebuia să dau patronului săptămînal, o sumă fixă, restul de cîştig fiind al meu. El era însă foarte mic. Mi-a fost greu pînă m-am familiarizat cu drumul. Nimic nu este mai complicat, după părerea mea, decît labirintul străzilor oraşului dumnevoastră. Aveam însă planul Londrei şi astfel am început să supraveghez hotelurile şi gările. M-am descurcat bine.

A trecut ceva timp pînă cînd am descoperit locuinţele duşmanilor mei. Era o casă mobilată în Camberwell, pe partea cealaltă a rîului. Mi-am lăsat părul să crească pentru a nu putea fi recunoscut; i-am urmărit pînă cînd am găsit momentul de a acţiona. De data aceasta nu trebuiau să-mi scape. Mergeam pe urmele lor pas cu pas, fie în trăsură, fie pe jos. Erau însă şireţi, cred că se simţeau supravegheaţi. Mergeau doar împreună şi, de regulă, ieşeau doar după căderea întunericului. Drebber era mai tot timpul beat, dar Stangerson nu greşea niciodată. Chiar dacă era seară sau dimineaţă — nu am putut prinde nici o ocazie favorabilă, dar simţeam că „ora" se apropie. Îmi era cumplit de teamă din cauza bolii mele. Îmi era frică să nu mor înainte de a-mi fi

indeplinit opera.

In fine, într-o seară, în timp ce mă plimbam în sus şi în jos pe Torquay Terrace — acesta era numele străzii lor — am văzut o trăsură oprindu-se în faţa porţii. Au fost încărcate o sumedenie de bagaje, apoi Drebber şi Stangerson au urcat şi ei. Am dat bice calului meu şi i-am urmărit. Eram îngrijorat, crezînd că cei doi intenţionează să plece din Londra. Ei s-au oprit la gara Euston. Mi-am lăsat trăsura în paza unui băietan şi am intrat în gară după ei. I-am auzit întrebînd de plecarea trenului către Liverpool. Li s-a răspuns că unul din trenuri tocmai plecase iar următorul era peste patru ore. Stangerson era foarte supărat. Mă strecurasem în mulţimea din jurul lor şi puteam să aud tot ce discutau. Drebber a declarat că mai avea o mică afacere personală de încheiat şi i-a cerut însoţitorului său să-l aştepte. Acesta nu era însă de acord, amintindu-i că aveau o înţelegere — aceea de a rămîne mereu împreună. Drebber a obiectat invocînd caracterul delicat al afacerii pe care nu o putea rezolva decît singur. Nu am auzit răspunsul lui Stangerson dar Drebber a început să înjure spunîndu-i însoţitorului său că nu era decît un simplu servitor şi ca atare neîndreptăţit a-i da ordine. Secretarul renunţă la orice discuţie şi îi dădu adresa unde putea fi găsit: la hotelul Holliday. Ocazia atît de mult aşteptată venise, în sfîrşit. Împreună, duşmanii mei se puteau ajuta unul pe celălalt; despărţiţi, erau însă în mîna mea. Nu m-am grăbit să acţionez. Ce satisfacţie poţi avea răzbunîndu-te dacă cel care te-a ofensat nu poate recunoaşte mîna care-l loveşte şi cauza greşelii sale? Planul meu era gata pregătit; am înscenat totul de aşa natură încît cel răspunzător de nenorocirea mea să vadă clar cum vechiul lui păcat se întoarce în sfîrşit asupra sa. Întîmplarea făcuse ca unul din clienţii mei, însărcinat cu supravegherea caselor nelocuite din Brixton Road, să-şi fi pierdut cheile uneia dintre ele în trăsura mea. Ea fusese restituită posesorului ei chiar în acea seară dar nu înainte de a-mi fi făcut o dublură. Aveam astfel, un refugiu unde mă puteam

adăposti; singura problemă era aducerea lui Drebber în acea casă.

Mizerabilul plecase de la gară pe jos; a intrat în mai multe cabarete, în ultimul a întîrziat mai mult de o jumătate de oră. La ieşire era beat criţă. A luat o trăsură care staţiona chiar înaintea mea. L-am urmărit, evident. Am traversat podul Waterloo, am parcurs străzi interminabile pînă ce — spre marea mea surpriză — am ajuns chiar în faţa casei pe care Drebber tocmai o părăsise. Ce avea oare de gînd? Nu puteam înţelege, aşa că am trecut mai departe oprindu-mă după un colţ de unde îmi era uşor să supraveghez terenul ...

„Vă rog frumos să-mi daţi un pahar cu apă, această lungă povestire m-a obosit teribil". I-am întins paharul pe care-l sorbi dintr-o înghiţitură.

— Acum îmi este mai bine, zise el.

— Am aşteptat cam un sfert de oră, după care am auzit zgomotul unei lupte ce venea parcă din interiorul casei. O clipă după aceea, poarta se deschise brusc şi am zărit doi oameni: unul era Drebber, celălalt un tînăr necunoscut. El îl ţinea pe Drebber de guler şi-i administra lovituri cu piciorul care-l făcură în cele din urmă pe duşmanul meu să se rostogolească în mijlocul străzii. „Animal puturos, strigă tînărul, ameninţîndu-l cu bastonul, am să te învăţ eu minte să mai jigneşti o copilă nevinovată". Era atît de furios încît Drebber ar fi păţit-o, cu siguranţă, dacă n-ar fi luat-o la fugă; zărindu-mi trăsura, se urcă în ea şi-mi zise: „Repede, la hotelul Holliday".

— Văzîndu-l în trăsura mea am avut o asemenea bucurie încît am crezut, o clipă, că anevrismul meu nu va mai rezista emoţiei. Mergeam încet judecînd cum să procedez mai bine. Mă gîndeam să-l duc pe cîmp şi să profit pentru a avea cu el discuţia supremă; eram pe punctul de a mă decide cînd, el însuşi îmi oferi soluţia. Instinctul său de beţiv l-a făcut să se mai oprească odată la un cabaret în care a intrat cerîndu-mi să-l aştept. A rămas acolo pînă la ora închiderii; la plecare era atît de beat

încît nu mai puteam avea nici o problemă cu el.

Să nu credeţi că am dorit să-l ucid fără judecată. Eram hotărît să-i acord o şansă — dacă ar fi acceptat-o. Printre numeroasele îndeletniciri pe care le-am avut în America am fost şi portar la laboratorul Universităţii din York. Într-o zi, profesorul vorbind auditoriului despre otrăvuri — le arătă elevilor săi ceea ce numea el — un alcaloid; este o substanţă de care se servesc sălbaticii din America de Sud pentru a-şi otrăvi săgeţile şi a cărei putere toxică este atît de mare încît doar o fărîmă din ea poate provoca o moarte fulgerătoare. Am ţinut minte flaconul în care se găsea otrava şi, după plecarea tuturor, am luat cu grijă o parte din el. Am preparat cîteva pastile pe care le-am grupat, cîte două, în cutioare mici; unele erau otrăvite, altele inofensive. Doream să propun duşmanilor mei, în momentul judecăţii, să aleagă una dintre ele, eu urmînd să o iau pe cealaltă. Era mai sigur decît un duel cu unul singur dintre pistoale încărcat; aveam mereu la mine cutiuţele şi iată, eram în situaţia de a le folosi.

— Trecuse de miezul nopţii, era exact ora 1; afară se lăsase frig, rafalele de ploaie erau aduse de un vînt violent. Cu toate acestea, îmi venea să cînt! Dacă cineva ar dori un lucru din tot sufletul său, dacă ar aştepta pentru împlinirea lui douăzeci de ani şi ocazia, în sfîrşit, ar fi apărut — acel cineva m-ar putea înţelege. Mi-am aprins o ţigară pentru a-mi linişti nervii. Mîinile îmi tremurau şi-mi puteam auzi bătăile inimii. Mergînd, îi vedeam în faţa ochilor aşa cum vă privesc acum pe dumneavoastră, pe bătrînul Ferrier şi pe Lucy — care mă fixau, parcă, surîzînd. M-au însoţit pînă în faţa casei de pe Brixton Road.

Nu era nici picior de om pe stradă, nu se auzea nici un zgomot în afara clipocitului ploii. Privind în spate am văzut că Drebber căzuse în somnul adînc al beţiei. L-am scuturat puternic de braţ. Am ajuns! i-am zis.

— „Bine, bine" — mormăi el.

— Credea, evident că ne aflam în faţa hotelului pe

care mi-l indicase. Fără să mai scoată un cuvînt, a coborît din trăsură şi mă urmă prin grădină. Eram nevoit să merg alături de el şi să-l sprijin pentru că se afla încă sub influenţa alcoolului. Am deschis apoi uşa casei şi i-am făcut vînt în prima cameră. Şi acolo, vă jur, tatăl şi fiica mi-au apărut, din nou, în faţa ochilor.

— E întuneric ca în iad, zise Drebber — bătînd din picior.

— „Vom avea şi lumină, i-am răspuns eu, scăpărînd chibriturile şi aprinzînd o luminare pe care o adusesem cu mine.

— Iar acum, Enoch Drebber, am continuat întorcîndu-mă către el şi apropiind lumina de figura mea, mă recunoşti?"

„M-a privit o clipă cu ochii lui tulburi de beţiv pe care i-am văzut apoi holbîndu-se cu o teamă nebună; ştia ce-l aşteaptă. A făcut un salt înapoi; descompus la faţă, transpirat, cu dinţii clănţănind. M-am proptit în uşă rîzînd din toată inima. Mă gîndisem mereu cît de dulce-mi va fi răzbunarea dar nu am îndrăznit să cred niciodată într-o asemenea fericire".

„Mizerabile, spusei, te-am urmărit prin toată lumea şi pînă acum mi-ai scăpat. Dar, în acest moment s-a terminat cu hăituiala. Unul dintre noi nu va mai vedea soarele mîine de dimineaţă".

Continuă să se retragă spre perete şi mi-am dat seama că mă considera nebun. Cred că şi eram, în acel moment. Sîngele îmi zvîcnea în tîmple ca un ciocan pe nicovală şi eram gata, cred, să sufăr un atac, dar o puternică hemoragie pe nas m-a uşurat.

— Îţi aduci aminte de Lucy Ferrier? i-am strigat încuind uşa şi arătîndu-i cheia. Pedeapsa a întîrziat mult, dar iată, ziua răzbunării a sosit ...

Laşul începu să tremure din toate mădularele şi cred că mi-ar fi cerut să-l iert dacă nu ar fi înţeles că era inutil.

„Vrei să mă asasinezi?" bolborosi el.

— Cine vorbeşte de asasinat? i-am răspuns. Poate

fi astfel numită împuşcarea unui cîine turbat? Tu ai avut milă cînd mi-ai răpit-o pe sărmana fată care îmi era atît de dragă pentru a-i oferi ruşinea şi dezonoarea în haremul tău blestemat?

— Nu eu l-am ucis pe tatăl ei, mă imploră el.

— Dar tu eşti cel care a sfărîmat acea inimă nevinovată am urlat eu scoţînd cele două cutiuţe din buzunar. Dumnezeu atotputernicul să hotărască între noi — am continuat. Alege între aceste două pilule; una este otrăvită, cealaltă este inofensivă — eu o voi lua pe aceea care rămîne. Vom vedea dacă există dreptate în ceruri sau dacă numai hazardul este singurul care ne conduce.

S-a comportat ca un laş strigînd şi implorîndu-mă. Scoţînd cuţitul i l-am apăsat pe gît pînă ce a făcut ce-i spusesem. La rîndul meu am înghiţit pilula rămasă şi am aşteptat un minut privindu-ne. Cine urma să trăiască şi cine va muri? Nu voi putea uita niciodată expresia lui în clipa cînd primele suferinţe l-au avertizat că otrava începuse să-şi facă efectul. Am început să rîd şi i-am arătat inelul lui Lucy. Dar, acţiunea otrăvii era aproape fulgerătoare. Un spasm îi schimonosi trăsăturile; el îşi asvîrli mîinile înainte, se clătină un moment apoi căzu pe burtă ca retezat. L-am întors cu piciorul şi punîndu-i mîna pe inimă am simţit că ea încetase să mai bată. Era mort.

Pînă în acel moment nu dădusem atenţie sîngelui care-mi curgea pe nas. Nu ştiu de ce mi-a venit ideea să mă folosesc de el pentru a scrie pe perete. Poate că am avut intenţia de a oferi o pistă falsă poliţiei; mă simţeam în acel moment atît de fericit şi de vesel! Îmi amintisem că la New York fusese găsit asasinat un neamţ şi că pe hainele lui era agăţată o hîrtie pe care scria „Rache" — răzbunare. Ziariştii ajunseseră la concluzia că acea crimă aparţinea membrilor unor societăţi secrete. De aceea mi-am înmuiat degetul în propriul meu sînge şi am scris acelaşi cuvînt, la vedere, pe perete. M-am întors apoi la trăsura mea. Vremea era

la fel de îngrozitoare şi strada la fel de pustie. Pe drum mi-am dat seama că nu mai aveam inelul lui Lucy. Această descoperire m-a tulburat pentru că nu aveam altă amintire de la ea. Am realizat că îl pierdusem în momentul în care m-am aplecat asupra trupului lui Drebber ca să văd dacă mai trăieşte. M-am întors deci, lăsîndu-mi trăsura pe o stradă învecinată. Îmi dădeam seama că risc mult, dar aş fi acceptat orice ca să-mi pot recupera inelul. Am ajuns la casa aceea dar am căzut direct în braţele unui poliţist şi n-am putut să-l înşel altfel decît prefăcîndu-mă beat mort.

— Iată cum a murit Enoch Drebber; îmi mai rămăsese Stangerson pentru a mă achita de datoria faţă de John Ferrier. Ştiam că Stangerson locuieşte la hotelul Holliday; m-am învîrtit o zi întreagă pe lîngă el fără ca omul meu să pună piciorul afară din cameră. Devenise cred, bănuitor, văzînd că Drebber nu dă semne de viaţă. Era un tip extrem de prevăzător. Se înşela însă crezînd că ar putea scăpa de mine. Mi-a fost uşor să descopăr care era fereastra camerei lui şi, în dimineaţa următoare, servindu-mă de o scară lăsată lîngă grajdurile hotelului am intrat peste el, chiar la răsăritul soarelui. L-am trezit anunţîndu-l că venise timpul să dea socoteală pentru vechea sa crimă. I-am povestit despre moartea lui Drebber şi i-am pus în faţă cutia cu pastile; în loc să profite de şansa pe care i-o oferisem a sărit din pat şi a încercat să mă strîngă de gît. Fiind în legitimă apărare — i-am străpuns pieptul cu cuţitul meu de vînătoare. Cred că ar fi murit oricum pentru că nu-mi imaginez că Providenţa ar fi permis mîinii lui criminale să aleagă pastila neotrăvită.

„Nu prea mai am multe să va spun şi dealtfel mă simt complet epuizat. După aceste întîmplări mi-am continuat îndeletnicirea de vizitiu dorind să mai string ceva bani pentru a mă reîntoarce în America. Eram într-o zi în curtea patronului meu cînd un mic vagabond a venit să întrebe dacă un oarecare Jefferson Hope este disponibil

pentru că un client îl solicita în Beker Street 221. M-am dus fără nici o bănuială dar în cîteva secunde, omul acesta, aici de față, mi-a pus cătușele la mîini. Aceasta este, domnilor, povestea mea. Mă puteți considera un asasin, eu cred însă că am fost un instrument al justiției așa cum ați fi putut deveni și dvs. înșivă".

Istorisirea lui Jefferson Hope ne captivase atît de mult, atitudinea lui era atît de impresionantă încît am rămas cu toții pe gînduri, în tăcere. Chiar polițiștii, atît de blazați în ceea ce privește derularea mecanismului criminal păreau extrem de interesați. Nu se auzea în cameră decît zgomotul creionului lui Lestrade care-și terminase însemnările.

„Nu-mi mai rămîne decît un punct de clarificat, spuse Sherlock Holmes. Cine era acel complice care a venit să recupereze inelul în urma anunțului meu?"

„Eu vă pot destăinui doar secretele care mă privesc personal, răspunse Hope, nicidecum să-i pun în încurcătură pe cei care m-au ajutat și pot avea pentru aceasta neplăceri. Am citit anunțul în ziar și m-am gîndit că poate fi o cursă dar totodată și ocazia de a avea din nou inelul. Un prieten s-a oferit să meargă pentru a vedea despre ce este vorba. Recunoașteți, sper, că și-a îndeplinit destul de curat misiunea!"

— Fără îndoială, confirmă cinstit Holmes.

— Acum, domnilor, spuse cu gravitate inspectorul, este vremea să dăm curs legii. Joi — deținutul va apare în fața magistraților și prezența dvs. va fi necesară. Pînă atunci — responsabilitățile îmi revin mie. În timp ce vorbea, a scuturat un clopoțel; la acest semnal, doi polițiști au intrat în încăpere și l-au luat pe Hope. Holmes și cu mine am plecat la rîndul nostru îndreptîndu-ne apoi, cu o trăsură, spre Baker Street.

CAPITOLUL VII

EPILOG

Eram convocaţi pentru Joi ca să facem act de prezenţă în faţa magistraţilor. Mărturiile noastre nu au mai fost însă necesare. Un judecător mai puternic se ocupase de acest caz astfel că, doar cîteva ore mai tîrziu, Jefferson Hope a fost chemat în faţa tribunalului care, singur, aplică justiţia supremă.

Anevrismul său a cedat şi în dimineaţa zilei următoare arestatul fusese găsit pe podeaua celulei sale, cu faţa destinsă, surîzătoare ca şi cum, în cea din urmă clipă, şi-ar fi revăzut întreaga existenţă închinată dreptăţii.

„Gregson şi Lestrade sînt probabil încîntaţi de această moarte, spuse Holmes, în timp ce comentam, a doua zi, evenimentele.

— Nu găsesc că au avut vreo contribuţie esenţială în succesul final — îi răspunsei eu.

— Pe lumea asta nu ceea ce faci are importanţă spuse Holmes pe un ton amar, ci ceea ce dai impresia că ai făcut. Orice ar fi însă, reluă el imediat, ceva mai vesel, aş fi regretat grozav să ratez acest caz. Nu-mi amintesc să fi întîlnit un altul mai interesant şi oricît de simplu a fost, el a avut multe episoade foarte instructive.

— Oricît de simplu a fost? am strigat eu.

— O, Doamne, desigur; nu-l pot califica altfel, zise Holmes. Dovada este că datorită unei suite de raţionamente destul de puţin complicate, am reuşit doar în trei zile să punem mîna pe criminal.

— Este adevărat, am spus eu.

— V-am explicat deja că toate cazurile provin din căi bătătorite — fără a fi deloc mai complicate sau mai greu de rezolvat. Intr-o situaţie ca aceasta, cel mai important este să gîndeşti în sens invers. Este uşor, de o utilitate incontestabilă şi totuşi nimeni nu o face. In viaţă foloseşti mai întotdeauna obiceiul de a judeca direct şi aceasta a devenit o obişnuinţă. Veţi găsi aşadar, întotdeauna, cincizeci de persoane care vor acţiona pe baza gîndirii sintetice, logice şi doar una înclinată către analiză.

— Vă mărturisesc, am spus eu, că nu vă înţeleg prea bine.

— Nu mă îndoiam. Să vedem dacă vă pot explica mai clar. Să luăm, de pildă, cazul în care cineva vă expune o succesiune de fapte; el va putea afla întotdeauna ceea ce ele au produs. rezultatul lor. Puţine persoane au resursele necesare reconstituirii diferitelor etape care l-au precedat şi de fapt au determinat evenimentul final. Iată ce înţeleg eu prin raţionamentul invers sau analitic.

— Încep să pricep, am zis.

— În această ultimă afacere, cunoşteaţi rezultatul şi trebuia explicat restul. Ei bine, voi încerca să vă dezvălui raţionamentul meu. Să începem cu începutul. M-am apropiat de casă, pe jos, şi fără a-mi face vreo idee preconcepută. Prima mea grijă a fost să examinez drumul şi acolo, v-am explicat deja, am descoperit clar, urmele roţilor unei trăsuri, urme care nu puteau fi lăsate decît în timpul nopţii precedente. Era o trăsură obişnuită şi nu un cupeu elegant la care distanţa dintre roţi este mai mare.

Iată deci, un prim punct cîştigat. Am studiat apoi aleea grădinii care, datorită argilei solului, conservase perfect amprentele paşilor. Ochiul meu exersat a sesizat la fiecare din ele un indiciu preţios. Nu există în ştiinţa deducţiilor o ramură mai importantă şi în acelaşi timp mai neglijată decît aceea care tratează despre urmele paşilor pe pămînt. Din fericire pentru mine, i-am acordat întotdeauna o atenţie specială, iar practica îndelungată

m-a condus către o anume familiarizare cu problemele ei. Am putut distinge urmele pașilor polițiștilor, dar și pe cele lăsate de doi oameni care le precedau pe primele. Erau ușor de recunoscut pentru că, din loc în loc, ele erau acoperite sau șterse de pașii celor ce au venit ulterior. Aveam deci, a doua verigă a lanțului; știam că vizitatorii nocturni au fost în număr de doi, unul mai înalt (după lungimea pasului) celălalt bine îmbrăcat după cum se putea deduce din eleganța ghetelor sale.

Intrînd în casă, ultima mea supoziție s-a adeverit. Omul cu pantofi eleganți era întins înaintea mea. Deci, celălalt, mai înalt, îl asasinase, dacă era vorba de un asasinat. Cadavrul nu avea urme de răni și totuși expresia de spaimă întipărită pe fața individului demonstra că înțelesese ce soartă urma să aibă. Cei care mor subit, fie de o boală, fie de inimă, deci de o cauză naturală, nu au niciodată figura atît de răvășită. Am avut atunci ideea de a mirosi în jurul buzelor mortului și am simțit o duhoare acră care mi-a permis că conchid că omul fusese silit să înghită o otravă puternică. Ceea ce mi-a confirmat aceasta a fost expresia de teroare și ură de pe fața lui. Iată unde am ajuns procedînd prin eliminare, pentru că o altă ipoteză nu se potrivea cu faptele. Ideea de a forța pe cineva să înghită otravă, nu este deloc nouă în analele crimei. Dar ceea ce era mai important de știut decît toate, era mobilul crimei. Jaful fusese exclus de vreme ce victima nu fusese deposedată de valorile pe care le avea asupra sa. Să fi fost o problemă politică sau vreo istorie cu o femeie? Iată ce mă întrebam, înclinînd mult către ultima alternativă. De obicei, în asasinatele politice — cei care le îndeplinesc nu au decît o singură idee: să fugă; ori, aici, ucigașul acționase cu mare liniște, rămînînd încă multă vreme în cameră și lăsînd mai multe urme ale trecerii lui pe acolo. Felul de a acționa îmi indica mai repede o răzbunare personală decît una politică. Părerea mea s-a consolidat la vederea înscrisului de pe perete: el nu era făcut decît pentru a deruta cer-

cetările. Descoperirea inelului mi-a confirmat punctul de vedere. Nu era clar că ucigaşul i-a arătat victimei verigheta pentru a-i aminti de o femeie pe care o cunoscuse? L-am întrebat atunci pe Gregson dacă a cerut în telegrama expediată la Cleveland amănunte despre existenţa anterioară a lui Drebber.
Vă amintiţi? Răspunsul a fost negativ.

Am examinat apoi cu atenţie, camera; am adăugat datelor privind înălţimea asasinului şi lungimea neobişnuită a unghiilor lui pe cele referitoare la ţigările Trichinopoli.

Din moment ce nu erau urme de luptă am dedus că sîngele din cameră aparţinea asasinului. Ele puteau proveni dintr-o hemoragie pe nas provocată de starea intens emotivă în care se afla autorul crimei. Pentru ca acest lucru să se întîmple, el trebuia să fi avut un temperament foarte sangvin. Deci, omul era solid şi cu faţa roşie. Urmarea a demonstrat că avusesem dreptate.

Părăsind casa crimei am încercat să completez omisiunile lui Gregson. Am telegrafiat şefului poliţiei din Cleveland întrebîndu-l pur şi simplu ce ştie despre căsătoria lui Enoch Drebber. Răspunsul a fost concludent. Drebber ceruse deja justiţiei protecţia împotriva unui vechi rival — numit Jefferson Hope, care se găsea acum în Europa. Aveam deci în mîini toate firele misterului; nu-mi rămăsese decît să-l pot prinde pe criminal.

Un alt punct mi se părea foarte clar; omul care îl urmase pe Drebber în casă nu putea fi decît vizitiul trăsurii care-l adusese. Urmele copitelor calului indicau cu claritate că animalul fusese lăsat singur în stradă şi că el profitase de aceasta pentru a se mişca puţin din loc. Deci, vizitiul nu putea fi decît în casă. Altfel, trebuie să fii măcar nebun pentru a comite o crimă în faţa unui martor care te poate denunţa. Apoi, dacă vrei să-ţi urmăreşti un duşman, ce altă cale mai potrivită s-ar găsi decît aceea de a deveni birjar? Toate aceste consideraţii m-au făcut să conchid că pentru a-l prinde pe Jefferson

Hope nu aveam decît să căutăm printre vizitii oraşului. Pentru a nu atrage atenţia asupra lui, omul se gîndise că era necesar să-şi mai continue o vreme îndeletnicirea. Eram convins de asemenea că nu-şi schimbase numele. La ce i-ar fi folosit într-o ţară în care nimeni nu-l cunoştea? L-am însărcinat deci pe unul dintre micii vagabonzi din stradă să-şi alcătuiască o grupă de cercetaşi cu care să meargă pe la toţi patronii de trăsuri din Londra, în căutarea omului meu. Vă amintiţi cît de prompţi au fost în a-l descoperi. Cît priveşte asasinarea lui Stangerson, ea era foarte greu de prevăzut şi, după părerea mea, imposibil de prevenit. Totuşi, această a doua crimă mi-a oferit posibilitatea de a pune mîna pe pastilele a căror existenţă, pînă în acel moment, o bănuiam doar. Vedeţi? totul alcătuieşte un lanţ de consecinţe neîntrerupt şi perfect logic.

— Este extraordinar, am strigat. Talentele dumneavoastră ar trebui să fie cunoscute tuturor. Este obligatoriu să publicaţi întreaga poveste a acestei afaceri. Vă previn că, dacă nu o veţi face, o voi scrie eu în locul dumneavoastră.

— Faceţi ce doriţi, doctore, dar citiţi mai întîi aici, răspunse Holmes întinzîndu-mi un ziar.

Acest ziar era „Ecoul". Apăruse chiar în ziua aceea. Paragraful pe care mi-l arătă era consacrat cazului nostru şi suna astfel:

„Moartea subită a numitului Hope, acuzat de asasinarea Domnilor Enoch Drebber şi Stangerson, va lipsi publicul de un proces care promitea să fie absolut senzaţional. Este foarte probabil că nu se vor putea cunoaşte niciodată toate detaliile acestei istorii. Tot ceea ce ştim — şi aceasta dintr-o sursă competentă — este că mobilul crimei îşi are cauza într-o vendetă romantică ce datează de foarte multă vreme. Se pare că cele două victime au aparţinut cîndva sectei Mormonilor, la rîndul său — Hope, inculpatul care tocmai a murit, fiind şi el originar din Salt Lake City. Acest caz a avut meritul de a fi pus în evidenţă în maniera cea mai strălucitoare,

eficacitatea poliției noastre. Străinii vor ști de aici înainte să este mai bine să-și rezolve problemele între ei și nu pe pământul britanic. Meritul acestei dificile capturi le revine în întregime Domnilor Lestrade și Gregson, cunoscuții polițiști ai Scotland Yard-ului. Criminalul a fost arestat în locuința unui oarecare Domn Sherlock Holmes care demonstrează el însuși, ca detectiv amator, un anumit fler. Nu ne îndoim că avînd asemenea profesori, este ușor să pari a fi citeodată la înălțimea lor. Sperăm cu toțiică în semn de recunoștință pentru serviciile lor, cei doi polițiști citați vor primi o binemeritată recompensă.

— Nu v-am spus-o încă de la început? strigă Sherlock Holmes rîzînd. Iată rezultatul pentru ceea ce numeam eu „Studiul în roșu": se va elibera acestor doi bravi agenți un certificat de perspicacitate!

— Ce contează? am răspuns. Am consemnat întreaga istorie în jurnalul meu și publicul o va cunoaște așa cum a fost ea în realitate. În așteptare — bucurați-vă de această nouă luptă pe care ați cîștigat-o și amintiți-vă de vorbele poetului:

„Poporul mă fluieră, eu mă aplaud".